

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΤΟΣ Γ'

ΑΡ. 9-10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

-45-46

ΣΤΟ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ :

ΓΛΑΥΚΟΣ ΑΛΙΘΕΡΗΣ
ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΛΔΑΣΕΡΙΔΗΣ
ΧΡ. ΓΑΛΑΤΟΠΟΥΛΟΣ
Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ
ΑΝΤ. ΙΝΤΙΑΝΟΣ
ΜΑΝΟΣ ΚΡΑΛΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΚΡΙΝΑΙΟΣ
ΝΙΚ. ΚΛ. ΛΑΝΙΤΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΕΥΚΗΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΛΙΑΣΙΔΗΣ
ΞΑΝΘΟΣ ΛΥΣΙΩΤΗΣ

ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
ΧΡΙΣΤ. Θ. ΠΑΛΑΙΣΗΣ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ
ΠΑΝΟΣ ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΣ
Δ. ΤΣΙΤΟΥΡΗΣ
Κ. ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ
ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

καί δημοσιεύονται

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ἀπό τοὺς Π. Γερολεμίδη, Ἄλ. Ἐλευθεριάδη,
Α. Ἰντιάνο, Δ. Κουρέτλλα καὶ Ξ. Π. Φαρ-
μακίδη.

ΛΕΥΚΟΣΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ,

ΙΟΥΝΗΣ 1937
ΙΟΥΛΗΣ

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Τεχνικός Διευθυντής : ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΟΥΣΗΣ
Υπεύθυνος Ίδιοκτήτης : Α. Μ. ΑΤΤΑΛΙΔΗΣ
Οικονομικός Διαχειριστής : Γ. Ε. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Συνδρομή για ένα χρόνο εσωτερικού 6 σελτνια.
» » » » εξωτερικού 8 »

ΓΡΑΦΕΙΟ : 'Οδός Σοφοκλέους αρ. 11.

Τυπογραφείο : "ΝΕΟΣ Κόσμος", Θωμά Γ. Κυριακίδη.

ΛΕΥΚΟΣΙΑ-ΚΥΠΡΟΣ

ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ. ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΟΥΣΗΣ: Τὸ ποιητικὸ τεῦχος.—Κριτική: Δ. ΝΟΥΣΗ: Σπ. Λυμπεράτου «Ἡ ψυχοπαθολογία τοῦ Οὔγου Φώσκολου», Α. Ρουσσοπούλου «Πρὸς οὐσιαστικὸν λογισμὸν καὶ τάξιν».—ΑΝΤ. ΙΝΤΙΑΝΟΥ: Γ. Βαλέτα «Φιλολογικά στό Βιζυηνὸ κλπ.»—Π. ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΥ: Βασ. Δεδούση «Ἡ Φεγγαροντυμένη».—ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΟΥΣΗΣ: Γ. Στ. Οἰκονομίδη «Κυπραϊκά», Εἰρ. Σπανδωνίδη «Κρητικὰ Τραγοῦδια».—Τύπος.—Γιὰ τὴν Πρότομή τοῦ Παλαμᾶ.—Εἰδήσεις.—Νέα Βιβλία.—Ἄλληλογραφία.

Κυπριακά Γράμματα

ΕΤΟΣ Γ'
ΑΡ. 9-10

ΛΕΥΚΟΣΙΑ (ΚΥΠΡΟΣ).

ΙΟΥΝΗΣ } 1937
ΙΟΥΛΗΣ }

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΒΑΒΕΛ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

(συνέχεια από το προηγούμενο και τέλος)

ΤΡΙΤΗ ΠΡΑΞΗ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ Γ. ΠΡΑΞΗΣ

ΓΙΑΡΕΔ

ΤΡΕΛΛΟΣ

ΓΕΡΟ.ΛΕΒΕΝΝΑ

ΝΥΧΤΟΦΥΛΑΚΕΣ—ΦΥΛΑΚΕΣ—ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ—ΕΡΓΑΤΕΣ—ΛΛΟΣ—ΠΛΗΘΟΣ

ΟΒΑΔΙΑΣ

ΠΡΟΦΗΤΗΣ

ΜΑΧΕΙΡ

Τὴν ἄλλη μέρα μόλις χαράζει. Στὴν ἀριστερῇ γωνίᾳ
στὸ βάθος τῆς σκηνῆς τὰ θεμέλια τοῦ Πύργου. Δε-
ξιὰ στὸν ὀρίζοντα τὰ τείχη τῆς πολιτείας. Φαίνου-
νται σωροὶ πέτρων, τοῦβλα, χῶματα κ' ἐργαλεῖα. Ὅ,τι
χρειάζεται στὴν οἰκοδομικῇ. Μπροστὰ μπροστὰ δε-
ξιὰ ἐν' ἀντίσκηνο. Μὲ τὸ ἀνοιγμα τῆς σκηνῆς ἕνας
Νυχτοφύλακας ἔρχεται στὸ ἀντίσκηνο, κουκουλωμέ-
νος στὸ μανδύα του. Σκύβει καὶ μισανοίγοντάς το,
φωνάζει.

Ο ΝΥΧΤΟΦΥΛΑΚΑΣ

Αἶ, σύντροφοι! Κοιμάστε ἀκόμα; Κι ὅμως
ἂν ὄσ' ἀπόψ' ἐγὼ ἄκουσα, — ἂν ταῦτιά σας
στὴν κοιμισμένη φέρνουν αἴσθησή σας
μποροῦσαν καὶ νεκροὺς, νὰ σᾶς ξυπνήσουν!
Στὰ μάτια σας τὰ ὀρθάνοιχτα, ὁ ἕνας τᾶλλου

δὲ θᾶβλεπε τὴ φάτσα του, παρὰ
τὴ Φρίκη καὶ τὸν Τρόμο...

ΕΝΑΣ ΜΕΣ' ΑΠ' Τ' ΑΝΤΙΣΚΗΝΟ

Ποιὸς γρυλλίζει
σὰν τὸ γουρούνι ποῦ τὸ σφάζουν ;

Ο ΝΥΧΤΟΦΥΛΑΚΑΣ

Σύντροφοι,
ξυπνήστε !

ΑΛΛΟΣ ΑΠΟ Τ' ΑΝΤΙΣΚΗΝΟ

Ποιὸς νὰ σκούζει σὰ γυναίκα,
ποῦ τὴν κρατᾶ κοιλόπονος ;

(Βγαίνουνε δυὸ τρεῖς ἀπὸ τάντισκηνο)

Ο ΝΥΧΤΟΦΥΛΑΚΑΣ

Ξημερούδια !

ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ

Γιὰ κοίτα πέρα...Ποιὸς λὲς νᾶναι
κεικάτω ;

Ο ΝΥΧΤΟΦΥΛΑΚΑΣ

...Χτὲς τὸ βράδυ μόλις πέσετε
στὸν ὕπνο, ὁ Πύργος ἔτριζε...ὅπως λέτε.
Μὰ ἐγὼ ἔνοιωθα μιὰ κούραση γλυκειά,
καὶ σὲ μιὰ κόχη ἀνάγειρα, ποῦ κόβει
τάγιαζι τῆς νυχτός, νὰ χουζουρέψω
λίγο. Μὰ ὁ πλάνος ὕπνος μὲ εἶχε πάρει
κι ὄνειρευόμουν πὼς εἶχα γυρίσει
σπίτι μου, στὴ γυναίκα, στὰ παιδιὰ μου....
Κ' ἔξαφνα, κάποιο νοιώθω νὰ τραντάζει
τοὺς ὤμους μου...Τινάζουμαι...καὶ βλέπω...

(Οἱ ἄλλοι ποῦ σὰ νᾶκουγαν παλιὰ ἱστορία καὶ ποῦ
τραβοῦσανε νυσταγμένοι νὰ νιφτοῦνε, ξαναγυρνοῦ-
νε νὰκούσουνε.)

ΕΝΑΣ ΑΠ' ΟΛΟΥΣ

Εἶδες ; Τί ; Πές μας !

Ο ΝΥΧΤΟΦΥΛΑΚΑΣ

(Συνεχίζοντας)

...Τὸν Τρελλὸ σκυμένο
πάνω μου, καὶ μὲ νόημα νὰ μοῦ γνέφει
ν' ἀκούσω, καὶ νὰ μὴν ἀνοίξω στόμα.
Κι ἄκουγα ὀχλοβοή, κακὸ κι ἀντάρα,
βλαστήμιες καὶ σουρίγματα δαιμόνων,
λὲς κ' εἶχαν τὰ στοιχιά, ὅλη νύχτα γλέντι...

"Άλλες φορές δὲν πίστευα' θυμᾶστε...
Τὰ ξύλα τρίζουν, ἔλεα, ἢ κάτι τέτοιο...
Φυσοῦν οἱ ἀνέμοι...βόγγουν...Τώρα ξαίρω
γιατὶ τὸν Πύργο, λέτε, ἀφωρεσμένο.

ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ

(Δείχνοντας μακριὰ).

Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ ;

Ο ΑΛΛΟΣ

Ὁ Τρελλός !

(Συνεχίζει ρωτώντας τὸ Νυχτοφύλακα)

Καὶ κράτησε ὅλη
τὴ νύχτα ὡς τὰ χαράματα ;

Ο ΠΡΩΤΟΣ

(Ἄπαντὰ γιὰ τὸν τρελλό.)

Δὲν εἶναι.

Γιὰ δέστε ! Σὰ νὰ κρύβεται...φοβάται...
Νά ! τώρα πάλι φαίνεται. Ὁ Τρελλὸς
δὲν εἶναι...Μοιάζει γέροντας σακάτης
καὶ διακονιάρης τοῦτος· ποῦ ἂν ἡ πείνα
λιγάκι τότε σφίξει, θεὸ νὰ οὐρλιάζει
σὰ σκύλλος στὸ φεγγάρι !

(Καὶ βγαίνοντας σένα σωρὸ πέτρες φωνάζει.)

Γέρο, αἶ, γέρο !

"Ἐλα σιμά ! Μ' ἂν κόπιασες δωπέρα
νὰ ζητιανεύεις, μάθε, κακὴ σου ὥρα,
πὼς ὅλοι εἶναι φτωχοί, πιὸ κι ἀπὸ σένα.
Μὴν πῶ καὶ τᾶλλο· τί μπορεῖ ἐμᾶς ὅλους
νὰ μᾶς πουλᾶς καὶ νὰ μᾶς ἀγοράζεις
μὲ τὸ κρυφὸ κομπόδεμά σου !

Ο ΝΥΧΤΟΦΥΛΑΚΑΣ

Μπράβο !

Καμμιά φορὰ τυχαίνει, κάτι τέτοιοι
σπαγγοραμένοι, κακομοιριασμένοι,
ποῦ καὶ τὰ χνώτα τους βρωμοῦν, τυχαίνει
νᾶναι γιομᾶτοι χρυσάφι...

Ο ΑΛΛΟΣ

Πῶς κάνει

ψύχρα ! Μ' ὅλο ποῦ μπαίνει καλοκαίρι.

(Σπρώχνει τὸ Νυχτοφύλακα)

Σύμπαλλε τὴ φωτιά καὶ πάει νὰ σβύσει.
Τὰ κάρβουνα χωνέψαν.

(Και πρὸς τοὺς ἄλλους)

Ρίχτε ξύλα
 ξερά για νά φουντώσει... Σκόλη θάχουμε
 κατ' σήμερα. Οἱ ἐργάτες δὲ φανήκαν
 κι οὔτε ὁ Μαχειρ' θάρνιοῦνται νά δουλέψουν.
 Ξύλα, ξύλα...

(Στὸ μεταξύ φτάνει ὁ ἀγνωστος γέρος, ποῦναι ὁ
 Γιάρεδ μεταμφιεσμένος. "Ένας ἀπ' ὅλους μπαίνει
 στὸ ἀντίσκηνο καὶ βγαίνει σὲ λίγο κρατώντας ἕνα
 φανάρι. "Άλλος ρίχνει ξύλα στὴ φωτιά, καὶ γονατών-
 τας φουσά μὲ τὸ στόμα του. "Άλλοι πῶς πέρα νί-
 βουνται κ' ἕνας ἕνας, κι ἀπὸ ἄλλα ἀντίσκηνα ἐρ-
 χονται καὶ κάθονται γύρω στὴ φωτιά καὶ ζεσταί-
 νονται. Δὲν ξημέρωσε καὶ καλά. Σὲ λίγο ἔρχεται κι ὁ
 Τρελλός. Ὁ Γιάρεδ κάθεται μαζί τους, κι ἀπαντᾷ
 σ'ένα Φύλακα πού τότε ρώτησε μένα κίνημα τοῦ
 χεριοῦ.)

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ

;;;

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Ποῦ βρίσκουμε τὸ ξαίρω;
 μῶλο πῶχουν περάσει τόσα χρόνια.
 Μὰ θέλω νά ρωτήσω για τὸ Γιάρεδ:
 Θὰ τὸν ἴδω, τὰ μάτια μου πρὶν κλείσουν;

ΕΝΑΣ ΦΥΛΑΚΑΣ

(Βλέποντας τὸν Τρελλό πού ἔρχεται)

Νὰ κι ὁ Τρελλός!

Ο ΠΡΩΤΟΣ

(Στὸ Γιάρεδ)

Ρωτοῦμε, γέρο, ποῦθε
 μᾶς ἔρχεσαι; Ποιὸς εἶσαι; Καὶ τί θέλεις;

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

(Ποῦ κάθησε κάπως παράμερα, καὶ πού κανεὶς δὲν
 τὸν προσέχει, γιατί εἶναι κάτι πολὺ συνηθισμένο,
 παίζοντας ἕνα καλαμένιο ὄργανο, μονότονα ὅπως
 τὰνατολιτικά λαϊκά τραγούδια, σταματᾷ καὶ τρα-
 γουδᾷ στὸν ἴδιο σκοπὸ, πού παίζει.)

«*Εγὼ ἴμαι ὁ Βασιληὰς ὁ δίχως σθένος
 κι ὁ δίχως μιὰν ἐλπίδα στὴν καρδιά.
 Μὲ χλαμύδα κουρέλια, ξεπεσμένος,
 γυρνῶ τοὺς δρόμους περιφρονημένος,
 γέλοιου ἀφορμὴ σὲ ἀλήτες καὶ παιδιά...»*

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Κ' ἐγὼ στὴ χώρ' αὐτὴ εἶμαι γεννημένος,
 μὰ ξένος πιά λογιέμαι... Πόσα χρόνια

περάσαν; Ποιὸς θυμάται τὴ μεγάλη
αἰχμαλωσία; Δεκάξη χρόνια θά'ναι
πῶκανα στὴ σκλαβιά... Κ' εὐχή καὶ πόθο
εἶχα νὰ ἰδῶ τὴ γῆ μου, καὶ νὰ σκύψω
τάγιο τῆς χῶμα νὰ φιλήσω, καὶ
τὰ πόδια τοῦ μεγάλου Βασιληᾶ τῆς.
Μόνη παρηγοριά μας τῶνομά του
κεικάτω, πού μὲ σίδερα στὴ μέση
δουλεύαμε στὰ ξένα τὰ χωράφια.
... Καὶ τώρα, πού καλόγνωμη μιὰ μοίρα
μ' ἀξιώνει νὰ γυρίσω (ἄνκαι κοντὰ 'μαι
στοῦ χάρου τὸ κατώφλι) ἄλλο δὲ θέλω
παρὰ πρὶν ξεψυχίσω νὰ τὸ δῶ...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ

Μάρεσεις γέρο! Νά, τὸν Πύργο, βλέπεις;
"Ἔτσι κι ὁ Γιάρεδ εἶναι" στέρεος, μέγας,
περιφρονώντας κάθε ἀνεμοζάλη.

ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ

Γέρο, πολλὰ ἔχεις πάθει, πολλὰ μάθει.
Πές μας, τί εἶδες στὴ μαύρη τὴ σκλαβιά σου
καὶ πῶς δὲ σὲ ξαγόρασαν κ' ἐσένα;

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Τὶ νὰ σᾶς πῶ καὶ πῶς νὰ πρωταρχίσω;

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

(Τραγουδώντας καὶ παίζοντας τῶργανό του)

*« Ἀσώτεψα χρυσάφι μου κι ἀσήμι
κι ὅτι ἄλλο πατρικό μου θησαυρό'
μὰ ἔσβυσ' ἀπὸ τῶν φίλων μου τὴ μνήμη...
Παραριγμένο μοιάζοντας ψοφήμι
μαντεύω ποιὰ 'ναι ἡ τύχη πού θὰ βρῶ... »*

Ο ΓΙΑΡΕΔ

(Προσέχοντας τὸ τραγούδι)

Μ' αὐτὸς πού λέει τὰ ποῦπαθα, ποιὸς εἶναι;

ΕΝΑΣ ΦΥΛΑΚΑΣ

(Σηκώνεται καὶ κοιτάζει πρὸς τὴν Πολιτεία.
Ξημερώνει.)

Τρελλέ, κουράγιο σήμερα· μὴ σκάσεις!
"Ἔρχονται καταδῶ πολλοί... Θαρρῶ
τὸ χτίσιμο θὰ ξαναρχίσει σήμερα,
καὶ βάστα τὸ τραγούδι, στὸν ἰδρώτα
τοῦ ἐργάτη, συντροφιά καὶ παρηγόρια.

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

(Συνεχίζοντας τὸ τραγούδι του)

«*Ἄλλιμονο, πικρὴ ψυχὴ! Στοχάσου
τὸ γέλοιο τῆς ἀναλδειαί, σὺς μορφῆς
ποῦ ἐσὺ ξεμυστηρεύτης τὰ ὄνειρά σου...
"Α! πῶς νὰ ξαναπάρεις τὰ φτερά σου
σὺς ψηλῆς ποῦ δοκίμαζες κορφῆς;*»

(Φτάνει ἕνας Στρατιώτης τρέχοντας, κ' ἐνῶ ἀφηγιέ-
ται, φτάνουν κι ὄλοι οἱ ἄλλοι: Ὁ Προφήτης, ὁ
Μαχεῖρ, ὁ Ὁβαδίας, ὁ Γέρο-Λεβεννά, καὶ πλῆθος ἰ-
λαός, στρατιῶτες, ἐργάτες, γυναῖκες, παιδιὰ. Οἱ
Νυχτοφύλακες ὄρθιοι ἀκοῦνε. Ὁ Γιάρεδ ἀποτρα-
βιέται καὶ σμίγει μὲ τὸ πλῆθος. Μόνον ὁ Τρελλὸς
μένει στὴ θέση του.)

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΠΟΥ ΗΡΘΕ

Ἐδέρφια! τὰ ὄσα γίναν ψὲς τῆ νύχτα
θὰ τὰ θυμάται ὁ κόσμος-στοὺς αἰῶνες!
Γιατὶ ὄσοι τᾶειδαν, καὶ στὸ χῶμα μέσα
δὲ θὰ μποροῦν νὰ τὰ ξεχάσουν· κ' οἱ ἄλλοι
θὲ νὰ τὰ κοῦν τὰ βράδυ ἀπὸ τοὺς γέρους
καὶ θὰ τὰ ζοῦνε στὸ μνημονικὸ τους.

(Σταματᾷ καὶ παίρνοντας ἀνάσα.)

Ἐπεσε ὁ Γιάρεδ! Τώρα μᾶς ὀρίζει
ὁ πρᾶος Μαχεῖρ... Τὸν Πύργο πρῶτ' ἀπ' ὄλα
θὰ κάψουμε! Κ' ἐδῶ ἔρχεται ὁ Προφήτης
τὴν ἐωθινὴ νὰ κάμει προσευχὴ,
καὶ νὰ μᾶς ἐξαγνίσει...

Ο ΓΕΡΟ-ΛΕΒΕΝΝΑ

Σωστὸς τύραννος

στάθηκε ὁ Γιάρεδ, καὶ παραξηγοῦσε
τὴ δύναμη, ποῦ ἐμεῖς τοῦχαμε δώσει.
Τὶ ἦταν καὶ κείνος; Ἄνθρωπος!... Καὶ πρέπει
καθένας καὶ τοὺς ἄλλους νὰ γροικᾷ,
κι ἂ θέλει νὰ προκόψει, νὰ τοὺς σέβεται.
Μὰ ἦταν ζαβὸ κεφάλι, πεισματάρικο...
Περήφανος, μωρόδοξος...

ΕΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Γιὰ δέστε

τὸν ἥλιο! Τόσο κόκκινο ποτὲ
δὲν τὸν ξανάδα! Ἐσεῖς;... Σὰ βουτημένος
στὰ αἵματα!

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

Κάθε τὶ τελειώνει ἢ ἀρχίζει
μ' αἵματα! κ' εἶν' ὁ κόσμος ὄλος, αἶμα!

(Παίζει και πάλι παύει και τραγουδά)

«*Στάζουν αύγή και δειλι αίμα οί άχτίδες·
και πώς παγώνει τ'άυλο φώς ώχρό!
Τά κοράκια πώς κρώζουν! 'Ακοῦς; Είδες;
Ψυχή μου, κ' οί άξεπλήρωτές σου έλπίδες
σπαράζουνε τόν ίδιο έμέ, νεκρό...*»

Ο ΓΕΡΟ-ΛΕΒΕΝΝΑ

(Βλέποντας τό Μαχειρ φωνάζει, κι όλοι
ζητωκραυγάζουνε.)

Ζήτω ό Μαχειρ! 'Ο νέος άρχηγός ζήτω!

Ο ΓΙΑΡΕΔ

(Μουρμουρίζει μόνος του)

Μαχειρ ποιός είναι; Αύτός είναι πού ό Γιάρεδ
στό πείσμα όλων έσάς τόν είχε σώσει;
Πρώτα τότε μισούσετε ώς τόν τάφο,
όπως και τούς προδότες. Στάκουσμά του
 τώρα, μεθά ή ψυχή κ' ή φωνή σκίζει
 τούς γαλανούς αιθέρες θριαμβική
 δειχνοντας τήν άγάπη σας...

(Παραξενεύουνται γύρω του μερικοί.)

ΕΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

(Στόν Τρελλό)

Παληάτσε

τώρα είν' αύγή για δειλι;

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

Τόνα ή τάλλο

είναι μαζί δεμένα! Κυνηγάνε
καθένα τάλλο· κι ότι άν είναι τώρα
σέ λίγο θε νάρθει τάκόλουθό του.

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Δέ νοιώθω· σάν πολύ τά μπλέκεις...

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Κάντε

λίγη ήσυχία! Τήν προσευχή νάρχίσω
τά όπλα σας νά εύλογήσει ή Θεία χάρη
των Ούρανών!

ΦΩΝΕΣ

'Αμήν! 'Αμήν! 'Αμήν!

Ο ΓΙΑΡΕΔ

'Αλίμονο! 'Οποιος είναι σάν τό φίδι

κρύβεται μὲς τὰ θάμν' ἀσφαλισμένος·
μὰ ὅποιος πετᾷ ψηλὰ σὰν τὸν ἀητό,
τὰ μάτια τὸ ζηλεύουν, καὶ σαγίττα
ὁ φθόνος τῶν ἀνθρώπων, τὸν πληγώνει...

(Γίνεται ἡσυχία. "Ὅλοι ἐτοιμάζονται γιὰ προσευχή.)

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Τὸν Πύργο, νὰ γκρεμίστε, ἐτοιμαστεῖτε !

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

(Σηκώνεται κ' ἔρχεται μπροστὰ στὸ Μαχεῖρ.)

Ζήτη ὁ Μαχεῖρ ! Πεινοῦσα, μὰ τὸ φαῖ
ὅτι ποῦ ἐψήθη, τὸ τσουκάλι τρύπησε
στὸν πάτο, κι ὅλη ἡ σάλτσα του μοῦ χύθη !
Χρίζω τὴν τρύπα μὲ πηλό· μὰ ὁ κόπος
εἶναι διπλός, γιατί κ' ἡ φωτιά μου ἔσβυσε
ἀπ' τὸ κατοῦρημα τοῦ τσουκαλιοῦ μου !

(Γυρίζει βλέποντας ὅλους.)

Σκυλιά ! κοπιᾶστε φᾶτε τὸ φαῖ.
Τὸ τρυπημένο μου τσουκάλι θέλω !

(Βγάζει τὸ σκούφο του καὶ τόνε βάνει μπρὸς
στὰ μάτια του.)

Τὸ βάνω μπρὸς στὰ μάτια μου καὶ βλέπω !

(Γελά ὑστερικά.)

"Ὁμορφος, κόσμε, ποῦ ἔσαι ! Μὰ γιατί
θὲς νὰ μοῦ βγάλεις καὶ τὰ δύο μου μάτια ;

Ο ΓΙΑΡΕΔ

(Ρωτώντας ἓνα Στρατιώτη γιὰ τὸν Προφήτη.)

Ποιὸς εἶν' ὁ γέρος ; Τί εἶπε γιὰ τὸν Πύργο ;

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Εἶν' ὁ Προφήτης ! Πρῶτος ἀντιστάθη
στὸ Γιάρεδ, κ' ἐξορίστη· μὰ σὰν ἦρθε
τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ποῦ δεινὰ
πολλά, γι αὐτὸ τὸν Πύργο μᾶς πλακῶσαν
γύρισε ἀπὸ τὴν ἔρημο, βοσκὸς
σὴ μέση τῶν προβάτων του.

Ο ΟΒΑΔΙΑΣ

Σιωπή !

(Καὶ προχωρεῖ μὲ τὸν Προφήτη καὶ τὸ Μαχεῖρ.
Πολλοὶ γονατοῦνε μπροστὰ τους καὶ φωνάζουνε.)

ΦΩΝΕΣ

Ζήτη ! Ζήτη ! Γιὰ σένα μὲ χαρὰ

στρογγίζουμε ἀπ' τὶς φλέβες μας τὸ γαῖμα.
Γιὰ σὲ τὸ λυτρωτὴ μας καὶ σωτήρα!

Ο ΓΙΑΡΕΔ

(Ξεχωρίζοντας ἀπ' τὸ πλῆθος.)

Σκλάβοι, ποῦ μὲ τὰ πρόστυχα φεροίματα
θαρρεῖτε πὼς τὴ Λευτεριά ἀναστήνετε...
Σὰν τὶς χελῶνες στὸ βαρὺ καυκί σας,
στὴ ζωὴ σας, κούτσα-κούτσα, περπατᾶτε.
Μὰ ἡ Λευτεριά εἶναι πράξη κι ἀρετή,
καὶ στὸ ζευγάρωμά σας θὰ πεθάνει
ἀπ' τὴ ντροπὴ της... Δοῦλοι!

(Τὸ πλῆθος ἀπορημένο κοιτάζει τὸ Γιάρεδ.
Μεγάλη ταραχὴ καὶ σύγχυση.)

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Ποιὰ ἴναι τούτη,
τούτη ἡ φωνή, ποῦ ὑψώνεται κυρίαρχη
κι ἀντίγνωνη, σ' ἐμὲ καὶ τὸ λαό μου
καὶ στὴ χαρὰ μας τὸ φαρμάκι στάζει;

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

{Ποῦ πάλι τραβήχτηκε παράμερα, παίζοντας
τὸ σκοπὸ του τραγουδοῦ. Καὶ μαζί
ἀπαντᾶ κι ὁ Γιάρεδ.}

«Ἐγὼ ἴμαι ὁ Βασιληᾶς ὁ ξεπεσεμένος
ποῦ σέρνουμαι σκουλήκι καταγίς...»

Ο ΓΙΑΡΕΔ

(Γιὰ τὸν Τρελλό.)

Τὰ συγχισμένα φρένα του κουρδίζονται
στὸ ρυθμὸ τῆς φτωχῆς τους λογικῆς!

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

(Συνεχίζοντας.)

«... μὲ γλαμύδα κουρέλια, δίχως σθένος
κι ἀπ' ὄλων τὶς καρδιὲς λησμονημένος...
"Αχ! θάνατε, γιατί τόσο ν' ἀργεῖς;»

Ο ΓΙΑΡΕΔ

(Στὸν Προφήτη.)

Ἐγὼ ἴμαι κείνος ποῦρθα νὰ πεθάνω!

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Ποιός εἶσαι;

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Ἐγὼ ἴμαι ὁ Γιάρεδ!

(Πετιέται σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα καὶ ρίχνει τὰ παληόρουχά του. Φαίνεται μὲ τῆσιολή του. Μερικοί Στρατιῶτες κάνουν πὼς θὰ ὀρμήσουν ἐναντίά του. Μὰ τοὺς σταματᾶ μὲ μιὰ χειρονομία.)

Κ' ἐσεῖς σκλάβοι
μεριᾶστε! γιατί τοῦτο τὸ μαχαίρι
στὰ τολμηρά μου χέρια, εἶναι πιστὸ
κι ὅπως ἐσᾶς, τὸ Γιάρεδ, δὲν προδώνει...
Μπορεῖ νὰ κόψει κι ἀρχηγῶν κεφάλια,
καὶ τὸ δικό μου ἀκόμα!

(Καὶ μὲ τὰ στερνὰ λόγια, πηδώντας τρέχει καὶ χάνεται μέσα στὸν Πύργο. Ἀνεβαίνει στὸ ψηλότερο σημεῖο, κι ὅταν ἀκούεται ἡ φωνή του, δὲ φαίνεται ἀπὸ τοὺς θεατές.)

Ο ΜΑΧΕΙΡ

Ζεῖ! Ζεῖ ἀκόμα;
Ποτὲ δὲ θὰ ἡσυχάσω ἂν δὲν πεθάνει.
Ἄντρεῖοι πολεμιστές! Μιὰ πολιτεία
χαρίζω, σὲ ὅποιο φέρει τὸ κεφάλι
τᾶπιστου Γιάρεδ! Εἶπα!...

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

(Τρέχοντας φτάνει μπροστὰ στὸ Μαχεῖρ.)

Ἔνα κεφάλι;...
Μιὰ πόλη γιὰ τοῦ Γιάρεδ τὸ κεφάλι!
Κόψετε τὸ δικό μου, καὶ χαρίστε μου
τὴν πόλη...

(Χαχανίζει, καὶ σκύβοντας πιάνει τὰ σκέλη του καὶ προσπαθεῖ νὰ σηκώσει τὸ σῶμα του. Πέφτει βροντώντας στὴ γῆ.)

Ἄν πέφτω,... πάλι δοκιμάζω...
ἴσια μὲ νὰ πετύχω!

ΜΑΧΕΙΡ

(Στὸν Τρελλό.)

Σ' ἀσφαλίζει
δυστυχισμένε ἢ τρέλλα, καὶ σὲ κάνει
ἀπ' ὅλους μας πιὸ δυνατὸ!

(Στὸν Προφήτη.)

Καὶ τώρα
τὴν προσευχή μας κάνε· λῦσ' τὰ μάγια,
κι ἄς ξεκινήσουμε ὅλοι στὸν ἐχθρό...

(Στοὺς Στρατιῶτες καὶ στὸ πλῆθος.)

κ' ἐσεῖς μαζῶχτε φρύγανα καὶ ξύλα
γύρω-στὸν Πύργο... Νὰ καεῖ προστάζω!

Κι ὁ Γιάρεδ ἄς σωθεῖ ἀπὸ τοὺς Δαιμόνους
ποὺ πάντα του βοηθοὺς στὴ ζωὴ, τοὺς εἶχε...

(Τὸ πλῆθος πρόθυμα ἐχτελεῖ τὴ διαταγή. Σωροὶ
τὰ ξύλα μαζεύονται κοντὰ στὸν Πύργο. Με-
ρικοὶ παίρνουν ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ δαυλιὰ σὰν
ἔτοιμοι γιὰ τὸ κάψιμο.)

Ο ΟΒΑΔΙΑΣ

Καταραμένο χτίσμα! Ἄν τοῦ Θεοῦ
εἶχες τὴν εὐλογία, θὲ νὰ πρόκοβες.
Μά ὁ Σατανάς, στοῦ Γιάρεδ τὸ κεφάλι
φύτεψε τὴν ἰδέα σου...

Ο ΜΑΧΕΙΡ

Γονατίστε!

Γονάτισε ὁ Προφήτης... Ἦσυχία...

(Ὅλοι στρέφονται στὴν ἀνατολή, καὶ γονα-
τοῦνε. Φαίνεται ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου, πυρός.)

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Ἦ Ὑπέρτατη Ἐσὺ Δύναμη, ποὺ ὀρίζεις
τὸ Σύμπαν, ἀπὸ τᾶστρα ὡς τὰ σκουλήκια,
ἄγνωστη, ἀκαταμέτρητη, τοῦ ἀνθρώπου
ὁ λογισμὸς ἀνήμερος νὰ Σ' εὔρει,
γιατὶ Εἶσαι ἡ ζυγαριὰ τῆς ὅλης γνώσης μας!
Ἦ, τᾶμετρο Σου τὸ ἔλεος, κ' ἡ εὐλογία
τῆς Χάρης Σου, ἄς γλυκάνουν τὸν καῦμό μας.
Γιατὶ μπορεῖς τὰ πάντα... Βασιληάδες
περήφανους καὶ θρόνους τοὺς γκρεμίζεις,
κ' ἐπὰ στὴν κόπρῳ τὴν ξευτελισμένη
κάνεις Ἐσὺ στὸν ἥλιο Σου ν' ἀνθίζει
τᾶχραντο κρίνο!... Ποιὸς δὲν ἐσυντρίφτη
ποὺ μεγαλορρημόνησε κατὰ Σου;
Δός μας τὴ νίκη! Γύρισαν τὰ φρένα
κ' οἱ καρδιές μας στὸ Λόγο Σου, σὰν τᾶνθη
στὸ φῶς... Κάμ' ἓνα θάμα, νὰ πιστέψουν,
κι ὅσοι μᾶς ἀντιμάχονται... — εἶδ' ἀλοιῶς
ὁ παιδεμὸς τους, νᾶναι ὠκεανὸς
μεγάλος, σὰν τὸν πόθο τῆς ψυχῆς μας
νὰ ἐκδικηθοῦμε! Δόσε μας τὴ νίκη!
Ἦ Ἄκουσέ μας... οἱ ὀχτροὶ μας, νὰ μὴ ἐαίρουν
τοῦ θερισμοῦ σοδεῖα, (τὴ λησμοσύνη
τοῦ μόχτου τῆς σποράς!) ἢ κι ἄθερίσουν
σάπιος νᾶναι ὁ καρπός, καὶ τὸ χινόπωρο
μὲ τᾶρρωστα τὰ φύλλα, κ' ἡ καρδιά τους
νὰ μαραγκιάζει! Κι ἂν ταπεινωμένοι
σταῦ Ἐθρόνου Σου τὰ πόδια ἐρθοῦν, μὴν κλίνεις
καὶ μὴ θελήσεις κὰν νὰ τοὺς ἀκούσεις!
Δός μας τὴ νίκη! Κάμε νὰ χαροῦνε
τὴ γλύκα τῆς εἰρήνης ὁ στρατὸς Σου.

Βόηθα νάρθοῦν ἀκέρηοι· στὰ φτωχὰ τους
 σπίτια, φωνές παιδιάτικες νὰ ἤχησουν
 χαρούμενες, καὶ γύρω ἀπὸ τὸ λύχνο
 στὸ βραδυνὸ τραπέζι, ἢ εὐτυχία
 τὴν ὄψη νὰ ροδίζει τῶν προσώπων,
 τῶν τίμιων γυναικῶν καὶ τῶν παιδιῶν τους.
 Βόηθα, ξανά τὴ γλύκα ν' ἀπολάψουν
 τῆς ἡσυχῆς ζωῆς, κι ὅταν θὰ γεύονται
 τῆς φτώχειας τὸ ψωμί, τὸ μουσκεμένο
 στὸν ἀλμυρὸ τους ἴδρο, ἢ εὐγνωμοσύνη
 τὰ μάτια τους νὰ ὑγραίνει... ἀμήν! — γιὰ Σέ,
 τὸ μόνο μας Προστάτη... Ἄμήν!

(Καὶ τελειώνοντας τὴν προσευχή, σηκώνεται ὁ
 Προφήτης, καὶ μαζί του ὁ Μαχεῖρ, κ' ὕστερα
 οἱ ἄλλοι καὶ τὸ πλῆθος.)

Ο ΜΑΧΕΙΡ ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΗΘΟΣ

Ἄμήν!

Ο ΜΑΧΕΙΡ

(Ἀφηρημένα.)

Ἄμήν; Μπορεῖ νὰ πεῖ ἓνας νοικοκύρης
 ἄμα τοῦ ποῦν οἱ σκλάβοι πὼς συνάχτηκε
 στίς ἀποθήκες ὁ καρπὸς του σύνταχα,
 καὶ λύκος τὰ κοπάδια του δὲν πείραξε...
 Ἄμήν; Ἄμήν σημαίνει πάντα τέλος.
 Ὅταν ἡ ἐπιτυχία, μᾶς στεφανώνει
 τὴν πράξη, κ' ἡ καρδιά μας σὰν πουλί
 στὰ στήθεια φτερουγίζει, κ' ἡ φωνὴ μας
 πνίγεται ἀπὸ χαρά, καὶ δὲ μποροῦνε
 τὰ χεῖλη μιὰ ἄλλη λέξη νὰ προφέρουν
 παρὰ τὸ ἀμήν... ἀμήν... συγκινημένα!
 Μιὰ ἐγὼ ἔμαι στὴν ἀρχή· προτοῦ κομπάσω
 γιὰ μιὰ κορώννα, πρέπει νὰ στεριώσω
 στοὺς ὤμους μου τὸ ἴδιο μου τὸ κεφάλι.
 Ζεῖ μέσ' τὸν Πύργο ὁ Γιάρεδ!

(Καὶ στρέφεται στὸ πλῆθος δυνατά.)

Φωτιά βάλτε!

Βάλτε φωτιά! νὰ κάψετε τὸ Γιάρεδ
 καὶ τὸ σατανικὸ του χτίσμα!

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

(Συγκρατώντας μὲ κινήματα τοὺς ἔτοιμους μὲ
 δαυλιά, νὰ ἐχτελέσουν τὴν προσταγὴ τοῦ Μαχεῖρ.)

Στάσου

Μαχεῖρ! Ἄς τοῦ φωνάζει πρῶτα κάποιος
 νὰ ὑποταχτεῖ...

ΕΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

(Τοξεύοντας)

Νά! νά! Ψηλά ανεβαίνει!

ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ

('Ετοιμάζοντας τὴ σφεντόνα του.)

Στὸ πιὸ ψηλὸ σανίδι, ἀνέρα στέκει
τῆς σκαλωσιᾶς!

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Αἶ, Γιάρεδ! Παραδώσου!

Μὲ τύφλωσες, μὰ ἐγὼ σοῦ συχωρῶ...
Μαζί μου ἔλα στὴν ἔρημο νὰ μάθεις
τὸ λόγο καὶ τὰ θάματα τοῦ Θεοῦ,
καὶ τὴν ἀληθινὴ τὴν εὐτυχία...

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Τὴν εὐτυχία τὴν ἠῶρα δημιουργώντας
ἔργα μεγάλα...

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

ὦ Γιάρεδ, Γιάρεδ, ἄνθρωπε
λιγόπιστε, ποῦ γιὰ τὸ νοῦ καυκίεσαι.
Μικρὴ εἶναι ἡ δύναμή μας, κ' ἡ φλογοῦλα
τῆς διάνοιας εὐκολόσβυστη καὶ τρέμει
μπρὸς στὸ βαθὺ μυστήριό ποῦ μᾶς ζώνει.
Γιατὶ εἶναι ὁ Θεός...

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Στραβέ! ποιὸ Θεὸ μοῦ κράζεις;
Ἄτσάλι εἶν' ἡ καρδιά κ' ἡ θέλησή μου,
καὶ τῆς ψυχῆς μου καὶ τῆς μοίρας μου, εἶμαι
κύριος...

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Τὸ πρόσωπό Του, βλέπω μέσα μου,
καὶ μέσα μου, τοῦ Θεοῦ τὴ ζωντανή
φωνή, γροικῶ.... Νὰ γελαστῶ εἶν' ἀδύνατο!

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

Κ' ἐγὼ μέσα μου νοιώθω ἓνα ὄργανέτο
ἄμα μὲ σφίγγει ἡ πείνα! Κ' ἡ κοιλιά
πῶς γουργουλίζει! Σὰ χίλιοι διαβόλοι
νὰ τὴν κουρδίζουν!...

(Καὶ χαχανίζει ἄγρια.)

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Γιάρεδ, τὰ μεγάλα
γιὰ νὰ πετύχεις, πρέπει στὰ μικρὰ
νὰ ὑποχωρεῖς· μὰ σὺ εἶσαι ὄλος ἄρνηση.

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Τί εἶναι μικρό, καὶ τί μεγάλο; Ἐάν κόψω
μικρό ἢ μεγάλο δάχτυλο, ἴδιο πόνο
θὰ νοιώσω...

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Μ' ἀπ' τὴν πίστη, ποῦναι ὁ ἥλιος
ἀπόστρεψες τὸ πρόσωπό σου· θές
νὰ φέξεις τὸ τυφλό σου πεπρωμένο
μέννα κερὶ; Στὸ δρόμο σου κανένα
κῆρυγμα δὲ σὲ μπόδισε. Δὲ νοιώθεις
τοῦ μαύρου χάους ἢ ἄβυσσο, κ' ἡ νύχτα
τοῦ λογικοῦ, πῶς ρίχνουν τὴν ψυχὴ σου
σὲ πίκρια, κι ἀπ' τὴ θάλασσα πικρότερη;
Μοιράστηκες μαζί μὲ τὸν ἐχθρό μου
τὸν ἄρτο τῆς θυσίας...

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Στραβὲ προφήτη—
ἂν ἐννοεῖς πῶς ἔφαγα, στὸν πόλεμο,

τῶν ἱερέων τὰ πρόσφορα, εἶχε ἡ πεῖνα
τὰ σπλάχνα μου θερίσει—καὶ καλὰ ἔκαμα!

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Ἦ, ἀλοιώτικη, θαρρῶ, μιλοῦμε γλώσσα
καὶ δὲ βολεῖ νὰ συναγορευθοῦμε!
Δὲ βλέπεις; Δὲ ριγᾶς ἀπὸ τὴν πνοὴ
τοῦ Θεοῦ ποῦ μᾶς γεμίζει; Παραδώσου
κ' ἔλα μαζί νὰ φύγουμε στὴν ἔρημο
νὰ γνωρίσεις τὸ φῶς Του...

Ο ΓΙΑΡΕΔ

Ψεύτη μάγε!
Ἐάν εἶς' ἐσὺ τὸ φῶς κ' ἡ ἀλήθεια, ἀρνιέμαι
τὸ φῶς, κι' ἄς μὲ ρουφήξει νύχτιο ἔρεβος!
Ἐὐὐταν Ἐγὼ ἀγωνίζομαι, κ' οἱ αἰῶνες
μποροῦν νὰ μαρτυρήσουν πῶς ἀψήφισα
καὶ τοῦ θανάτου τὸ συγγνὸ ἀνατράνισμα,
κ' ἡ Νέα Συνείδηση ὀλοκλήρωνε μιὰ τάξη,
ποῦ τὴ δεχόταν μὲ ἀναγάλια ἀνέκφραστη
τοῦ κόσμου ἢ Νειότη μὲ τὶς νέες ἐλπίδες,
ἐσὺ κοιμόσουν, κι ὄλοι ὅσοι σοῦ μοιάζουν!

Τὴν ἀνταρσία τῆς ἔρεβνας φοβόσουν...
 Τὴ γόνιμη χαρὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀρνήθης...
 ...Αἶ, ἀρνιέμαι Ἐγὼ τὸ φῶς, τὸ φῶς σου! Πιάνω
 φιλία μὲ τὸ σκοτάδι, νὰ σκεπάσω
 τὸν ἥλιο τῆς ἀλήθειας σου, ὡς νὰ σβύσει!
 Τώρα χτυπῶ τὴν πόρτα σου ὦ Αἰωνιότη,
 δέξου με ἐσύ, γιατί ἀπὸ σένα βγήκα!

(Καὶ χάνεται μέσα στὸν Πύργο του. Ὁ Προφήτης κάνει μιὰ κίνηση ἀπελπισίας, κι ὁ Μαχεὶρ φωνάζει σὲ ὄσους κρατοῦνε τὰ δαυλιὰ κ' εἶν' ἔτοιμοι.)

Ο ΜΑΧΕΙΡ

Φωτιά, στὸν Πύργο βάλτε!

(Μὲ χαρὰ καὶ φωνές ἐχτελοῦν τὴ διαταγή. Σὲ λίγο καπνοὶ καὶ φλόγες ζώνουν τὸν Πύργο.)

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

(Ποῦ κοιτάζε ἀφηρημένος, γελᾷ ξαφνικά καὶ λέει.)

Ὁ Γιάρεδ πέταξε!

Θωρῶ κ' ἐν' ἄστρο...

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Τώρα ὅλα τελειῶσαν
 σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ!
 Τώρα πατῶ στὴ γῆ μου· κ' ἡ καρδιά μου
 στὴ νέα χαρὰ τῆς φρίσσει, ὅπως τὰ φύλλα
 τὰ πράσινα, στὴν ἀνοιξιάτικη αὔρα.
 ...Μά, ὦ θλιβερὴ καρδιά μου! πού ὄλο δάκρυα
 πόνου πικροῦ στὰ μάτια μου ἀνεβάζεις,
 γιατί καὶ στὴ χαρὰ μου φέρνεις δάκρυα;
 Τὸν ὕμνο σοῦ ζητῶ γιὰ δῶρο! Πρέπει
 στὴ νίκη ν' ἀλαλάξουμε! Καὶ πρέπει
 στὴ δόξα τοῦ Κυρίου νὰ εὐφρανθοῦμε!
 Πές μου, Μαχεὶρ, τί θές; Γιατί θὰ φύγω
 νὰ ξαναπάω στὴν ἔρημο...

Ο ΜΑΧΕΙΡ

Ὁχι, μεῖνε
 κοντά μας, κι ἡ βουλή σου νόμος θάναι.

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Ὁπου κι ἂν εἶμαι νοιώθω μέσα μου ἔρημο...

(Ο Προφήτης κάνει νά κινήσει, μὰ ἔρχεται ὁ Τρελλός καί τότε σταματᾷ. Γελά κ' ὑστερα δοκιμάζοντας νά σηκώσει τὸ σῶμα του μὲ τὰ χέρια πέφτει μπροστά στὸν Προφήτη καί πεσμένος λέει.)

Ο ΤΡΕΛΛΟΣ

Ὁ Γιάρεδ δὲν πεθαίνει! Πάντα ζεῖ
καί πάντα τὴ φωνή του σὰ ν' ἀκούω!
"Ἐτσι ποὺ σὰς τὸ μιλῶ... Νά, σὰ μὲ σφίγγει...
πῶς νὰ τὸ πῶ;... Ἐρωῶ τὴν πλάση ἀνάποδα
κ' εἶναι σὰ νάναι στοῦ αἵμα μας ὁ Γιάρεδ
καί σκούζει... Δὲν τὸ ξαίρεις τὸ τραγοῦδι μου;
"Ἀμα τὸ πῶ θὰ ζωντανέψει ὁ Γιάρεδ!

ΕΝΑΣ ΕΡΓΑΤΗΣ

(Μιλᾷ σ' ἓνα ἄλλο γέρο ἐργάτη παράμερα.)

Ἄλλάξαν ὅλα γιὰ ὅλους... Μὰ γιὰ μᾶς
καί τώρα σὰν καί πάντα, τὰ ἴδια μένουν.

Ο ΓΕΡΟΣ ΕΡΓΑΤΗΣ

Ὁ κόσμος εἶναι ρόδα καί γυρνᾷ,
μ' ἄκου κ' ἐμὲ τὸ γέρο: *Δὲν ἀξίζει*
τ' ἀνθρώπου ἢ ζωῆ, τὴν τόση φασαρία...
Συχνὰ κρυφαρωτιέμαι στὴν καρδιά μου,
καί βρίσκω τὸν τρελλὸ πῶ εὐτυχισμένο,
ποὺ ξαστοχᾷ κάθ' ἔγνοια!... Κι ὁ Μαχείρ
ἄνθρωπος εἶναι... "Ἄ φόρεσε κορώνια
τὸ χῶμα, χῶμα πάλι θὰ γενεῖ...
Κι ὅλοι εἶναι μάταιοι, μάταιοι καί θλίψη,
ὅσο νὰ πέσει ἀπὸ τὰ οὐράνια ὕψη
ὁ κεραυνὸς τοῦ Θεοῦ νὰ μᾶς συντρίψει!

Καί μὲ τίς φλόγες ποὺ ζώνουνε τὸν Πύργο κι
ἀντιφεγγίζουν ἄγρια στὰ πρόσωπα, καί μὲ τίς
φωνές καί τὸ συναγερμὸ τῆς ἀναχώρησης πέ-
φτει ἢ

ΑΥΛΑΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΓΛΑΥΚΟΣ ΑΛΙΘΕΡΣΗΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΙ—ΕΡΠΕΤΑ

ΧΑΡΙΣΜΕΝΟ ΣΤΟ ΦΙΛΟ ΜΟΥ Κ. Ν. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Σᾶς μίλησα μὲ τῆς καρδιάς τῆ γλώσσα καὶ γελάσατε.
Γέλια σκληρὰ καὶ γέλια εἰρωνικά.
Σᾶς ρώτησα: «γιατί;». Κι' ἀκατανόητα σωπάσατε.
Τόσο λοιπὸν σᾶς τάειπα τραγικά;

Σᾶς μίλησα μὲ τοῦ μυαλοῦ τὰ χεῖλη καὶ θυμώσατε.
Θυμὸς, ὀργή, καὶ λύσσα μανιακή.
Θολώσανε οἱ ματιές σας καὶ τὰ χέρια εὐθὺς ἀπλώσατε,
νά κλείσετε τὸ στόμα ποῦ «ἀδικεῖ»!

Σᾶς κοίταξα μὲ τοῦ κορμιοῦ τὰ μάτια καὶ ἀπελπίστηκα.
Νὰ σέρνεστε σᾶς εἶδα ὡς ἔρπετά...
Νὰ κλάψω δυνατὰ σὲ μιὰ γωνιὰν ἀποτραβήχτηκα,
μὰ δὲν ἦρθαν τὰ δάκρυά μου αὐτά.

Σᾶς κοίταξα μὲ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια καὶ φανήκατε
μὲ τὴν πραγματικὴ σας τὴ μορφή.
Τὸ ρόλο τῶν «μοιραίων» καὶ τῶν «ἡρώων» ὑποδυθήκατε,
κι' ἀχτινοβόλησεν ἡ ἀνθρώπινη ψυχή.

Τὸ γέλιο σας ξεχνᾶω λοιπὸν, καὶ τὴν ὀργή σας δέχομαι,
μιλώντας μὲ τὰ χεῖλη τοῦ μυαλοῦ.
Πὼς ἀγαπᾶω τὰνθρώπινα ἔρπετά ποτὲ δὲν ντρέπομαι:
Βλέπω στὴ λάσπη τους τὴ ζύμη τοῦ καλοῦ.

ΣΤΗ ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΔΕΝΤΡΟΣΤΟΙΧΙΑ....

Πόσες γενιές νά ζούνε μέσα μας,
πόσοι νεκροί ανακτούνε τή λαλιά τους,
καί μᾶς μιλούν στά μύχια τῆς ὑπάρξεως,
σά νά θυμούνται τὰ παλιά τους!

Τί εἶναι, γιά πές μου, δυό παράλληλες
δεντροσειρές, ἐκεῖ μακρυά, σέ κάποιο δρόμο;
Ἐγὼ χωρίς ψυχὴ, πού περισσότερο
θα συγκινεῖ τόν ὑλοτόμο.

Κι' ὅμως ἀπόψε πήραν ἔκφραση
ρομαντικῶν ψυχῶν μέσ τὸ σκοτάδι.
Ἄπάνωθὲ μᾶς σκύψανε ἀργομίλητες,
καί μᾶς ὑμνήσανε τὸ βράδι.

Μᾶς ἐκθειάσανε τᾶστέρια, μάτια μου,
ἔτσι πού θᾶσκαζε στά γέλια ὁ ἀστρονόμος.
Κ' ἦτανε σά νά στρώθηκε μὲ ὄνειρα
ὁ σκοτεινὸς ἐκεῖνος δρόμος.

Μὲ τὴ χαρὰ παιδιοῦ, πού τοῦρχεται
μιὰ ξαφνικὴ, ἀπροσδόκητη εὐτυχία,
γιὰ μιὰ στιγμή ἐξαύλωθήκαμε
στὴ σκοτεινὴ δεντροστοιχία.

Κεῖνη τὴν ὥρα δὲν ἐζούσαμε
τῆς ἐποχῆς μᾶς τὸν παλμό, μὰ κάτι ξένο,
λὲς ἀπ' τὰ βάθη τῆς αἰωνιότητος
κι' ἀπὸ τὴ Χίμαιρα φερμένο.

Πόσες γενιές νά ζούνε μέσα μας,
πόσοι νεκροί ανακτούνε τὴ λαλιά τους,
καί μᾶς μιλούν στά μύχια τῆς ὑπάρξεως,
σά νά θυμούνται τὰ παλιά τους!

ΟΛΥΜΠΟΥ ΓΕΝΕΣΙΣ

Πές μας, ὦ Στοχασμέ, ποιοὶ νᾶν οἱ θεοὶ ποὺ ζοῦνε;
 Ἕνας: ὁ ἀσύλληπτος, πολυώνυμος πατέρας
 ποὺ ὄλα, στὸ φῶς του, γίνονται, καὶ ρένε ἢ σβοῦνε,
 ὄλα: ψυχὴ, νερὸ καὶ γῆ, φωτιὰ καὶ ἀγέρας.

Ἀσύλληπτος: καὶ ὁ νοῦς μας χαίρεται ν' ἀδράχνη,
 πότε καὶ πότε, ψύχουλα ἀπ' τὴν Ἁγία Οὐσία,
 Κι' εἶπε, μὲ δόνηση ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ψάχνει,
 τὴν καλοσύνη του καὶ τὴν παντογνωσία.

Καλὸς πατέρας ποὺ μᾶς θέλει μὲς στὰ κάλλη,
 καὶ δίνει δέντρα, λούλουδα, σύννεφ' ἀστέρια,
 τὸν ἄπειρο ὠκεανό, τὸ γαληνὸ ἀκρογιάλι,
 τὴν Ὁμορφιά τόσο ἄδολη καὶ τόσο ἀκέρια,

πρόσωπα κάποια ποὺ μαγεύουν, τέλεια χέρια,
 κορμιὰ ποὺ ἀπάνω τους μιὰ μουσικὴ πλανιέται,
 τὴν Ὁμορφιά τόσο ἔκπαγλη καὶ τόσο ἀκέρια
 ποὺ μέσα της καὶ τὸ ἄσκημο νὰ λησμονιέται.

Πανάγαθος, καὶ ὀρίζει στὶς ὀρμές τοῦ νέου
 ν' ἀντιδωροῦν τὴ ζωὴ σ' ὀλάκερο ἓνα σπίτι.
 Κι' ὁ νοῦς τὴν Καλοσύνη του, σὰ θεὰ τοῦ Ὁραίου
 καὶ τῆς Ἀγάπης, τὴνε βάφτισε «Ἀφροδίτη».

Τὴν πάνσοφὴ του, πάλι, τὴν παντογνωσία,
 ποὺ ὄλα τὰ βλέπει, τὰ ρυθμίζει καὶ τὰ κρίνει,
 ποὺ ὄλα τὰ φέρνει δίπλα ὡς τὴ θυσία
 τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἀμνῶν, τοῦ Λόγου Κρήνη,

τοῦ Θεοῦ Σοφία, στ' ἀνθρώπινα ποὺ βάζει στήθια,
 ἐλπίδα καὶ συνήθεια ἀντίκρυα στὴν ὀδύνη,
 καὶ τὴν ἀχορτασιὰ καὶ πάλι τὴ συνήθεια
 σ' ὄποια χαρὰ ἀντικρὺ, τὴν εἶπε ὁ νοῦς «Ἀθήνη».

Μὰ εἶναι καὶ πανταχοῦ παρῶν καὶ ἡ δύναμή Του
 κρατεῖ ἓναν κόσμον στὴ βουλή του κρεμσμένο.
 Δυὸ ἄλλα μεγάλα ἐτοῦτα μυστικά τοῦ ἀδύτου,
 ποὺ εἶν' ἴσως πιὸ πολὺ γιὰ κάποιους ἀνοιγμένο

Ἔτσι γεννήθηκε μιὰ θεὰ καὶ σύνθεσε ὅ,τι,
μακρῶς ἀπ' τὴ μεσάνοιχτη τρισάγια θύρα,
μπορεῖ νὰ κλέψῃ μάτι ἀνθρώπινο ἀπ' τὴν Πρῶτη
Ἄρχῃ, καὶ τ' ὄνομά της τὸ σεπτὸ εἶναι «Ἥρα».

Καὶ νὰ πῶς ἡ Ἥρα, μέσα της, κλείνει Ἄφροδίτη
καὶ Ἀθήνη, καὶ, καμιά φορά, στὴν ἀγκαλιά Του
γέρνει—γυρνᾷ καὶ κρύβεται σάμπως σὲ κοίτη—
κι' ὄλ' ὄι ποιητὲς τὴ λέν γυναίκα Του, δῶ κάτω.

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΛΔΑΣΕΡΙΔΗΣ

ΑΜΕΤΑΓΝΩΤΟΙ

Δὲν ξυπνήσαμε στὸ χεῖμαρρο τῶν Κέδρων
κι οὔτε εἶπαμε τὴ στερνὴ προσευχὴ μας
πάνω στὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν!...
Ριγοῦνε τὰ κύματα τῆς Γενησαρέτ
μπροστὰ στὴν προδοτικὴ ἀτολμιά μας
καὶ δακρῦζει ὁ Δάσκαλος!

Φώναξε τρεῖς φορές ὁ Ἀλέχτορας
κι ὁμως δὲν κλάψαμε!...

Γενάρης 1937

YELLOW SUNSETS

Καθήσαμε στὴν ἄκρη τοῦ Ποταμοῦ
καὶ σώπαινες ὅλη τὴν ὥρα!...
Διπλώνοντας τὰ φτερά της ἡ Σιωπὴ
στροβίλιζε μὲς τὴ διπλὴν ἀγωνία
κι ἐφλυαροῦσε!

Μιὰ πεθαμένη πεταλούδα στὰ πόδια σου
κι ἓνα δάκρυ!

25)1)37

Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΣ...

Μαζί σου, άπόψε, προπορευόμουν,
καί σά θυμάσαι
μέ λύσσα ούρλιαζε ό Λογισμός !...

Κοιμόντουσαν καί τά τσακάλια·
οί άλεπουδες χορτασμένες δέ σαλεύανε·
τά δόντια τών κάπρων άνεργα είς τή λάσπη·
δέ χλιμιντρίσαν ούτε τ' άλογα !...
Κλαίανε, μονάχα, οί κύκνοι,
ρέβανε οί άνθοί,
καί τό πιστό σκυλλί μας, μόνο, έσάλεψε –
ταράζοντας τάνευρα του... Θανάτου !
Άχολογήσανε τριγύρω τά δρογγά
στήν άπρόσμενη άναίδεια τών δυσωνώ μας
καί μέ δεκτικό ένα μάτι μάς κοιτάξανε
σάν είπαμε πώς πρέπει νά –
διαβούμε !...

Θέ μου !
Δόσε, νά δούμε, τό... Λιμνιώνα !...

Γενάρης, 1937

ΑΝΟΗΤΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ

Μέ τά μαδημένα φτερά τής χαράς σου
γιγάντωσα τό στρυφνό μου πόνο
καί σέ... χαϊδεύω !

Στήν πορφυρή μου κλίνη,
φλύαρη στήν άπεραντοσύνη τής, ή Καρδιά,
έβαψε καί τά όλάνθιστα βάτα
καί τόν άκάνθινο στέφανο
καί τό στερνό μας χλωμό χαμογέλιο !

Δέν άκούσαμε ούτε τούς κύκνους πού πέθαιναν
ούτε καί μάς ύποπτεύθη ό... Χρόνος !

...Στήν πορφυρή μας κλίνη,
φλύαρη στήν άπεραντοσύνη τής, ή Καρδιά,
τώρα, πεθαίνει, μέ τούς άνόητους
Κύκνους !...

Πάφος, Νιόβρης 1936.

ΧΡ. ΓΑΛΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΚΟΚΟΤΑ Η ΡΟΥΣΑ

Κατατρεγμένη από τους Μπολσεβίκους
 ή μικρούλα ή Βέρα
 — λάστιχο κορμί, στητά τὰ στήθη,
 μάτια, φωριά, όλα ώραϊα —
 βρώμιζε τὸν ἀγέρα,
 ὅθε περνοῦσε μέσα στ' ἀνθρώπινα τὰ πλήθη.
 Δὲν εἶχε σαποῦνι νὰ πλυθεῖ,
 ροῦχα ν' ἀλλάξει,
 μιὰ γκιλοτίτσα ροζ ἀπὸ μετάξι
 ποὺ λέκιασε στὰ σκέλια της,
 ἓνα κομπιναιζόν, ἓνα φουστάνι,
 κ' ἓνα μικρὸ μπερὲ
 πὰ στῶν μαλιῶ της τὸ στεφάνι.

Ρούσα —
 κ' ἦρθες στ' ἀνατολίτικο αὐτὸ λιμάνι
 ποὺ οἱ ἄντρες διψοῦν γυναικεία σάρκα
 νὰ παίξεις μὲ τοὺς πόθους τους.
 Κ' ἔγινες ἡ κοκότα ἡ μυρωμένη,
 σάμπως γιὰ τὸ νᾶσουν πλασμένη,
 σάμπως τὸ πᾶν νὰ σβύστηκε κι ἐχάθη,
 ἀπ' ὅσα τράβηξες στὴ χιονισμένη στέππα,
 τὸ κλᾶμα τοῦ γονιοῦ,
 τῶν ἀδερφίῶν σου ὁ θρῆνος
 κι ἀκόμα Ἐκεῖνος
 ποὺ πρὶν ὁ ἐπαναστάτης τὸν τσακκίσει
 τόλμησε πὰ στὴ ζωὴ του νὰ σ' ὀρκίσει.

Βέρα —
 Οἱ Γκόρκηδες κ' οἱ νέοι Τσέχωφ σὲ καλοῦνε
 νὰ τοὺς διηγηθεῖς μιὰν ἱστορία
 ποὺ νᾶν ἡ ἱστορία τοῦ χαμοῦ σου
 στ' ἀνατολίτικο παζάρι.
 Ἐκεῖ ποὺ πούλησες τὴ σάρκα σου,
 ἐκεῖ ποὺ σοῦ εἶχαν πάρει
 τὸ πρῶτο σου φιλὶ μὲ τὸ χρυσάφι,
 Βέρα ἐκεῖ,
 π' ἀνοιγες πρώτη φορά τὰ σκέλια σου
 γιὰ νὰ δεχτεῖς τὴν πλερωμὴ.

«Ἦτανε ἀνοιξη, νομίζω,
 μιὰν ἀνοιξη γλυκειά, μόσκους γιομάτη.
 Πεινοῦσα —

κ' ἤμουν ἡ ὁμορφὴ μαζί κ' ἡ βρώμια Ροῦσα.
 Πεινοῦσα—
 λές χρυσάφι, χάδια οὔτε ἡ ἴδια δὲν ξέρω,
 κ' ἦρθε ὁ πρῶτος, ὁ δεύτερος, ὁ τρίτος,
 ἦρθε ὁ νηός, ὁ ἄντρας, μὲ τὸ γέρο,
 πεινοῦσα—
 στ' ἀνατολίτικο παζάρι, μιὰ πεινασμένη Ροῦσα

Βλέπετε —
 μιὰ κοινὴ ἱστορία
 τόσο κοινὴ πού πλήττω νὰ τὴ λέω·
 εἶμαι μιὰν ὁμορφὴ κυρία
 —μαντάμ; ντεμουαζέλ; Βεροῦτσκα; —
 κλαίω. —
 Οἱ μυρουδιές μὲ πνίγουν, τὸ μετὰξι
 τοιμπάει μου τὴ σάρκα,
 στενὴ μιὰ κάμαρα μὲ κλείνει
 στ' ἀπέραντο νεκρὸ ξενοδοχεῖο
 καὶ στὴ γωνιά μιὰ μέγαιρα
 ἡ κλίνη.
 Τί ἄλλο ἔχω νὰ λέω ;
 γιὰ τοὺς κοζάκικους χορούς, τὴ στέππα,
 κλαίω —
 γιὰ Κεῖνον πού σκοτώθηκε, γιὰ ὄλους,
 τοὺς ζωντανούς, τοὺς πεθαμένους, τοὺς ἀλητες,
 τοὺς σκλάβους, τοὺς ἐλεύτερους, τοὺς ἄθλιους ἐρημίτες.
 Τί ἄλλο ἔχω νὰ λέω
 νὰ γελῶ ἢ νὰ κλαίω ;
 μ' αὐτὴ τὴν ἀπορία πάντα μνήσκω
 τὴ λησμονιά στὴν κοκαίνα βρίσκω.»

Ἐπὶ τὸν ἀνέκδοτο τόμο «Πολὺ Ἀνθρώπινα»

Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Λ Ε Μ Ε Σ Ο Σ

Ὡ Λεμεσό, πῶς νοσταλγῶ τ' Ἀπριλομάη τὰ δειλινά,
Κάτω ἀπ' τὸν πιὸ γλαυκὸ οὐρανὸ τῶν Ἀττικῶν Φαλήρων,
Ὅταν μὲ μιὰ ὀδύνη τὴν ψυχὴ σὰν ἐρινύα τυραννᾷ
Καὶ μοῦ ματώνει τὰ φτερά τῶν μουσικῶν μου ὀνείρων,

Τὶς σμαργδένιες σου ἀμμουδιᾶς ποῦ ὡσὰν χαμόγελα θεῶν
Τὴν κουρασμένη μου καρδιά φαιδρύνουν κ' ἱλαρώνουν,
Τοὺς ἤχους κατανυκτικῶν εὐλαβικῶν ἑσπερινῶν,
Τὶς συνοικίες ποῦ παληῆς καμάρες στεφανώνουν.

Τὸ κάστρο σου ποῦ ἵπποτικές μορφές τὶς πένθιμες νυχτιᾶς
Γιομίζει καὶ τὶς ξωτικές ἀρχίζουν λιγανεῖες.
Τὸ σπίτι μου τὸ πατρικὸ μὲ τὶς πλακόστρωτες αὐλές
καὶ τῶν λευκῶν μπουγαρινῶν τὶς πράες εὐωδίες.

Τὸ κάθε τί, κάποια γωνιά δρομάκου, σπίτια παλαιϊκά,
Δενδροστοιχίες, δειλινὰ ἱλαρὰ τριανταφυλλένια,
Ὅ,τι μὲ ὀνειρολίκνισε στὰ χρόνια μου τὰ παιδικὰ
— Τῆς νοσταλγίας ἀντίδομα στὴν κάθε μάταιη ἔγνοια.

Μὰ πιότερο μιὰ εἰκόνα σου δέσμους κρατᾷ τοὺς λογισμοὺς :
Ὅ μιναρὲς παληοῦ τζαμιοῦ, δυὸ φοίνικες καὶ πέρα,
Μιὰ θάλασσα ἀφροστέφανη ποῦ μὲ πικροὺς ὀλολυγμοὺς
Μοῦ ἐμοιρολόγησε νεκρὴ μιὰ νεανικὴ χιμαῖρα.

23)11)36.

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΩΝ ΩΡΩΝ

Οἱ μέρες νὰ κυλᾶν θλιμμένες δίχως
ὀλίγη τρυφερότη καὶ στοργή·
Κι' ἢ κάθε μας στιγμή νὰ μοιάζει στίχος
ποῦ ἀνοίγει στὴν ψυχὴ μιὰ νέα πληγή.

Ἀμέριμνα οἱ ἄνθρωποι νὰ πατοῦνε
πάνω ἀπ' τὴ ματωμένη μας καρδιά·
Κι' οἱ πόθοι σιωπηλοὶ νὰ ξεψυχοῦνε
— πουλιὰ ποῦ δὲ γνωρίσαν λευτεριά.

Καὶ νὰ περνᾶν οἱ μέρες καὶ νὰ λιώνεις
 πότε σ' ἐνὸς θανάτου προσμονή,
 Καὶ πότε θλιβερά νὰ στεφανώνεις
 τὴ Μοίρα, μὲ στυγνὴν ὑπομονή.

Ἀθήνα, 1937.

ΜΥΣΤΙΚΟΙ ΕΡΩΤΕΣ

Γ... Μαρ...

Ἦρθες μές' στὴ ζωὴ μου μιὰ βραδυά,
 Σὰν ἄρωμα ἐνὸς ρόδου εὐωδιασμένου·
 Ἦρθες ν' ἀναταράξεις τὴν καρδιά,
 Σὰν κύμα τὴ σμαράγδινη ἀμμουδιά.
 Ἐνὸς ἀκρογιαλιοῦ λησμονημένου.

Ἐσὺ μὲ τὸν Ἀπρίλη στὰ μαλλιά,
 Μὲ τοὺς χρυσοὺς βοστρύχους στοὺς κροτάφους.
 Καὶ γὼ σκιά σκιάς ἀπ' τὰ παληά,
 Ποὺ ἀνήσυχη πλανιέται, τρισαλοιά,
 Ἀπάνω ἀπ' τῶν ὀνείρων τῆς τοὺς τάφους.

Τὰ χεῖλη μου τ' ἀφίλητα καιρούς,
 Νᾶξερές πῶς προσμέναν τὸ φιλί σου·
 Κι' ὁ ἦχος τῆς παράξενης φωνῆς σου,
 Ποὺ μοιάζει σὰν ἀντίλαλος ἀβύσσου,
 Ἀνάστησε τοὺς μέσα μου νεκρούς.

Μὰ ἔφυγες ὅπως ἦρθες μιὰ βραδυά,
 Σὰν ἄρωμα ἐνὸς ρόδου εὐωδιασμένου·
 Καὶ τώρα μέσ' τὰ στήθεια τὰ βαρειά,
 Χυμᾶ ὁ λυγμὸς νὰ πνίξει τὴν καρδιά,
 Σὰν κύμα ἀκρογιαλιοῦ τρικυμισμένου.

Ἀθήνα 1937.

Ἀπὸ τὴ σειρά «Νύχτες τῆς Βαλπούργης»

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ

Ε Υ Α

Σφοδρός ό πόθος μέσα της, σάμπως λιοντάρι σέ κλουβί,
 Διανέβονταν, σάν έκρεμές στή μι' άκρη και στήν άλλη,
 Κι άνυδρο φίδι κλώθονταν, φλόγ' άπ' τό στόμα νά χυθει,
 Κόμπος δενόταν κ' έπαιρνε φόρα, πρωτόχαρη πηγή,
 Πώς ρολογιού έλατήριο σφιχτόσφιγγε τ' άφάλι.

Δάκρυ καυτό άπ' τούς όφθαλμούς, π' άχνιζε άκόμη, έστάλιζε·
 Νάσκασαν τά τοιχώματα στο στόμα σ' άφθονη ροή ;
 Κι άπ' τά ρουθούνια ένας άχνός πυκνός άνεμοστρόφιζε
 Νοτιά άπ' τούς πόρους του κορμιού στρογγύλιζε, ξεκόκκιζε
 Και κατατρόχιζε νεροσυρμή!

Κι ώς έρωμένος πού έφερνε βόλτα άπ' τό σπίτι της καλής
 Σάν τό σφιχτόμαντάλωσαν άνένδοτοι οί δικοί της,
 Παλουκωμένη γίδα εκεί τέντωνε, κι άς πιγότανε,
 Τ' άσπαστο, τρίχινο σκoinί, νά φτάσει σέ χλωρό κλωνί·
 Όμοια κ' ή Εύα της Ζωής
 Τό δέντρο γυραυλάκωνε κι άπλωθε φούχτα ποθεινή.

Και τόν καρπό του ως έκοψε, τόν έκλεισε στο χέρι της,
 Τόν έσφιξε στον κόρφο της και κάτω άπ' τή μασκάλη,
 Στο στόμα τόν πιπίλιζε σάν γλύκυσμα μικρό παιδι,
 Νά τόν δαγκώσει άπόφευγε, σωστό νά τονέ κατάπιει
 Δέν έστεργε, και στέκονταν όλόβολο νά τόν θωρεί,
 Κι ως τόν χαιρόταν άθιχτο στή χούφτα, τόν καμάρωνε,
 Λουζότανε, πιγότανε ξανά σέ ποθοζάλη!

Στο δάγκωμα αναλύθηκε δροσιά κι άπορροφήθηκε
 Σάν από γις π' άγκομαχά σέ μι' άσπλαχνη άνομβρία,
 Σάμπως χωράφι έσκήρτησε στ' άρότρου τό πυρρό φιλι,
 Κι ως μήτρα σέ διαστολή μπρός στή δημιουργία
 Κ' ειπε: «'Αχ! άταίριαστη ή ζωή χωρίς τήν άμαρτία!»

ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗ

Τὸ πρόσωπο τῆς μάνας στραγγισμένο
Στὴν πλύση καθὼς ροῦχο ἀποστριμένο

Κι αὐλακωμένο ὅπως στεγνὸ χωράφι
Μ' ἀγκάθια καὶ τριβόλους· (τοῦ Καβάφη)

Κάποιους ξέθωρους στίχους ἐνθυμίζει
Ποῦ νὰ τοὺς πεθυμάει κανεὶς ἀξίζει

Σὰν τᾶχυμα καὶ κρεμαστὰ σταφύλια
Γιὰ τὸ χειμῶνα), κι ἀκριβῶς τὰ χεῖλια

Τῆς εἶναι ὅπως σγουρές, ξανθές σταφίδες
Μὲ δυὸ λευκές στὴν ἄκρηα χαραμίδες,

Σὰν ἓνα σῦκο πῶγυρε θλιμένο
Σ' ἓνα κλωνί μὲ φλούδι σγουρωμένο.

Δυὸ μῆλα ἀποσγαμένα εἶναι τὰ στήθεια,
Δυὸ στίχοι ποῦ δὲν κλείνουν μέσα ἀλήθεια,

Χωρὶς τῆς σάρκας τὸ αἷμα, τὴ λαχτᾶρα,
Σὰ δυὸ πουγγιὰ χωρὶς νᾶχουν πεντάρα,

Κ' εἶναι τὰ μάτια χάσκουσες δυὸ τρύπες
Σὲ φρούτο ποῦ τίς τριγυρνᾶνε ὡς γῦπες

Οἱ σφήκες καὶ πολλὰ, ἄμετρα μυρμήκια
Ποῦ γυρνώντας σταματᾶνε μὲ μιὰ δίκια,

Συχαμερὴ ἀηδία καὶ κρυφολένε
Στὸ πηγαινάμενο : «Καλέ μου, μένε,

Δὲν εἶναι τῆς συγκομιδῆς ὁ τόπος
Καλὸς κι οὔτε, ἀδελφέ μου, ἀξίζει ὁ κόπος.»

Κ' εἶναι σὰ δυὸ γυμνοὶ κι ἄφυλλοι κλώνοι
Δέντρου τὰ χέρια, κι ὅμως καμαρώνει

Τὴν κόρη τῆς μὴν ἄνοιξη ἀνθισμένη—
Κ' ἐντός τῆς ὅλη τώρα ἐνσαρκωμένη

Ζεῖ καὶ κινεῖται καὶ ξαναγενιέται
Κι ἀπ' τῆς χαρᾶς τῆ θάλασσα πετιέται

Καὶ πρὸς τὸν ἥλιο, τῆ Ζωῆ ἀνεβαίνει
Μι' ἀθάνατη Θεά, Ἀναδυομένη!

ΠΟΘΕ ΜΟΥ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ...

Πόθε μου, αὐτὴ τὴν ἄνοιξη
Μὲ σπρώχνεις σὲ ποιά ἀγάπη
Σὲ ποιά ἀγκαλιά τῶν εἴκοσι
Χρονῶ μου συντροφιά,
Ποιὸ τὸ πιότι πού φέρνεις μου
Σ' ἀπλόχωρο χανάτι,
Γλυκὲς καμπάνες ποιάς γιορτῆς
Χτυπᾶς στὰ σωθικά;

Ξυπνᾶς ἐντός μου ρόδοχρη
Μι' ἀνατολὴ μὲ γῆλιο,
Ποὺ στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴν
Ὀλόβολος κι' ὄρθος
Κι ὀλάνοιχτο ὅπως λάβαρο
Μιάς νίκης μὲ τῶν χίλιων
Πουλιῶν τὰ χαιρετήματα,
Καὶ χαμογελαστός.

Καθὼς δροσόχαρο πουρνὸ
Μιάς Κεριακῆς ἀνοίγεις
Κι ἀπ' τ' ἀνοιχτὰ παράθυρα
Στὸ σπῆτι τῆς καρδιάς
Χυθηκὲς γύρω κι ἀπλωσες
Καὶ μέσ' στὸ φῶς τυλίγεις
Τὰ πάντα καὶ ραντίζεις τὰ
Μὲ γέλιο τρισαρᾶς.

Πηγὴ νεροῦ πού ἐφύτρωσε
Σὲ μιὰ καρδιά βουνίσια
Καὶ σχίζει μὲ ὄρμη ἀδάμαστη
Κι αὐτὰ τὰ πιὸ σκληρὰ
Τὰ στρώματα γιὰ νὰ χαρεῖ
Τὸ φῶς παληκαρίσια
Πῶς ἀθλητῆς πού ἀγκάλιασε
Τῆς νίκης τῆ χαρά!

Κ' εἶσαι σπαρτὸ βαθειὰ στῆ γῆ
Πιασμένο κι ἀντρωμένο
Μὲ τὰ στελέχη του στητὰ
Παλληκαριῶν κορμιὰ
Ποὺ στ' ἀνεμοτρικύμισμα
Χορὸ τραγουδημένο
Κρατᾶν καὶ κυκλοφέρουνε
Μ' ἀνεμιστὰ μαλλιά.

Θαυρῶ χωράφι κεντητὸ
Ἀπὸ κρόκους κι ἀνεμῶνες
Μὲ χίλια, μύρια χρώματα
Κι ἀρώματα λογιῆς
Ποὺ μέσα τους λαμποκοποῦν
Γι' ἀρχοντικές κορῶνες
Ἀδρὲς καὶ στοργυλόθωρες
Στάλες δροσοβολῆς.

Ροδώνας πού τὰ ρόδα του
Μοιάζουν μὲ θερμὰ χεῖλη
Κι ἀπληστα, λάγνα καὶ μεστά
Ἀπὸ γλύκα κ' ἐβωδιές
Ποὺ στέκουν ἀλαζονικά
Ἀπὸ τὸ πρῶι ὡς τὸ δεῖλι
Κάτω ἀπ' ὀλόθερμο οὐρανὸ
Καὶ σφύζουνε ὡς καρδιές.

ΑΝΤ. ΙΝΤΙΑΝΟΣ

ΑΔΕΡΦΙ, ΝΤΟΡΙΑΝ ΓΚΡΕΗ!...

Γυρεύοντας στη σκοτεινή τή στέρνα, τόν αντίλαλό Σου
μέ τις ἐπιθυμίες τῶν Βαρβάρων ξεχαστήκαμε.

Πέτρα τήν πέτρα ρίζωσεν ὁ ἥσκιος σου, Θεέ μου,
κι' ἐρράγισαν οἱ στράτες μας ἀπ' τήν καταλαλιά σου.

Σκῶψε ἀδέρφι μου, νά πιεῖς τή δρόσο μέσ τή φούχτα
τῆ ριγηλή τῆ θάλασσα τῶν ἄστρων λησμονώντας.

"Ἄκου, μέσα στοῦ αἵμα μου παίζει ἀγγελοκρούστης
σουραῦλι τῶν δρυμῶν πού μάγεψε τοὺς ἔρμους στρατολάτες.

Πήλινο τὸ πόδι, πήλινο τ' ἀνήσκιωτο σου χέρι
πού μ' ἀγγίζεις... Ξερρίζωσε τῆ φλόγα τῶν χειλιῶν μου,

Ξερρίζωσε τὸ γέλιο μου π' ἀστράφτει σάν πελέκι
τ' ἀλλόκοτα μεθύσια μου, στή γῆ τῶν λωτοφάγων...

—Κάτω ἀπ' τὸ παντέρημο φεγγάρι, τήν ψυχὴ μας
μέσ τὰ ἐξάισια μάτια σου, εἶδαμε Ντόριαν Γκρέη.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ ΜΝΗΜΕΙΟ

«Τὸ γιουγκοσλαβικό φορτηγὸ «Shrebreno»
ναυάγησε στὶς θάλασσες τοῦ Νότου».

ΡΕΟΥΤΕΡ

Στὰ γυμνά ἀκροδάχτυλα, κλαίει καὶ ραγίζει
ὁ σκοτεινὸς τῶν ἀστεριῶν καθρέφτης.

Στὶς κίτρινες, τὶς πεθαμμένες θάλασσες τοῦ νότου
μέσ τὰ χρυσὰ τὰ μάτια μιᾶς γοργόνας ξεχαστήκαν.

Ἄγκαλιές τὸ κρῖνο, πράα περιστέρια
σὴ χλωρὴ ταφόπετρα κινοῦν καὶ φτερουγίζουν.

Μέ τῆ δροσὸ τῆς πούλιας, στοὺς λυτοὺς βοστρύχους
σὴν ἄκρηα τοῦ κόσμου ἤπιανε τὸ φῶς τῆς Βερενίκης.

Μάτις, Ἄντονὺ καὶ Βίτσκο, νύχτες π' ἀγαπήσαμε
σὲ ποιῆς ἀλαργινότερες ἀκτὲς νά κυματίζουν...

Ἄπ' τὰ μαδημένα ξάρτια, ὁ λυγμὸς γλυκαίνει
ἀντάμα μέ τὸν ἥσκιο μιᾶς καρίνας, τ' ὄνειρό σας.

Τὸ μεσονύχτι στοὺς χρυσοὺς τοὺς κήπους τοῦ θανάτου
ἀπ' τὸ θαμμένο ἀχείλι σας, τῆ Μοῖρα περιμένω.

—Τὸ χέρι νά ξυλιάζει μέσ τὸ χέρι, κι' ἡ πληγὴ μας
σάμπως λησμονημένο ρόδο νάναι!...

Η ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΧΑΜΕΝΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Χαρισμένο στο χαμένο μου φίλο Frank Rice

Φράνκ! Έκλαψε τὸ μαῦρο μας κοράκι
«never more».

Ἐπολησιμονηθήκανε οἱ ὄρες μας στοὺς θρήνους
μῆς θάλασσας λησιμονημένης μὲς τὸ θρῦλο.

Λίκνισε με, πόνε μου, σὰν ὑστερνὸ ἀργοναύτη
στὰ ρόδινα ἀκρογιάλια τῆς χιμαίρας.

Ἐρημη ζωὴ, πικρὴ καὶ μόνη
τοὺς διάφεγγους ὀρίζοντες, φορεῖς σὰ δαχτυλίδι...

Φωνές σὰ μὲς ἀπὸ κοχύλια, οἱ ἀνατριχίλες
τ' ἀγκομαχητὸ τῆς πλάσης μὲς τίς ρίζες

κι' ὁ μόχτος τοῦ νεκροῦ μας Ἀδελφοῦ, μέσα στὸ αἷμα
στάλα τῆ στάλα πέφτει καὶ πληθαίνει...

Μάτια περιμέναμε, αἰμάσσοντας, νὰ φτάσει
μὲ τ' ἀσημένια πόδια τῆς, ἢ κρύα Λησιοσύνη.

Τὰ σκοτεινὰ ματόφυλλα, σὰν πληγωμένα κρῖνα
τοὺς ἡσκίους τῶν ἐραλδικῶν πουλιῶν ἀνατριχιάζουν...

Τὶ νὰ τὴν κάμω τὴν παντέρημη καρδιά μου, τόσα χρόνια
ποὺ σὰ φλογέρα λυδικὴ ἀνεμοκρούει τὸ θρήνο,

δίχως τὰ ρίγη τῶν πανιῶν μέσα στ' ἀστέρια
καὶ τὰ μαλιά ποὺ παίζανε στὸν ἥλιο σὰ βιολέττες;

Μαζεύοντας τ' ἀποκαΐδια τῆς ψυχῆς μας
μαζεύοντας ὅ,τι ἀπομένει ἀπ' τὴν ψυχὴ μας

Τώρα, ποὺ κι ἀπ' τὸ ὕστατο λιμάνι ἔχουμε φύγει
ὦ Κύριε, Κύριε, Κύριε, σὲ μισοῦμε!...

ΜΑΝΟΣ ΚΡΑΛΛΗΣ

ΣΗΜ.—Τὰ τρία τοῦτα ποιήματα εἶναι ἀπ' τὴ συλλογὴ μου
«Φθινόπωρο στὴν Κόλαση» ποὺ θὰ βγεῖ, ἐλπίζω, φέτος. Μ.Κ.

ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

Σάν άστραποβολήματα από μάτια
κι αντίλαλοι από λόγια έρωτικά,
γοργά περάσματα μ' άράπικα άτια,
της νειότης μας τά χρόνια τά γλυκά.

Στους κάμπους, στίς ταβέρνες, στα λιμάνια,
μέ τους ξωμάχους είτε τους σοφούς,
μέ καταφρόνεση ή μέ περηφάνεια
κ' είτε ή καρδιά τά στόλιζε είτε ό νοῦς

Κ' είτε είχανε τόν πόνο παραστάτη
ή της χαράς τά φρένιαζε ή όρμή,
είτε τά φλόγιζε άλικη άγόπη
είτε τά μαραγκιάζανε οί καημοί,

Φωτίζουν τη ζωή μας πάντα ώραία,
καθώς σε γκρίζα βράδια Γεναριού
γλυστράει στην κάμαρά μς φευγαλέα
καί χάνεται μ' άχτίδα φεγγαριού.

ΤΡΙΟΛΕΤΤΟ

Σάν τó κρίνο μοιάζω
πού στη σάλα φθίνει
μέσα σ' ένα βάζο.
Σάν τó κρίνο μοιάζω,
σ' άγονη σπαράζω
μέσα καλωσύνη,
σάν τó κρίνο μοιάζω
πού στη σάλα φθίνει...

ΝΙΚΟΣ ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ

ΟΡΘΡΙΝΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Βαθει' ἄρμονία τοῦ σήμαντρου ὁ Ἔωθινὸς ρυθμὸς
κλαίει μιά πηγὴ κι' αὐλοὶ μακρὰ Θεοκριτικοὶ ὀλολύζουν.
Τὸ μαῦρο ράσο οἱ θυμιατοὶ κι' ὁ κρᾶχτης πετεινὸς
Σιωπὴ! Μὲ ρόδα Ἰεριχοῦς καὶ τὰ ἐγκρεμὰ ροδίζουν.

Πλάι στὸ ναό, τᾶσκητικὸ καὶ μαῦρο κυπαρίσσι
μὰ πεταλούδα ὀλόλευκη, βασίλισσα Σαββᾶ
Μάταιος διαβαίνει πειρασμὸς καὶ σιᾶνανθα κλαδιά
Μάταια θροῖζει τῶν πουλιῶν ἢ κελαϊδίστρα βρῦση.

1935.

ΧΑΛΚΟΜΑΝΙΑ

Ἐνα πλοῖο, ἓνα τραῖνο, ἓνα μαντῆλι
γκρίζοι καπνοί, βοή, χέρια ποῦ γενεῶν
χείλη ποῦ ψιθυρίζουν κι' ἀναδεύουν
τὸ «Ἵστατο Χαίρε» μὲ πικρίας χεῖλη.

Κι' ἀπὲ σιωπὴ φριχτὴ, μονοτονία
χλωμὸ ἓνα φῶς στὸ μακρυνὸ σταθμὸ,
βροχὴ χτυπάει στὰ τσάμια, τ' ὄρθρινὸ
στὴ λασπωμένη πληκτικὴ Ἐπαρχία.

Μιά κάμαρη ξενοδοχείου πρὸς τὴν πλατεῖα,
τὸ κάδρο ἢ Γενοβέφα σι' ἄλογό της
κι' ὁ ξενοδόχος, ράθυμος ἱππότης
στοῦ καφενείου τὴν πιὸ ζεστὴ γωνία!

Χαλκομανία κι' ἡ θάλασσα ναρκώνει
τὴν ἄγωνα ἀφρισμένη τῆς ὀργῆς
καὶ πρὸς τὸ γρέγο ἓνα λευκὸ πανί
τὸ πάθος τῆς ἀλαζονείας τοῦ φουσκώνει!

Πιερρότοι κι' ἀρλεκίνοι μὲ κουδούνια
ὁ δάσκαλος κι' ὁ πρόεδρος κι' ὁ νομάρχης.
Ἐγχώριος Ναπολέον ὁ ταγματάρχης
Φρουρά! Ταξιαρχία! Ἵψος! Σπειρούνια.

Κορίτσια μαραμμένοι, ἄσπιλοι κρῖνοι
ταριχευμένη ἀνώφελη ἀρετὴ
Ἵπομονή! Θάρθῃ ὁ νυμφίος! Ἵπομονή!
κιβούρι ἐρώτων ἢ παγωμένη κλίνη.

Ἐνα πλοῖο, ἓνα τραῖνο, ἓνα μαντῆλι,
χαλκομανία κατήντησε ἢ ζωὴ,
Δὲν ρέει στίς φλέβες αἷμα! Χαμομήλι
καὶ κομπολόδι τᾶσκητῆ!

1936.

Ο ΛΗΣΤΗΣ ΠΟΥ ΕΜΟΙΑΖΕ ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ

Πρὸς τὴν ἀγχόνη ὁ δῆμιος τὸν ὠδήγησε
 κί ἡ χλεύη, ἀνεμοζάλη μαύρου δάσου.
 Ληστή! βοή ἐχθρική τὸν ἐμαστίγωνε
 στεφάνι γάμου ὁ βρόχος στὰ λαιμά σου!

Μ' αὐτὸς στὸ βάθρο ἀνέβηκε ἀπολλώνειος
 σὰ νᾶθελε τὸ «ποίμνιο» νὰ βλογήση,
 μὰ τὰ λιγνά του χέρια ἐσφίγγαν σίδερα
 κί ὁ βροχος στὸ λαιμό Του εἶχε ἀκουμπήσει.

Μὰ κ' ἔτσι ἐχαμογέλασε! Σὰ νᾶδινε
 συγγνώμη κί οἰκτιρμὸ στ' ἄναρχο πλήθος.
 Ἰδιος Χριστός! Ξανθὰ ἦταν τὰ γενάκια του
 κί ἄτριχο τὸ λιγνὸ καὶ κούφιο στήθος!

Τὰ μάτια γαλανὰ γλυκὰ ἐξεχείλιζαν
 μ' ἄφραστη καλωσύνη καὶ πικρία.
 Ἰδιος Χριστός! πὺ ἐτύλιγεν ἡ ἀνέσπερη
 τῶν οὐρανῶν χρυσόφεγγη εὐλογία:

Θάμμα! ἡ ὄργη κί ἡ χλεύη ἐδίπλωσαν
 τὸ κνοῦτο στής Σιωπῆς τάχνῳ ἠγκάρι
 κί ὑψώθη ἓνα μουρμούρισμα παράδοξο
 σὰν προσευχή, σὰν θρῆνος, σὰν τροπάρι.

Μὰ ὁ δῆμιος ἀδυσώπητος προχώρησε.
 — Ὁ βρόχος — περιδέραιο τ' ἀνεκκλήτου.
 Τὰ μάτια τοῦ μοιραίου γλυκὰ βασίλειψαν
 στὸν παγωμένο ζόφο τοῦ ἀπολύτου.

Κί ὦ φρίκη! πόσοι ἀγγίζουσι ἀσυναίσθητα
 σύγκαιρα μ' ἔντρομο δέος τὸν τράχηλό τους!
 μί' ἀόρατη θηλειὰ κτυπάει τὴ σάρκα των
 μιὰ κρύα θηλειὰ προδίνει τὸν ἑαυτό τους!

Ἀθήνα 1936.

ΠΑΥΛΟΣ ΚΡΙΝΑΙΟΣ

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΑ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

ΒΑΡΚΟΥΛΑ

Ζακυνθινή βαρκούλα μου με την περίσσια χάρη,
 Τράβα τής Κύπρου νά ιδῶ τοὺς κάμπους, τὰ λουλούδια.
 Τοῦ Σολωμοῦ με σέρνουνε νοσταλγικά τραγοῦδια-
 «Δόξα ἡ χειρὴ ἢ μαύρη πέτρα σου καὶ τὸ ξηρὸ χορτάρι.»

Ζάκυνθος, Σεπτέμβριος 1936.

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

Γαληνεμένη στὴν ψυχὴ μοῦ δίνεις μιὰν εἰκόνα
 Στὰ μυρισμένα σέρνω τὰ περβόλια σου τὸ βῆμα.
 Κι' ἀνθοὺς σκορπῶ πορτοκαλιῶν σὲ σένα, Δυσδαιμόνα,
 Γιὰ νὰ σκεπᾶς' ὀλόλευκο τὸ τραγικὸ σου μνημα.

Ἑλληνικό, Δεκέμβριος 1936.

ΑΦΡΟΔΙΤΕΣ

ᾠ Ἀφροδίτη, Ρήγαινα, Συρκάν' Ἄροδαφνοῦσα,
 Ἀγάπες μου πασίχαρες σὰς θέλω δῶ μαζί μου.
 Εἴσασταν ὅλες σας ἢ μιὰ πιστὴ Ποθοκρατοῦσα,
 Ὁ θρύλος, τὸ τραγοῦδι μου, ὁ πόθος, τὸ νησί μου.

Ἑκάλη, Ἰούλιος 1935.

ΚΡΗΤΗ

ᾠ Κρήτη πολεμόχαρη, σκύβω καὶ προσκυνῶ σε!
 Μ' ἂν σέρνουμαι προσκυνητὴς σὲ σένα, Ψηλορείτη
 «Σηκώνω πέτραν βρίσκω σε, πίνω νερὸ θωρῶ σε»,
 Ἐσένα πάντ' ἀσύγκριτη Βασίλισσ' Ἀφροδίτη.

Ἀκρωτήρι Κρήτης, Ἰούνιος 1936.

ΠΛΑΤΡΕΣ

Ἔλα μαζί μου στὴ δροσιά τοῦ πλαγινοῦ μας μύλου
 Μέσα στοὺς δρυῖδες τῶν Πλατρῶν, τῶν πλατανιῶν τὰ φύ
 Τὶς ἱστορίες νὰ μοῦ λές τοῦ μακρινοῦ τοῦ θρύλου
 Καὶ με τὰ φύλλα νὰ θροῖ ψυχῆς ἀνατριχίλα.

Κεφαλάρι Κηφισσιᾶς, Ἰούνιος 1936.

ΛΕΥΚΑ

Κάποιο δεντρί θέ νάθελα, μιᾶς νεραντζιάς τούς κλώνους,
 Τῆς βρύσης τὰ χαμόκλαδα, στίς πράσινες πλαγιές
 Νά ξανακούσω τῆς καρδιάς κάποιους χαμένους τόνους
 Στῶν δέντρων τὸ μουρμουρητὸ καὶ τὶς νεροσυρμές.

Γεράνεια ὄρη, Ὀκτώβριος 1936.

ΤΡΟΟΔΟΣ

Βουνὸ μὲ τὶς ψηλές κορφές, τὰ δασωμένα πλάγια
 Πῶς μὲ τραβάει τὸ πεῦκο σου, τὸ κρούσταλλο νερό.
 Βουνὸ γιομάτο μυρουδιές, βουνὸ σπαρμένο μάγια
 Μακρόσυρτο σοῦ τραγουδῶ τραγοῦδι θλιβερό.

Ζάππειον, Μάρτιος 1937.

ΔΡΥΣ ΤΗΣ ΛΑΝΙΑΣ

Βρῆκα δροσιὰ στῆς νιότης μου τὸ πρῶτο καλοκαίρι
 Σὲ σένα δρυὸ περήφανε· καὶ στὸν χειμῶνα μου ζητῶ
 Τὸ μονοπάτι παίρνοντας ποῦ κάπου θὰ μὲ φέρη
 Βοτάνι, μαγιοβότανο, στὸν ἴδιο σου κορμό.

Πήλιον, Ἀπρίλης 1936.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΔΑΔΑ

Ἄς γονατίζουνε ψυχές στὸ πέρασμά σου τὸ λαμπρὸ
 Κι' ἄς φέγγουνε στὸ διάβα σου χλωμὰ βουνὰ καὶ στράτες,
 Κάποιο γαλάζιο νοσταλγῶ καὶ ξέφωτον οὐρανὸ
 Ἄκρογιαλιές πασίχαρες, χρῶμα καὶ φῶς γιομάτες.

Βερολίνο, Αὐγούστος 1936.

ΝΙΚ. ΚΛ. ΛΑΝΙΤΗΣ

ΕΜΕΙΣ Θ' ΑΛΛΑΞΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Ἐμεῖς θ' ἀλλάξουμε τὸν κόσμο

Γιατὶ πεινάσαμε

Γιατὶ διψάσαμε

Γιατὶ κρύωσαμε

Ἐμεῖς θ' ἀλλάξουμε τὸν κόσμο

Γιατὶ δεχτήκαμε

τὰ ραπίσματα

καὶ τὴ χλεύη

τῶν οὐτιδανῶν

Γιατὶ γυμνωθήκαμε

ἀπ' ὄλα,

γιὰ νὰ θρέψουμε

τὶς ὕαινες

καὶ τοὺς λύκους

Γιατὶ διωχτήκαμε

ἀπὸ παντοῦ

γιὰ νὰ κάνουμε τόπο

στὶς ἀκρίδες

καὶ στὶς κάμπιες

Ἐμεῖς θ' ἀλλάξουμε τὸν κόσμο

Γιατὶ περπατήσαμε

μὲ πληγωμένα πόδια

ἀπάνω στὶς πέτρες

Γιατὶ κοιμηθήκαμε

μὲ τὰ κουρέλια μας

ἀπάνω στὸ χιόνι

Γιατὶ ἀκούσαμε

τὶς ἐπιθυμίες μας

νὰ νισουρίζουν

σὰν ἄγριες γάτες

μέσα στὴ νύχτα

Ἐμεῖς θ' ἀλλάξουμε τὸν κόσμο

Γιατὶ γνωρίσαμε

ὄλες τὶς ταπεινώσεις

καὶ τοὺς ξεπεσμοὺς

Γιατὶ περάσαμε

ἀπ' ὄλες τὶς ἀλυσίδες

καὶ τὶς σκλαβιές

Γιατὶ λυώσαμε

τὰ γόνατά μας

σὲ μάταιες ἐπίκλησες

κι' ἀπαυδήσαμε

περιμένοντας

σ' ἔρημες ὄχτες

τὸ κόκκινο ἰστίο

τοῦ λυτρωμοῦ

Ἐμεῖς θ' ἀλλάξουμε τὸν κόσμο

Γιατὶ γνωρίσαμε

τὴν ὀδύνη

ἀπὸ τ' ἀγκάθινο στεφάνι

Γιατὶ δοκιμάσαμε

τὴ φρίκη

ἀπὸ τὰ καρφιά

τοῦ μαρτυρίου

Γιατὶ ματώσαμε

ἀπὸ τὸν πόνο

ποῦ μπήκε σὰ μαχαίρι

μέσ' τὴν καρδιά μας

Ἐμεῖς θ' ἀλλάξουμε τὸν κόσμο

Γιατὶ ἀγρυπνήσαμε

σὰ χαροκαμένες

μητέρες

ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἀγωνία

τοῦ βασανισμένου

κορμιοῦ μας

Γιατὶ θάψαμε

μὲ τὰ ἴδια μας τὰ χέρια

σὰν ἀγαπημένα

ξανθόμαλλα

παιδιά

τὰ δολοφονημένα μας

ὄνειρα

Καὶ γιατί κλάψαμε

κλάψαμε τόσο

ποῦ τὰ μάτια μας

ἄδειςαν πιὰ

ὄλα τους τὰ δάκρια.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΕΥΚΗΣ

ΟΠΩΣ ΘΕΛΕΙΣ

"Εμ μέλιν άξιτσάνιστον, φῶς μου, τὰ μαῦρα μμάδκια σου,
 μμά τζιαί καρφκιά πυρούμενα οί άγκρες, τὰ γινάδκια σου.
 Είς τὸλ λαιμόμ μου σάμ μαρτίν μῶσιεις ρεμμένον άλυσον,
 παίρνεις με μιάσ στήγ Κόλασην, τζιαί μιám μεσ τήμ Παράδεισον.
 Έννά με δώσεις για σφαήν; έννά με φήσεις ταίρισ σου;
 "Όπου με σύρεις, μιá πετροῦ άψυση μέσ' τὸ σιέρισ σου.

1936.

ΟΙ ΚΑΤΕΜΙΤΕΣ ΠΟΤΑΜΟΙ

"Αθ θέλεις, γιόκκα μου, νάκούσεις εις τὰ λόγια μου,
 μ' άδρώπους κοψονούριες παρέαν
 νά κάμνεις, ὄϊ πού τήν νάκραν άνεμόκωλους,
 δκιάλεε νάχουν γιώρκιν τους ιδέαν.

Τζι' οί ξεροπόταμοι καμιάν άξίαν έν έχουν
 πού καρτεροῦβ βροσιήν νά κατεβοῦσιν'
 τζιέινους πού τρέχουγ κατεμίτες νά τους σιαίρεσαι,
 τζιέινους νά τρέμεις τζι'όντας ξισειλοῦσιν!

1937.

ΤΟ ΒΟΥΝΟΝ

Βουνόψ ψηλόν, νεκατσιασμένον, σιλιιοτρύπητον
 με πουμπαρκιές πολλές νά δοῦμεν πκοιοῦ πολέμου!
 Τζι' ὄμπριττερα λαλοῦν, ἤτουγ κατάφυτον'
 τζι' άδε τωρά πού έκατήνησεν, θεέ μου!

Τζιεϊ π' ὄμορκιές, τζιαί μυρωδικιές έπρωτσοιαίρετουγ,
 ὄξον πού στ' ὄρομαν του σήμεροθ θωρεϊ τες!
 Οί άλουποι τζι' οί κουκκουφκιάοι τὸ ρωτεύκουνται,
 τζιαί μες τὰ βάθη τής καρκιάς του κάμνουν τζιοιτες.

"Όσον οί γρόνοι τζι' άμ πασκίζουγ έν άδύνατον
 νά τοῦ στουπώσουγ τους άμέτρητους γιαράες!—
 σάν τήγ καλήν νεότην πῶν ιξαναστρέφεται,
 τζι' άς πά νά κάμνουν ὄπκοιοι θέλουδ δοτζιμάες.

1937.

ΠΑΥΛΟΣ ΛΙΑΣΙΔΗΣ

PRELUDIO III

Φρίσσουν τὰ δέντρα σύγκορμα ἀπὸ λόγια ἐρωτεμένα.
 Σὰν Νύμφες λούζουν τις μακρυὲς πλεξοῦδες μέσ' τῆ λίμνη
 ποὺ ἀπόμεινε ρεμβαστική στὸ ναρκισσένιο θάμπος,
 κι' οἱ καλαμιὲς λυγίζουνε στὸ ἀγκάλιασμα τοῦ ἀγέρα
 σκορπῶντας μέσ' τὴν λαγκαδιὰ παθητικὴ ἰκεσία.
 Ὡ πόση ἀγάπη ἐχώρησε στοῦ κάμπου τὸ ἀκροστήθι
 ποὺ ἀπλώνεται φτερουγιστὴ σὰν ἀηδονιοῦ τραγουδι!
 Τὴν νοιώθω στὴν ροδόπεπλη ποὺ ἐχύθη γαλανάδα,
 στῆς χλόης τὸ τρεμούλιασμα, στὸ μεταξένιο χνουδι
 τῆς πεταλούδας ποὺ ἔμεινε σὲ κάποιου ἀνθοῦ τ' ἀχείλι,
 τὴν νοιώθω μέσ' τὴν ἤρεμη λαμπράδα τῶν ματιῶν σου.
 Μακρὰ τὸ πάθος σάρωσε τῆς πολιτείας τὲς στρατές
 μὰ ἐγὼ ἓνα ἀγνὸ ἄρωμα ζητῶ στοῦ στήθους σου τὰ κρίνα
 καὶ γέρνοντας σ' ἄσπρων λωτῶν τὴν ἄφραστη γοητεία
 νὰ κρυσταλλώσω τ' ὄνειρο σ' ἐφήμερο τραγουδι.

1925

ΕΦΗΜΕΡΑ

Ἀγαπῶ τῆς ἀμέριμνης νειότης τὴ χαρά,
 τῆς ἐφήμερης νειότης μας τὴν πλάνη
 — πάντα τῆς πεθαίνει μ' ἀνοιχτὰ φτερά
 στοῦ ἀνεκπλήρωτου πόθου τὸ λιμάνι.

Ἀγαπῶ τὸ ρόδο ποὺ τὸ ἐξάισιο του σκορπᾶ
 ἄρωμα καὶ φυλλορροᾶ μέσ' τὸ ἀνθογιάλι,
 τὸ ἐφήμερο τραγουδι ποὺ παθητικὰ
 οβύνει γιὰ νὰ μὴ ἀκουστεῖ πιά πάλι.

Καὶ τὰ χρυσονεῖρατά μου τ' ἀγαπῶ,
 καὶ τὸ φέγγος τῶν ματιῶν σου τὸ τόσο ὠρσο —
 κάθε τι ἀγαπῶ μέσ' τὸν κόσμο αὐτὸ
 ποὺ ἐφήμερο χάνεται μοιραῖο.

Ποὺ ἐφήμερο σὰν τὸν καπνὸ σκορπᾶ
 καὶ σὰν τὸν Ἔρωτα τὸν πρόωρα ξεχασμένο,
 τὸν Ἔρωτα ποὺ σταλάζει στὴν καρδιά
 τὴ γλυκεῖα νοσταλγία τῶν περασμένων.

Κι' ὦ ἄς ἦταν ὅμοια στὴν καρδιά σου νὰ σκορποῦν
 γλυκεῖα μιὰ μνήμη οἱ ἐφήμεροί μου οἱ στίχοι
 ὅταν τὰ βήματά μου πιά δὲν θ' ἀντηχοῦν
 καὶ τοῦ καιροῦ θεὸ νὰ σιμώνει ἡ Λήθη.

1937.

ΞΑΝΘΟΣ ΛΥΣΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Χαρισμένο στο Γλαύκο 'Αλιθέρη

Θλίψη δὲν ἔχω, κι οὔτε χαρά, πιά μεγάλη.
Στὴ - χρόνια ἰκετεμένη - γαλήνη μου τώρα
ἓνα τραγούδι μέσα μου ρέει,
καθὼς στ' ἀναπαμένου πιά στρατοκόπου
τὶς ἀρτηρίες, σφύζει τὸ γαῖμα.

Τι εἶναι ;... Τι λέει ;...
Ποιὰ περασμένη μου θλίψη, ποιὰ περασμένη χαρά μου
νάτανε ἢ γόνιμη ;

Ὁρες μπροστά στὸ γραφεῖο χτυπῶ τὸ ρυθμὸ του
μὰ στίχο δὲ γράφω κανένα.

Τὸ τραγούδι ποὺ μέσα μου νοιώθω νὰ ρέει,
εἶναι καρπὸς τῆς τωρινῆς μου γαλήνης,
κι ὅταν μιὰ μέρα γραφτῆ,
θ' ἀποχτήση ἢ ποιήσῃ μας τραγούδι πολῦτιμο :
« ἄ χ ρ ο υ ν - ἄ ο σ μ ο ν - ἄ γ ε υ σ τ ο ν » μὰ δροσερὸ
σὰν καθάριο νερὸ
σὲ καθάριο ποτήρι.

ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ ΣΥ

Φυσάει τὸ μαγιάτικον ἀέρι καὶ ἀφρίζει
ἢ κυματοῦσα ἢ θάλασσα ποὺ τρέμει ἐκεῖ γλυκειά,
μιὰ βάρκα μὲ ἄσπρο πανὶ τῆ γαλανάδα σχίζει
τῆς θάλασσας ποὺ εἶναι καλὴ μὰ θὰ γενεῖ κακιά.

Τῆ θάλασσαν, ὦραία μου, καὶ ἡ ψυχὴ σου μοιάζει
ποὺ ὅταν εἶναι ἤσυχη ἐστὶ γλυκογελάς,
μὰ ξαφνικὰ ταραάζεται, κακιώνει κι' ἀνταριάζει
καὶ σὺ ποὺ εἶσαι θῦμα τῆς ἄσχημα πιά μιλάς.

Οἱ νόμοι εἶναι οἱ ἴδιοι γιὰ σένα καὶ γιὰ κείνη,
νάσιε ὦραία κι' ἄγρια ἄβυσσο καὶ οἱ δύο σας
κι' εἶτε σὰς δέρνει ἢ θύελλα ἢ ἡρεμεῖ ἢ γαλήνη
τὸν κίνδυνον ἢ τὸν ὄλεθρον κρύβετε στὸ βυθὸ σας.

Φυσάει τὸ μαγιάτικον ἀέρι καὶ φουσκώνει
κεῖνο τὸ ὀλόασπρο πανὶ τῆς βάρκας ποὺ τρεκλίζει
κι' ἡ νειότη ποὺ δρακόντεψε στὸ στήθος σου φουντώνει
κι' ὀρθὴ ἢ ρόγα τῶν βυζιῶν τὸ ροῦχο σου ραμφίζει.

Η ΦΛΟΓΕΡΑ

Γύρω μου οί κάμποι ἔρημοι κι' ἀντίκρυ τὰ βουνά
τὴν ὥρα αὐτὴ τοῦ δειλινοῦ πού πνιχτικὴ ἢ γαλήνη
ἀγκάλιασεν ὅλη τὴ γῆ, πού λές δύσκολα ἀφήνει
τὸ φῶς πού φεύγει ἤσυχα, γίνονται ἀγάλια σκοτεινά.

Πέρα στὸ νότο, στὸ βορρᾶ γιαλοὶ ἀναπαμένοι
κουτοῦν τὰ πλάτη τ' οὐρανοῦ πού σύννεφα ἐσκεπάσαν
σὰν ὄλα μέγα μυστικὸ θ' ἀκούσουν κι' ἐσωπάσαν
τόσο τὰ πάντα ἡσύχασαν κι' οἱ ἦχοι εἶναι χαμένοι.

Τέτοιαν στιγμή μὲς στὰ βουνά ἄκουσα μιὰ φλογέρα
πού ἕνας βοσκὸς ἐφύσηξε δίχως καμμιάν δειλιά
κι' οἱ ἦχοι τῆς ἐγλύκαναν τὴν ἤσυχη ἐρημία
ἔμνος στὴ φθινοπωρινὴν ἐρχόμενῃ ἐσπέρα.

Τέτοια στιγμή μὲ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια εἶδα τὸν Πάνα
κι' ἄκουσα νὰ κρυφογελοῦν οἱ σάτυροι κι' οἱ φαῦνοι
κι' εἶδα νὰ σπρώχνουν στὲς σπηλιές τὲς ἀλσηίδες λάγνοι,
μὰ ξαφνικὰ ἀντήχησε τοῦ ἑσπερινοῦ ἡ καμπάνα.

Ἄχ ἡ καμπάνα πού στριγγὰ μὲ θόρυβο κλαγγάζει
ἀπ' τὸ ψηλὸ καμπαναριὸ μὲ ἄγρια μελωδία
κηρύχοντας πὼς σύλλαβε παρθένα ἢ Παναγία
καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ζωὴ πέραν τοῦ τάφου ἀρχίζει.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΗΤΟΥΔ ΔΚΙΑΣΣΙΕΛΗΜΕΝΟΝ

— «Θκιούλλα μου Χατζιητηνελλοῦ, ἔλα γιὰ τὸθ θεός σου
πελλέτα το τουν' τὸ μωρόν, στήμ μακαρκάν τ' ἀντρός σου.
Ἐκλώστην, ἐποκλώνησεν, εἴνημ πολιοφάιν,
μὲ τρῶ, μὲ πίννει, θκιούλλα μου, τζιῆν ἔτσι κουρουππαίν.
Ἐβκαλα του τὸφ φόνου του, ἔκοψα τὸ ζανίν του,
γιατ' εἶπαμ μόφοήθηκεν τζι ἦβρεν το τὸ παννίν του,
στήθ θκιάμ μου τήχ Χατζιητταλλοῦν, πὼν ἄφταστη τζιαὶ τζιείνη,
μὰ ἔν ἔγιανεν, τζιαὶ τὸ κακόν, φοοῦμαι ἔνὰ πολλύνη.»
— «Ὅσοι καπνίζου, κόρη μου, θαρκέστε μαιρευκούν ;
ἔσιει π' ἄφταίνουσι τζιερίν, τζιαὶ κάτι ἔνὰ γυρευκούν.
Ὅποιος τζιᾶν ἔνι δὲν κάμνει τοῦ ψύλλου χαλινάριν,
θέλει τὰ σιείλη νᾶφ φτανά, νὰ κράζου τὸ πουλάριν.
Κορούλλα μου, Μαρούλλα μου, πού νᾶσις τὴν εὐτζιήμ μου,
θαρκέστε τρώω πλάσματα τζι ἐν ἔρκεστε καρτσιμ μου;
Τοσον τζιαιρόν πού μέζεται τζιαὶ πού κάθουμαι ξέρεις,
τζι ἔφηκες το τζι' εἴνηκεν ἀντζιῆστριν νὰ τὸ φέρεις ;

Ἔμ πού τὰ δωδεκάμερα, τζιαῖρος σημαδκιασμένον,
 ποῦρκουνται Καλακάντζαροι πούν τὸ μωρόν ἴτζισμένον.
 Ἐν τὸ θωρεῖτε τὸ φτωχόν πὼς ἔδ δικασσιελημένον
 πὸς τὲς κατζιές γειτόνισσες τὸ ροῦχον του πκιασμένον,
 τζιέγυρισέν του, ζάβαλλι, ἐρμές τζιαῖ ξωρισμένον,
 τζιᾶδ δὲν τῶφερνες σήμερα, πὼς ἦτουν τελιωμένον ;»

Ἐλιάν τζιαῖ ροῦχον ἔφερεν ἡ Χατζηπηνελλόπη,
 ἐγήτσειεν, ἐκάπνισεν, τζι' ἦτους σοιοινίν τζι' ἐκόπην.
 Αὐγόρου, 1937.

ΑΠΟΝ ΚΡΩΝΝΕΤΑΙ

Ἄπον κρώννεται τοῦ γονιοῦ, τζι' ἀπόν τὸν ἀθθυμάται,
 καλά εἶπαν οἱ πρωτινοί, παραγωνιές τζιοιμάται.

Ἄθθυμάσαι, ρὲ Βασίλη, πὸς σοῦ λάλουν νᾶσιης νοῦν,
 τζιαῖ νὰ μὲν ἀκούης, γιέ μου, τούτους πὸς σὲ σουξουλοῦν,
 τζι' ἔξ ζημιὰ σου, ἔγ κακόσ σου, ὅσα λόγια σοῦ λαλοῦν.
 τζιαῖ ν' ἀκούης τὸς γονιούς σου μανιχά, πὸς σὲ πονοῦν ;

Ἄρμασα σε τζι' ἔδωκα σου τὸ προιτζιόσ σου τὸ σωστόν :
 ἐκατόσ σκάλες χωράφκια τζιαῖ ζευκάριν ταιρκαστόν,
 τὲς ἐλιές σου, τερατσιές σου τζιαῖ περβόλιχ χωριστόν,
 δίχα γρέος μιὰδ δεκάραν, χέμα μάλιξ ξακουστόν.

Τζι' ἀθθυμάσαι πὼς σοῦ λάλουν, μέγ κρώννεσαι τοῦ Ττοφή,
 μέγ κοντιέκης τοῦ Μανώλη, τοῦ Γιωρκή τζιαῖ τοῦ Στυλλή,
 τζι' ἐνὰ σὲ παραστρατήσουν, σὰν τὸ πάθασιμ πολλοί,
 τζι' ἄρεσκεσ χάι χούι, τζ' ἡ κατζιή συναστροφή ;

Τζι' ἐν ἐκρώστηκες ποττέ σου, τοῦ γονιοῦ πὸς σὲ πονεῖ,
 πὸς σοῦ δείχνει στράταν ἴσιαν, μιὰγ γρουσήμ παραντζιελιάν,
 τζι' ἔτσι χάλις σὰν ἐ(γ)ίνης πὸς τὴγ κακοτζιεφαλιάν,
 φάτσιηννε πάνω στοῦν τοῖχον, ὡς πὸς νὰ σοῦ πῶ «κανεῖ».

Σάφ φατσιήσ' ἡ τζιεφαλή σου, πέρκι πήξουν τὰ μυαλά,
 τζιαῖ νὰ συνερτῆς νὰ πκιάσης τὴμ μερκάμ πὸς σὲ φελᾶ,
 τζιαῖ νὰ μ' ἀγροικᾶς ἐμέναν, δὶ πκίον τοῦ πασανοῦ,
 πὸς σὲ κάμαν τζιαῖ χαζίριν νὰ χαθῆς μονογρονοῦ.

Ἐτσι χάλιν πὸς σὲ κάμαν ἐν εἶσαι τοῦ χαῖρκοῦ,
 πρόσαυκον τὸς καβενέες, χασομέρην τοῦ χωρκοῦ.
 Ἐναμ μάλιγ γιὰ νὰ τῶσιης, θέλει δούλεμαν, γλεπκίον,
 ἄμα ρέξη ξένα σιέρκα, δύσκολα τὸ πκιάννεις πκίον.
 Τζιᾶλλοι τζιᾶλλοι, σὰν τζι' ἐσέναν πὸν ἐκρώννουνταν, πεινοῦν,
 στές παραγωνιές τζιοιμοῦνται τζιαῖ κλαμένοι δικακονοῦν.

ΧΡΙΣΤ. Θ. ΠΑΛΑΙΣΗΣ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Βάλε στό νοῦ σου τή χαρά μου ἀκέρια
 καί πάλλοντας δλόβαθα ἀνασείσου
 καί σκιά μακαρισμένη πιά, τὰ χέρια
 ὑψώνοντας στά πρᾶα μου μεσημέρια,
 στόν πού θά σέ κινεῖ ἄνεμό μου ἀφίσου. .
 Κι' ὡς φτάσεις στόν ψηλὸ βωμό μου, πλέρια
 χάρου τή σάρκα σου μὲς τήν ψυχή σου
 λευκός σά θά μαδᾶ στά φωταγέρια
 ἀνθός ἢ φλογοδαμασμένη ὀρμή σου...
 Κι' ἀπὲ τὸν μυστικό χιτῶνα ντύσου
 καί τῶν λαμπρῶν οἰωνῶν τὰ περιστέρια
 ἡλιοφεγγάτη ἀκλόυθα τα στά ἐσπέρια
 θάμπη γιά τήν Κολχίδα, ἀπόφασή σου
 ὄντας νά ζεῖς ἄχραντων θουσιῶν ἱέρεια.

ΕΡΩΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Ὡς μ' εἶχες πόθο κ' ἔγνοια σου ξάφνου μὲ βρῆκες, σάμπως
 τῆς μυστικῆς σου θάλασσας νᾶμουν τὸ ἐνάλιο θάμπος...

Κι' ὡς ἀνεβαίνω πρὸς τὸ φῶς στήν τρίαινα τὴν ὀρμή μου
 μαργαριταρολούλουδο λαμποκοπᾶς μαζί μου...

Κ' ἐνῶ τὴ βραχοστέφανην ἀκρογυαλιά πατοῦμε
 στ' αὐγινὰ χαιρετίσματα κ' ἐμεῖς ἀνταπαντοῦμε...

Κι' ἀπὲ στά κρυσταλλόμορφα πρῶινά μὲ χρυσᾶ χέρια
 μοῦ δείχνεις τ' ἀσπρογάλανα πού φτάνουν μεσημέρια...

Καί σ' ἀκλουθῶ καί μ' ἀκλουθᾶς, σχῆμα διπλὸ κι' ἀκράτο,
 στό σούρουπο πού μέστωσε καί τρέμει ἄχνοφλογάτο...

Κι' ὡς σ' ἀπιθῶνω στήν πλαγιά τὴ νυχτοφιλημένη
 ἴσκιος διαβσίνω ἀπάνω σου καί σέ πατῶ ἀναμμένη...

Κ' ἐνῶ ἔχεις τὴν ἀστροφεγγιὰν ἀπανωσκέπασμά σου
 οὐράνια χρυσομέλισσα τρυγῶ τὴν ὀμορφιά σου...

Καί τὸ φιλί σου μολογᾶ πῶς μὲ γνωρίζεις πρώτη
 χαρὰ ποθοκρατόρισα στήν ὠριμή σου νιότη...

ΑΝΑΤΑΣΗ

Πλήθος ακόλαστες μορφές, καμπύλα
σχήματα, στο θαμπό άργοςέρνουν δείλι
κόσμου που ρέβει την άνατριχίλα
και την κατάρρα άπ' τ'ά στεγνά μας χείλη...

"Όρνια χυμοϋν τ'ά βούκινα τ' άγέρα,
μά ό σάλος τής όργής που τ' άκλουθάει
γοργός, άπ' τήν όκνή νυχτι'ά τή μέρα
ήλιόρατη, σπαργάτη προμηνάει...

Τρέμει ή καρδιά φτερό στ' άύγινα πλάτια
τριαντάφυλλα στη γαλαζοβαμμένη
ώρα τ'ά φρένα άνθοϋν' ύγρ'ά τ'ά μάτια
στήν όψη τή γλυκαναγαλιασμένη...

Κ' ύψώνεται άλαφρυό στην άβυσσό μας,
που μ'ας κρατάει και που μ'ας πνίγει,
κραυγή του λυτρωμοϋ μας τ' όνειρό μας
και τήν ούράνια άναλαμπή συσμίγει...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ

ΕΙΜΑΙ ΝΕΟΣ...

Είμαι νέος κι όλα γύρω τ' άγαπώ,
δασκαλεύω τ'ά παιδάκια με τό γέλιο,
Γιά τής ζήσης τους μαθαίνω τό σκοπό,
τής άγάπης τους μαθαίνω τό εϋαγγέλιο.

Και τ'ά μάτια τους με βλέπουνε δειλά,
ένώ χαίρουνται οί ψυχές μες στίς ματιές τους.
(Νάτα! τ'ώρα που άρχινοϋν σιωπηλά
νά σκαρώνουν τις άθώες ζωγραφίες τους).

Τ' άλογάκι έχει πατήσει ένα λαγό
κι ένας σκύλλος με τ'ά... τρία του ποδάρια
— σχεδιάσματα με γοϋστο παιδικό —
σε μι'ά στάνη, ένας βοσκός και δυό κριάρια.

Τ'ά κοιτάζω κ' ύποφέρω τ'ά παιδιά
τ' άγαπώ κι όμως, τό νοιώθω, μαραζώνω.
Κάτι πέφτει, κάτι μπαίνει στην καρδιά
που πλαταίνει όσο και πάει με τό χρόνο.

ΕΝΑΣ ΛΥΓΜΟΣ

Παιδί μου,

Ἡ καρδιά τοῦ κόσμου χάλασε γιὰ ἰδέες!
εἶν' οἱ καιροὶ ποὺ θριαμβεύουν οἱ δειλοὶ
ποὺ διαφεντεύουν οἱ τυφλοὶ, καὶ σιωπηλοὶ
γυρνᾶνε μὲς στῆς πλήξης τὰ πελάγη οἱ ἐκλεχτοὶ
χιμαιρικοὶ παλιάτσοι, τραγικοὶ ταξιδευτές.

Βαθειὰ στὰ κάτεργα θλιμμένοι
περνᾶνε τὴ ζωὴ τους μὲς τὰ ρίγη
τοῦ θανάτου καὶ τοῦ πόνου, οἱ σκλάβοι!
Κ' ἡ ψυχὴ τους σταυρωμένη
ἀργοσβύνει λίγη-λίγη.

Κατάδικοι σὲ ὑπόγεια κλεισμένοι
μαρτυρικῶν ὥρων ἀγαπημένοι
ζοῦνε μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς αὐγῆς
καὶ νοσταλγοῦν τὸν ἥλιο αὐτῆς τῆς γῆς.
Κι ἀπάνω στὰ κουφάρια τους περνᾶνε
οἱ ταπεινοὶ ρομπότ, καὶ τοὺς τρυπᾶνε
τὴν καρδιά μὲ τὸ σπαθὶ τῆς εἰρωνείας.
Τύραννοι, χάροντες, παντοῦ γυρνᾶνε.
καὶ φριχτὸ θάνατο σ' ὅλους σκορπᾶνε

Κι οἱ πλάκες τοῦ Θεοῦ οἱ Βιβλικές
μὲ στόλισμα τὶς «Δέκα ἐντολές»
—καιρὸς εἶν' πιά κι αὐτές—
νὰ ξαναπάρουν τὸ στρατὶ γιὰ τὸ Σινᾶ.
Κι ἄμορφοι βράχοι σὰ θὰ γίνουνε, παιδί μου,
θὰ σκέπουνε τὴ στεῖρα περιφέρεια τῆς ἐρήμου!

ΤΑΞΙΔΙΑΡΙΚΟ ΠΟΥΛΙ ΜΟΥ...

Ταξιδιάρικο πουλί μου φεύγεις πάλι
σὲ φοβίζει τοῦ χειμῶνα ἢ παγωνιά,
Ἄλλην ἄνοιξη σὲ ξένο ἀκρογιαλὶ
θᾶβρεις ὄμορφο πουλί, κι ἄλλη φωλιά.

Ἡ ζωὴ σου μὲς τὴν ἄνοιξη θὰ σβύσει
καὶ ποτὲ δὲ θὰ γνωρίσεις συγνεφιά,
ἢ ψυχούλα σου τὸν ἥλιο ἔχει ἀγαπήσει
καὶ τῆς πλάσης τὴν ἀστείρευτη ὄμορφιά.

Τῶνειρο μου—λέω—μοιάζεις ποὺ μισεῖται
καὶ ποὺ σβύνει σ' ἓνα ὀρίζοντα θολό,
Ταξιδιάρικο πουλί μου φεύγεις πάλι,
νοσταλγία μου, γλυκόνειρο παλιό.

ΠΑΝΟΣ ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΣ

VI

“Οντας μ’ αγάπησες, καλή,
 ζήλεψε ή Μοῦσα μου πολύ
 καί τὸ τραγοῦδι εἶχε στερέψει.
 Τὶ θές νά κάνω
 γιά κείνη πούχασα κι’ ἐσέ πού χάνω ;
 Διπλὸς ἀγῶνας μέσ στή σκέψη.

Τώρα σέ ζήλεψα κι’ ἐγὼ
 κι’ ἔστειλε ή Μοῦσα μου γοργὸ
 τραγοῦδι, γιά νά σέ ξεχάσω.
 Ποιό νά διαλέξω
 γιά τὸν ἀγῶνα μου ; Τάχα θ’ ἀντέξω
 μέ τούς ρυθμούς και νά σέ χάσω ;

1935.

VIII

— «Μέ πίκραναν — μοῦ εἶχες πει—
 τόσο τῆς ζήλειας σου οἱ καρποί,
 πού μοῦ ἄλλαξαν τὴν κάθε σκέψη¹
 κι’ ἀπελπισμένη
 ξέρω πῶς τίποτε δέ μ’ ἀπομένει.
 Τὸν ἔρωτά σου ἔχω κηδέψει !»

— «Κι’ εἶναι τὸ πένθος μου βαρὺ,
 τόσο πού ή σκέψη δέ μπορεῖ
 καλὰ καλὰ νά ξεχωρίσει.
 Κι’ ὅμως προσμένω
 τὸν ἔρωτα, πού λές γιά πεθαμένο
 ξανά μιὰ μέρα νά γυρίσει...»

Ἰθάκη 1934.

Δ. ΤΣΙΤΟΥΡΗΣ

¹Απὸ τὴν ἀνέκδοτη σειρά:
 «Ζήλειας καρποί».

ΒΑΡΕΘΗΚΑ ΜΟΝΑΧΟΣ

Πότε θά ρθείς, αγάπη μου βαρέθηκα μονάχος.
 "Ελα και φέρε το παιδί, τ' είν' άδειανό το σπίτι.
 "Εξω βογγάει ό άνεμος, πέφτει βροχή στον τάφο
 τής περασμένης μου ζωής: Ξανά δε θά ξυπνήσει...

Τάφοι και νύχτες σάς μισώ. Πότε θά ξημερώσει ;
 Παιδί μου, χαμογέλασε νέα ζωή ν' άρχίσει...
 Μητέρα, πέρασε τό χτές. "Ελα, θά ξαναιώσει
 ή όμορφη αγάπη μας κ' αιώνια πιά θά ζήσει.

Κ. ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ

ΩΔΗ ΣΤΗΝ ΠΙΣΤΗ

ΣΤΡΟΦΗ

Πίστη, τραγούδι άνάκουστο και σύγκορμε παλμέ
 τ' ανθρώπου, βρύση που τροφή δίνεις σ' έμάς γαλήνη,
 νάμε! πιστό σου πιά παιδί γυρίζω πρós έσέ
 με τής μετάνοιας τής σκυφτής τό έφτάγιομο λαγήνι.

Κι' ώ! σήμερα ξαναξυπνούν τά χόρτα, μιά λαχτάρα,
 κι' ήλιους νιογέννητους ή γής σε νιο ούρανό ανεβάζει
 μαμουδία, μέρμηγκες, πουλιά ξεχνούνε τήν άντάρρα
 τής χειμωνιάς και ξαναζοϋν στο φωτεινό χαλάζι.

Μάρτης κι' Άπρίλης ξεπηδοϋν άπ' τής ζωής τή βρύση
 κι' οί ούρανοι ξεπλάνεμα, σ' όλα τό φώς, πλημύρα,
 κι' άνθη και γέλια και χαρά. Κι' όδεύει ή Μοίρα
 παντοϋ τή γέννηση και τήν καλοζωή ν' άφίσει.

Πίστη, τραγούδι ανάκουστο και σύγκορμη παλμή
 τ' άνθρωπου, βρύση που τροφή δίνεις σ' έμας γαλήνη,
 νάμε! πιστό σου πιά παιδί γυρίζω προς έσέ
 με τής μετάνοιας τής σκυφτής τὸ έφτάγιομο λαγήνι.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Σέ πόλεμους, σ' όχλαβοές, μες τὸ σκληρὸ μαντέμι
 κάποιας βαρβάτης μου όμορφιάς και μιᾶς βαριάς μου υγείας,
 σέ είχε χωνέψει ή σκέψη μου και στή γυρίστρα άνέμη
 της έκλωθε τήν έπαρση, μαλλι τής άπιστίας.

Μά στο βουνὸ τ' άστόχαστο ό άνεμος πηλαλά,
 καίνε βοριάς και πάγοι ένῶ στή ρεμματιά, που κλείνει
 άπανεμιά και φρόνηση πάντα γλυκιὰ γαλήνη
 τὸ βήμα της άφίνει στα χορτάρια νά κυλά.

Κι' ήρθε βοριάς κι' ήρθε χιονιά κι' ήρθε Θεοῦ κατάρα,
 λειχήνες — χάροι — ρήμαξαν τή φυλλοπλεχταριά,
 και τὸ δεντρί, που ρούφαγε τ' άπείρου τή λαχτάρα
 νάτο! στή γή του σάλιαγκα παιγνίδι και πορεία.

Σέ πόλεμους, σ' όχλαβοές, μες τὸ σκληρὸ μαντέμι
 κάποιας βαρβάτης μου όμορφιάς και μιᾶς βαριάς μου υγείας,
 σέ είχε χωνέψει ή σκέψη μου και στή γυρίστρα άνέμη
 της έκλωθε τήν έπαρση, μαλλι τής άπιστίας.

ΕΠΩΔΟΣ

Ή! Πίστη, κάτω άπ' τὰ φτερά σου τώρα
 ξανάειδα τή γαλήνη, που τὸ πνεῦμα δυναμώνει
 και σ' έναν οίκουμενικό παλμό άδερφώνει
 τους λιγοζώητους θνητούς.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΜΑΣΤΟΡΑ

Σκεπάρνι χτύπα, πριόνι τρίζε
καί γύρνα ρόδα τὸ στέρεο ξύλο·
θέλω μὲ τέχνη νὰ γίνει ἡ κλίνη,
τοῦ γάμου πρώτη χαρά, γεννήτρα.

Ἄφτιαχτη πρώτα, χωρίς πλουμίδια,
σ' αὐτὴ κυλοῦσα τ' ἄπλερα νιάτα,
ἔχοντας πλοῦτη τὰ ροκανίδια,
τῆς μαύρης μάνας τὴν κρύφιαν ἔγνοια.

Κι' ὅταν ὁ κύρης μοῦχεν ἀνοίξει
τὸ πρώτο βῆμα στοῦ βίου τὸ δρόμο,
ἀργὰ τὸ βράδυ δίπλωνα, φύτρο,
σ' αὐτὴ τ' ἀνθιά μου κι' ἀποκοιμόμουν.

Τώρα τὴ λάμψη βλέπω τοῦ γάμου
προβάλλει τ' ἄνθος γιὰ νὰ καρπίσει,
καί θέλω πάλι σ' αὐτὴ νὰ γείρω
καί ν' ἀναστήσω χρυσοὺς τοὺς πόθους.

Σκεπάρνι χτύπα, πριόνι τρίζε
καί γύρνα ρόδα τὸ στέρεο ξύλο·
θέλω ὁ τριγμός σας νά ναι τραγοῦδι,
καμπάνα γάμου σὲ πανηγύρι.

Ἦταν παιχνίδι πρώτα ἢ φωνὴ σας
καί γαργαλοῦσε τοῦ βίου τὰ νιάτα,
κι' ἄνοιγε μέρες μὲ δίχως βράδυα
μὲς στῆς ψυχῆς μου τ' ἀχνὰ τὰ φέγγη.

Ἐλπίδας ἤχος κατόπι ἀχοῦσε,
τὸ μόχτο σβοῦσε, τὴν τόλμη ἐγέννα
κι' ἄνοιγε πάντα δρόμος στ' αὐλάκια
τις εὐτυχίες γιὰ νὰ μοῦ φέρνουν.

(Θρῆνος θὰ γίνει, σὰ θὰ μοῦ κλείσει
τὸ μάτι ὁ χάρος καί θὰ βαλθεῖτε
δίχωρη κάσα νὰ φτιάξετε τότε
ἀπ' ὁμοιο ξύλο γιὰ νὰ πλαγιαίσω.)

Σκεπάρνι χτύπα, πριόνι τρίζε
καί γύρνα ρόδα τὸ στέρεο ξύλο·
ἔσεῖς θὰ δόστε κατόπι πλοῦτο
στ' ἄξια παιδιά μου, παιδιά δικά σας.

Καί θὰ γεμίσει κλίνες τὸ σπίτι,
ἀγγόνια, πλήθος, φωνές καί γέλια,
νύμφες καί μάνες, γαμπρούς καί δούλους,
ἐλπίδες, λάμψεις, τ' ὠραῖο τὸ μέλλον.

Κι' ἐσύ, καλή μου, τρανὴ δουλεύτρα
σ' ὅλα οἰκονόμα καί σ' ὅλα μοῖρα,
κι' ἄμποτε ὅταν θὰ ρθοῦν τὰ γέρα
σύ νὰ μοῦ κλείσεις τὸ ὕστατο βλέμμα.

Σκεπάρνι χτύπα, πριόνι τρίζε
καί γύρνα ρόδα τὸ στέρεο ξύλο·
θέλω μὲ τέχνη νὰ γίνει ἡ κλίνη,
τοῦ γάμου πρώτη χαρά, γεννήτρα.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ο ΚΟΝΤΟΣ *

- "Ένας κοντός κοντούτσικος ἔσιει ὄμορφη γεναῖκαν,
 τζι' ἄσπρα πολλὰ ἔρκωσαν τον τζιαί γιά νά τοῦ τήμ πάρουν.
 Πουλεῖ τζιαί τές καμήλες του μέ τὰ καμηλαρκά του,
 5 πουλεῖ τζιαί τὰ κουπάθκια του τζιαί μέ τὸν κουπαδάρην,
 πουλεῖ τζιαί τὰ ζεφκάρκα του τζιαί μέ τὸζ ζεφκαλάτην,
 πουλεῖ τζιαί τές φοράδες του μέ τὰ φοραδαρκά του.
 Στέκεται λοαρκάζει τα θικιάφορα δέγ κανοῦσιν.
 Ἡ κάλλη του τοῦ ἔμεινεν νά πᾶ νά τήμ πουλήση.
 Παρασιεφκήμ πού τὸ πωρνόν νά πᾶν εἰς τὸ παζάριν.
 10 – "Ἐπαρ' μου λλίην ὑπομονήν, λλίην καρτεροσύνην.
 Παππέσω ἐφόρεσεχ χρυσά, παππέξω χρυσταλλένα,
 τέλεια παππέξω φόρεσεν χρυσά μαλαματένα,
 ἐφόρεσεν τὸν κάζακαν τζι' ἐσιέπασεν τα τέλεια.
 Θεοὺ ἄστρα πού τὸν οὐρανὸν βάλλει καμαροβρύθκια.
 15 Ἐθάμπωσεν τὸν ἥλιον, τ' ἄστρη τζιαί τὸ φεγγάριν.
 Τζι' ἐπκιάσιν σιερκές σιερκές τζι' ἐπήασιμ παζάριν.
 "Έναςπραματεφτόπουλος εὐρέθην νά τήμ πάρη.
 – Τζιαί πόσα θέλεις, βρέ κοντέ, τήγ κάλλησ σου νά πάρω ;
 – Τὰ βρύθκια κάμνουν σιλιαγια, τὰ μμάθκια δκυὸ σιλιάδες,
 20 τζιαί πού τήγ κόξαν τζιαί νά πᾶ δέν ἔσιει ποκοπάδες.
 – "Αγια βρέ κοντέ τήν κάλλησ σου πόσα θέλεις.
 Διᾶ του σιλια μετρητὰ τζιαί σιλια μετρημένα,
 ἔβκαλεν τζιαί τὸ σιάκιν του λίρες τζι' ἐγέμωσέν το.
 Πού τζειαχαμαί ὁ νιούλλικος εἰς τὸ κλινάριμ πάει.
 25 Ἐξήντα λίρες ἔδωσεν, βοράζει ἕναν ἀππάρην,
 ἦταν ἡ σέλλα κότσινη, βράντζικοχ χαλινάριν.
 Πισωκάπουλλα του τήν ἔκασεν νά πᾶσιν στο χωρκόν του.
 "Όσον τζιαί περιξέβησαν πολλὺν τζιαί λλίον τόπον,
 ἦῶραν ἐλιάμ πλατόφυλλην τζιαί βρύσην εἰς τήρ ρίζαν,
 30 ἔγυραν τζι' ἐπεζέψασιν τζιαί τῆς ἐλιάς τὸν κλώνον.
 Ἦτουν καμένος τοῦ φιλιού τζιαί τῆς πικρῆς ἀγάπης,
 ἔππεσεν εἰς τὰ γόνατα τῆς πῶς ἐννά τὸφ φτερίση.
 "Ἐτσι σάν τὸν ἐχάδεφκεν τζιεῖνος ἐποτζιοιμήθην.

* Καταγραφή Παναγιώτη Γερολεμιδή κατὰ ὑπαγόρευση τῆς Ἀουσοῦς Χ' Ἀποστόλη ἀπὸ τὸν Ξυλιάτο.

- 35 “Εναμ πουλλὶν ἔμ πού ῥκετον πού τήγ γλυκολαλούσαν,
 τζι’ ἐν ἐτζηλάδαν τζι’ ἔλεεν θκιόν τζιηλαλοῦσιν οὔλα,
 παρὰ τζιηλάδαν τζι’ ἔλεεν ἀγγέλιτζιηφ φωνούλλαν :
 – Φιλᾶ ἀδερφός τήν ἀδερφήν, τζι ἀντράερφος τήν νύφην,
 κουμπάρος τήγ κουμέραν του, τώρα χάννεται ὁ κόσμος.
 Ἐτρέξασιν τὰ μμάθκια της τζιόν τρέχαν οἱ χολέτρες,
 40 τζι’ ἐτρέξασιν τζι’ ἐπήασιν τοῦ νιούλλικου τήβ βούκκαν.
 Πού τὰ ἴνωσεν ὁ νιούλλικος ἐσηκώθηκεν ἄρπα.
 – Τώρα τοῦ ἀθθυμήθηκες, μάνα μου, τοῦ κοντοῦ σου ;
 – Μὲ τοῦ κοντοῦ μου ἀθθυμήθηκα μήτε στὸν νοῦμ μου τό’χω,
 παρὰ τζιηλάδα ἴναμ πουλλὶν πού τήγ γλυκολαλούσαν,
 45 τζι’ ἐν ἐτζηλάδαν τζι’ ἔλεεν θκιόν τζιηλαλοῦσαν οὔλα,
 παρὰ τζιηλάδαν τζι’ ἔλεεν ἀγγέλικηφ φωνούλλαν :
 Φιλᾶ ἀδερφός τήν ἀδερφήν, τζι’ ἀντράερφος τήν νύφην,
 κουμπάρος τήγ κουμέραν του, τώρα χάννεται ὁ κόσμος.
 – Τζιαὶ πέ μου τα, μάνα μου, τὰ γεννητικά σου.
 50 – Ἡ μάνα μου ἔμ Πολίτισσα, ὁ τζιῦρης μου Ροδίτης,
 ἔχω ἀρφός στήξ ξενιθκιὰν τζιαὶ καρτερῶ τον νὰ ῥτη.
 – Τζιαὶ τί τὸλ λέουν, μάνα μου ; – Τζιαὶ λέουν τον Γιαννάτζιην,
 ἔσειε σπαθκιά στήγ κόξαν του, μασιαίρκα εἰς τὸν νῶμον.
 Τζειαμαὶ ἀγνωριστήκασιν πῶς ἦτον ἀδερφή του.
 55 Τζιαὶ πκιάσασιν σιερκές σιερκές τζιαὶ πᾶσιν στὸγ κοντόν της.
 Φακκοῦν τήμ πόρταν τοῦ κοντοῦ τζιαὶ λέει τζιαὶ λαλεῖ τους :
 – “Ἄν ἔθ θκιεβάτης νὰ θκιαβῆ, περάτης νὰ περάση,
 τζι’ ἐν ἔχω ἐγιῶ τήγ κάλλημ μου γιὰ νὰ τὸγ κομματίσῃ.
 60 Ξαναφακκοῦν τήμ πόρταν του, βουρᾶ νὰ δῆ πκοιός ἔνι.
 – Νά, γιέ μου, τζιαὶ τήγ κάλλησ σου τζιαὶ τήν νοικοτζιυράσ σου,
 χαλάλισ σου οἱ λίρες μου, χαλάλισ σου τὰ γρόσια
 ψίχας τζι’ ἔκαμα της τὰ προῖκαν τῆς ἀδερφῆς μου.

Η ΠΕΡΤΙΚΑ *

- Ἡ πέρτικα ἔχτισεφ φουλιὰμ ποκάτω στήν τρανταφυλλιὰν
 τζιαὶ μπαίνει φκαιννεὶ τζιαὶ γεννᾶ τ’ αὐκά της τὰ κοσιενιά.
 Τζιαὶ βράζει τὰ αὐκούθκια της τζιαὶ βκάλλει τὰ πουλλοῦδκια της.
 Ἔσειεν τὰ φτεροῦδκια της τζιαὶ ππέσαν τὰ τραντάφυλλα,
 5 τζι’ οἱ κορασιές τὰ πιάσασιν στὸγ κόρπον τους τὰ βάλασιν,
 ροδόστεμμαν τὰ βκάλασιν, στήν ἐκκλησιὰν τὰ πήρασιν
 πρῶτα ραντίζουν τὸχ Χριστόν τζιαὶ δεύτερα τήμ Παναγιάν,
 ὕστερα νύφην τζιαὶ γαμπρόν, τζιαὶ πεθθεράν τζιαὶ πεττερόν,
 τζιαὶ παρακάθουμαι τζι’ ἐγιῶ.

* Καταγραφή Παναγιώτη Γερολεμίδη κατὰ ὑπαγόρευση τῆς Παναγιωτοῦς Σ. Παρνέρου ἀπὸ τὴν Πλατανιστάσα.

Η ΜΑΡΚΑΡΙΤΑΡΕΝΗ *

Ἐφώναζεν ἡ μάνα τῆς τῆς Μαρκαριταρένης.

— «Ἔλα, πού νά τές παίξουσιν οἱ δώδεκα ἀνέμοι,
τζί' ἔχω τὴν ἀλουσίβασ σου μὲ τὸθ θερμόβ βρασμένην,
σαράντα μοῦτιτες τῶδ δεντρῶν ἔχω τῆχ χογλασμένην.»

5 Τζί' ἔμπην ἔσσω τζί' ἐλούθηκεν ἡ Μαρκαριταρένη.

Τζί' ἐφόρσεσεν τὰ ροῦχα τῆς ἡ Μαρκαριταρένη.
Πουκάτω φόρησεχ χρυσᾶ, πού πάνω χρυσταλλένα,
τέλεια πουπάνω φόρησεχ χρυσᾶ μαλαματένα.

10 Τζί' ἐπκίασεν τῆχ χρυσηρ ρόκαν, τζιαί τὸ χρυσὸ ἀγράκτιν,
χρυσὴν κλωστήν κατέβασεν στήγ γειτονιάν τζιαί πάει.

Ἄποῦ τὴν εἶδαν οἱ γειτόνισσες, ἀρκέφαν τζί' ἐλαλοῦσαν.

— «Κόρη, τὸχ χαρτωμένοσ σου ἀλλοῦ τὸν προξενουσίην,
τάσσουν του τσάμπρες ἀρκυρές, τσαέρες ἀσημένες,
τάσσουν του βράτζιες προσιαστές, τζιαί ζῶστρες μουκκαττένες.

15 Τάσσουν του νά φορῆ χρυσᾶ, τζί' ὁ μαῦρος τοῦ βελοῦδον.»

— «Τζιυρά μου, τζί' ἄν τοῦ τάσσουν, Χριστέ τζί' αὐοί μιτά του,
τζί' εἰς τ' ἀγαθὰ πεθθερικά νά ππέσ' ἡ ἀφεντιά του.»

Τζί' ἀννοίει τές ἀγκάλες τῆς τζιαί τὸθ θεοῦ δοξάζει:

20 — «Θεέ, τζί' ἄν εἶμαι πλάσμασ σου τζί' ἔμέν ἀπόκουσέ με,
νᾶδωσεν νά βρεθῆκαμεν ἀπέραστογ καντούνιν,
τζί' ἀποῦν περνᾶ πού τζιεῖ χαμαί, ἀπέραστορ ρουθούνιν.»

Ψιχᾶ τζί' ἡ κόρη ἀγία ἦταν, θεός ἀπόκουσέν τῆς,

τζί' ἔδωσεν τζί' ἐβρεθῆκασιν ἀπέραστορ καντούνιν,

ἀποῦν περνᾶ πού τζιεῖ χαμαί, ἀπέραστορ ρουθούνιν.

25 — «Τζιαί σήκου σήκου, κάλη μου, τζί' ὁ μαῦρος μου πατᾶ σε.»

— «Τζιαί τζιεῖ πού στέκει ἀφέντης του, γιατί νά μὲ πατήση.»

— «Φήνω σου δεκαοχτῶ χωρκά, γιά νά τὰ θκιαφεντέφκης,
φήνω σου δεκαοχτῶ πουντζιά, γιά νά τὰ θκιαφορέφκης.»

30 — «Λαμπρόν νά ππέση στ' ἄσπρα σου, τζί' ἄσβίνα στᾶ πουντζιά σου,
τζιαί σέν' ἀστρομερίτη μου, δέθ θέλω νά σέ χάσω.

Ἄντάν νά σέ ἀλλάσσουν, ἐγίω νά μιλλαρώστουν,

τζί' ἀντάν σέ στεφανώνουσιν, ἐγίω νά ψυχομάχουν,

ἀντάν νά σέ ποτίζουσιν κρασίμ μὲ τῆχ καντήλαν,

ἐμέναν ἐνᾶ γύρνουσιλ λάιν τῆς Παναίτας.

35 Τζί' ἀντάν νά σέ ταῖζουσιν ἀθάσια κουφεττάτα,

τζί' ἐμέναν νά σιεπάζουσιν τὸ χῶμα τζιαί τῆμ πλάκαν.

Ἐσέν νά ποῦν τῆς μάνας σου, νά ζήσης νά γεράσης,

τζί' ἐμέν νά ποῦν τῆς μάνας μου, παρηορκάν νά πκιάση.»

Τζί' ἀντάν τὸν ἀλλάσσασιν, τζιεῖνη ἐμιλλαρώσταν,

40 ἀντάν τὸν στεφανώνασιν, τζιεῖνη ἐψυχομάσιεν,

ἀντάν τὸν ἐποτίζασιν κρασίμ μὲς τῆχ καντήλαν,

τζιεῖνης ἔμ πού ἐγύρνασιλ λάιν τῆς Παναίτας.

Ἄντάν τὸν ἐταῖζασιν ἀθάσια κουφεττάτα,

τζιεῖνην ἔμ πού σιεπάζασιν τὸ χῶμα τζιαί τῆμ πλάκαν.

45 Τζιεινού εἶπαν τῆς μάνας του, νά ζήση νά γεράση,

τζιεῖνης εἶπαν τῆς μάνας τῆς, παρηορκάν νά πκιάση.

*Καταγραφή Ἀλεξ. Γρ. Ἐλευθεριάδη κατὰ ὑπαγόρευση τῆς Σωφρο-
νίας Γρηγορίου ἀπὸ τὸ Βαρῶσι.

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΕΡΩΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ*

Διατί ποτέ μου δέν εἶδ' ἄξ αὐτῆς σου⁽¹⁾
 θάρος νά λείψουν τὰ λανπρά 'πού μέναν,
 τὰ πγοιά μου 'δωκεν τὸ γλυκὺν τὸ δεῖσ σου,
 καὶ δέν παύουν ποτὲ καιρὸν κανέναν,
 διατί δέν μέ ψηφᾶς 'ς τὴν δούλεψησ σου,
 μισεύω ἀπὸ τὴν Κύπρον εἰς τὰ ξένα,
 ἄμμ' ἔξευρε πῶς πάγω ἀνγκέλισσα μου,
 πάντα μὲ σέν θέλ' εἴσταιν ἡ καρδιά μου.

'Εμίσεψ' ἄχ τὴν Κύπρον γιὰ νά σβύση⁽²⁾
 τ' ἀφτούμενον λανπρὸν 'πού μὲ μπορίζει
 ἦρτα 'ποὺ τὴν ἀνατολὴν 'ς τὴν δύση
 νά πάψη τὸ λανπρὸν πού μὲ φλογίζει·
 ἔφυγ' ἄχ τὸν ἐχθρὸν μου νά σιγίση
 τὲς σαγιτιές πού τὴν καρδιά μου σκίζει·
 ἄμμ' ὅσον πὸ 'ξ αὐτόν της ξωμακρίζω
 τόσον περίτου ἀξάφτω καὶ βουρίζω.

*Αντιγραφή Α. Κ. Ἰντιάνου.

1) Βλ. χειρόγραφο 294β καὶ Legrand : *Bibliothèque
 Grècque Vulgaire, tome II*, σ. 85, νθ'.

(2) Χειρ. 296α καὶ Legrand ἄνωτ-σ. 83, ξδ'.

ΑΡΕΤΟΥΣΑ*

- Οὔλες σί σιῆρες σιῆρες ἔν, τζι' οὔλες σιηριὰν θκιαβάζουν,
 ὡσάν τῆσ σιῆραν τῆσ ὠρκᾶσ οὔτε καμιὰ στογ κόσμον,
 ἀπὸ 'σαιε τοὺς ἐνιὰ γιοῦδες τῆγ κόρηθ θυγατέραν.
 Προξένια τῆσ ἐφέρασιν τῆσ Ἀρετῆσ πὸ πέρα,
 5 πὸ πέρα πὸ τῆβ Βενεθκιὰν κοντὰ στὴν Ἀγγλετέραν,
 Οὔλλα τὰ δέρκια δέθ θέλουν τζι' ὁ Κωνσταντᾶσ θελίζει.
 —'Ἄγια μανά, ν' ἀρμάσσουμεν τὴν Ἀρετὴν στὰ ξένα,
 στὰ ξένα εἰς τῆξ ξενιθκιὰν μέσα στὴν Ἀγγλετέραν.
 —Δέν τὴν ἐθκιῶ τὴν Ἀρετὴν ἐγιῶ νά πᾶ στὰ ξένα.
 10 Ἄμ μοῦρτη πλήξη γιὰ χαρὰ πκοιὸς ἐννὰ μου τῆφ φέρη;
 —'Ἄσ σοῦρτη πλήξη γιὰ χαρὰ ἐγιῶ νά σοῦ τῆφ φέρω.
 Ἀρμάσασιν τὴν Ἀρετὴν τζι' ἐπῆεν εἰς τὰ ξένα,
 στὰ ξένα εἰς τῆξ ξενιθκιὰν μέσα στὴν Ἀγγλετέραν.
 Ἦτουν ὁ γρόνος δίσεκτος, ἐννιὰ παιθκιὰ πεθάναν.
 15 Οὔλλουσ στο μνημαν κλαίει τοὺς, οὔλλουσ ἀνεκαλιέται,
 στογ γιόν της τὸν Κωστάντινον τρία μονοπάθκια κάμνει,

*Καταγραφή Δημ. Χ. Κουρτέλλα κατὰ ὑπαγόρευση Ἀθηνᾶσ Νικολάου ἀπὸ τὸν Πολύστιπο.

- πλαιννει μιὰμ πού τὸ πρῶιν τζιαί μιὰν τὸ μεσομέριν
 τζιαί μιὰν τὰ λιβουττήματα πού πᾶσιν οἱ Ἄγγελοι.
 Ἄπο τὸ κλᾶμαν τὸ πολλὸν ὁ Ἄδης ἐβαρέθην.
- 20 Γίνην ὁ Ἄδης ἄλογον τζι' ὁ χάρος χαλινάρην
 τζι' ἐβρέθηκεν ὁ Κωσταντᾶς πάνω του καρβαλλάρης,
 ἕναγ κουζουλοξίσταρον ἐβρέθην φτερνιστήρην.
 Φτερνιστηρκάν τοῦ ἔδωσεν τζι' ἔκοψεν σίλια μίλια,
 ὥστι νὰ πῆ «ἔσιετε γειάν» ἄλλα ἑκατόμ πενήντα.
- 25 Παππεξωθκιὸν τῆς Ἄρετῆς στάθηκεν καρβαλλάρης.
 —Τζιαί ἄννοιξε μου, Ἄρετῆ, νὰ μπῶ ἔσσω καρβαλλάρης,
 Εἶπεν ν' ἀνοιξῆ μιὰμ πόρταν τζιεῖνες ἀνοιξαν πέντε,
 —Καλῶς ἦρτες, Κωσταντίνε, τὸ πρῶτον μ' ἀδερφάτζιν,
 νὰ φᾶς νὰ πκιῆς μιτά μου,
- 30 νὰ φᾶς ἄγρην τοῦ λαοῦ νὰ φᾶς ὄφτόμ περτίτζιν,
 νὰ φᾶς ἀρκοτζιεράμιον πού τρῶσιν ἀντρειωμένοι,
 νὰ πκιῆς γλυκόπιτον κρασίν πού πίννουσιν οἱ γουμένοι,
 πού πίννουσιν οἱ ἄρρωστοι τζιαί βρέθονται γιαμένοι.
 —Δέν ἦρτα ἐγιώνι, Ἄρετῆ, νὰ φᾶ νὰ πκιῶ μιτά σου,
- 35 νὰ φᾶω ἄγρην τοῦ λαοῦ νὰ φᾶω ὄφτόμ περτίτζιν,
 νὰ φᾶω ἀρκοτζιεράμιον πού τρῶσιν ἀντρειωμένοι,
 νὰ πκιῶ γλυκόπιτον κρασίν πού πίννουσιν οἱ γουμένοι,
 πού πίννουσιν οἱ ἄρρωστοι τζιαί βρέθονται γιαμένοι.
 Ἦρτα νὰ πᾶμεν, Ἄρετῆ, τζι' ἡ μάνα σου σὲ θέλει.
- 40 —Τζι' εἶντα μὲ θέλει ἡ μάνα μου τζι' εἶντα ἔν τὸ μήνυμαν τῆς.
 εἶντα ἔνε τὰ χαπάρκα τῆς τζι' ὁ κύριος μιτά τῆς.
 Τζιαί ἄμ μὲ θέλη για χαράν νὰ βάλω τὰ καλά μου,
 ἄθθεν νὰ σὲ παντρέψουμν τὰ καθημερινά μου.
 —Τζι' ἔλα νὰ πᾶμεν, Ἄρετῆ, ὅ,τι λοῆς τζι' ἄθ θέλης.
- 45 Ἐμπῆκεν ἔσσω τζι' ἄλλαξεν ροῦχα τῆς φορεσιᾶς τῆς
 οὔτε μακρὰ οὔτε κοντὰ τζιαί τῆς παρπατησιᾶς τῆς.
 Τζι' ἐπῆεν εἰς τὲς λασμαρκές τζι' ἔβαλεν τὰ κλειθκιά τῆς.
 —Ἔσιετε γειάν, σεντούτζια μου, τζιαί κλίνην πού τζιοιμούμουν,
 τζιαί τσάμπρες πού τσαμπρέφκουμουν τζι' αὐλή πού δκιακονοῦμουν.
- 50 Ἔσιετε γειάν, γειτόνισσες, τζιαί τρεῖς ἡμέρες κάμνω
 τζι' ἄν ἔρητῆ τζιαί ὁ Γιάννης μου φέρτε του τὰ κλειθκιά μου.
 Ἐκρόκατσεν τὸμ μαῦρον του τζι' ἕκαβαλλίτζιεψέν την.
 Ἐφάνηκεν τοῦ Κωσταντᾶ χαμαί τζι' ἐποτζιοιμήθην.
 Ἐθέληρεν ἡ Ἄρετῆ για νὰ τὸν ἰφτερίση.
- 55 Ἐναμ πουλλὶν ἀνέτειλεν πού τὴν ἀνατολούλλαν,
 δέν ἐκελαῖδει τὸ πουλλὶν σάν κελαῖδοῦσαν οὔλλα,
 παρὰ κελάδαν τζι' ἔλεγεν μ' ἀγγελικῆφ φωνούλλαν:
 —Δοξάζω σε, γλυκὲ Θεέ, πού ἔσαι στὰ ψηλωμένα,
 πῶς παρπατοῦν νὰ ζωντανὰ τζιαί μὲ τὰ ποθαμμένα;
- 60 Πού τᾶκουσεν ἡ Ἄρετῆ ἐλούθην εἰς τὸ κλᾶμάν,
 τζιαί μιὰ σταξιά πού ἔσταξεν στοῦ Κωσταντᾶ τῆβ βοῦκκαν,
 σηκώθηκεν τζι' ὁ Κωσταντᾶς τζι' ἐσυχναρώτησέν την.
 —Πέ μου τί ἔχεις, Ἄρετῆ, τζι' ἐλούθης τῶγ κλαμάτων;
 —Ἐναμ πουλλὶν ἀνέτειλεν πού τὴν ἀνιτολούλλαν,
- 65 δέν ἐκελαῖδει τὸ πουλλὶν σάν κελαῖδοῦσαν οὔλλα

- παρὰ κελάδαν τζι' ἔλεγεν μ' ἀγγελικῆφ φωνούλλαν:
 Δοξάζω σε, γλυκὲ θεέ, ποὺ ἴσαι στὰ ψηλωμένα,
 πῶς παρπατοῦν τὰ ζωντανὰ τζιαὶ μὲ τὰ ποθαμμένα!
 – Θαμμάζομαι σε, Ἀρετῆ, τὰ λόγια ποὺ μοῦ λέγεις,
 70 πὼς κελιάδοῦσαν τὰ πουλιὰ τζιαὶ κάθεσαι τζιαὶ κλαίεις,
 – Τζιαὶ δὲθ θωρῶ τὰ ροῦχα σου τὰ λαζαροκομμένα;
 – Γεναίτζιες ποὺ ἐπήραμεν ἔτσι μᾶς τὰ σύγκοψαν.
 – Θαμμάζομαι σε, Κωσταντᾶ, τὰ λόγια ποὺ μοῦ λέγεις,
 τζιαὶ δὲθ θωρῶ τὰ ροῦχα σου τζιαὶ ποὺ σοῦ γύραν λάθκια;
 75 – Τάχατες λάδιν ἔφακλα τζιαὶ λαδοπούλης εἶμαι.
 – Θαμμάζομαι σε, Κωσταντᾶ, τὰ λόγια ποὺ μοῦ λέγεις,
 τζιαὶ δὲθ θωρῶ τὰ γένια σου πὼς ἔν κορνιαχτισμένα;
 Τζι' ἐκρόκατσεν τὸμ μαῦρον του τζι' ἐκαβαλλίτζιψεν την.
 Ὅσον τζι' ἐκοντοφτάσασιν τ' ἄη Γιωρκοῦ τῆς Σκάλας:
 80 – Βάστα την, κόρη Ἀρετῆ, τῆρ ρεσιεμὲν τ' ἀππάρου,
 χρωστῶ τζιερκά τ' ἄη Γιωρκοῦ νὰ πὰ νὰ τοῦ τὰ πάρω.
 – Θαμμάζομαι σε, Κωσταντᾶ, τὰ λόγια ποὺ μοῦ λέγεις,
 τοῦτον τὸγ κόσμον ἀροθύμουν τον τζιαὶ πάλαι ἀροθυμῶ τον.
 Ὅσον τζιαὶ κάμνει τζιεῖνος τζιεῖ τζι' ὁ ἄππαρος ταπισόν του,
 85 πκιάννει το τζιεῖνον τὸ στρατίν τζιεῖνον τὸ μονοπάτιν,
 τὸ μονοπάτιν φκάλλει την στήμ μάναν της τζιαὶ πάει.
 Παππέξω βάλλει της φωνήν ποὺ μέσα πολοῦται:
 – Ἄν ἔδ δκιαβάτης ἄς δκιαβῆ, περάτης ἄς περάση,
 Ἄν ἔν ὁ χάρος ὁ χάρος ὁ πικρός ἄλλομ παιδίν δὲν ἔχω,
 90 ἢ Ἀρετῆ μοῦ ἔμεινεν ποὺ εἶναι εἰς τὰ ξένα,
 στὰ ξένα εἰς τὴν ξενιθικιάν μακρυὰ στήν Ἀγγλετέραν.
 – Ἄννοιξε μου, μητέρα μου, τζι' εἶμαι ἢ Ἀρετῆ σου,
 – Μὲ τίναν ἦρτες, κόρη μου, μὲ τίναν ἐπαρπάτας.
 – Ἐγιῶ ῥτα μὲ τὸγ Κωσταντᾶν τὸ πρῶτον μ' ἀδερφάτζιν.
 95 Ὁ Κωσταντᾶς ἐπέθανεν τζι' ὁ Κωσταντᾶς ἐτάφην,
 ἔκαμα τὲς τρεῖς τὰ κόλλυφά τους τζι' ἔκαμα τὲς ἐννιά τους
 τζι' ἔκαμα τὲς σαράντα τους
 ἄδ δὲμ πιστεύκης, κόρη μου, ἔχω τὰ κόλλυφά τους.
 Ἡ μάνα πορομάνιζεν, ἢ κόρη ψυχομάσιεν,
 100 ἔσσιχταγκαλιαστήκασιν τζι' ἐμείναν μὲς τῆμ πόρταν·
 ἐπήραν τες τζιαὶ θάψαν τες σ' ἄης Μολοητάδες,
 οὔλλος ὁ κόσμος ἔκλαψεν, ἐκλάψαν τζι' οἱ παπάδες.

Ο ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ*

- Λελέτσια¹ μου, λελέτσια μου πετάξετέ με πέρα,²
 νά δῶ τὸθ θεκίόμ μου ρόδιον³ τὸν τζιύριμ μου φεγγάριν,
 νά δῶ τὸμ πρώτομ μου ἀρφός⁴ ἔς τήμ μούλαγ καβαλλάρην
 νά σουση⁵ τὸ μανίτζιν του νά πιέση τὸ λουβάριν.⁶
 5 Ἐλάτε σιήρες τζι' ἀρφανά νά πκιάσετε λουβάριν.
 Ἄδε,⁷ τὸσ σσ'ύλλομπάσταρτον⁸ βάλλει ἔς τήν γῆλ λουβάριν.
 Βλαστᾶ ἔπο τζιεῖ, βλαστᾶ ἔπο ἔδᾶ σάν τὸ μαρκαριτάριν.
 Ὁ πασιᾶς ποῦ τ' ἄκουσεν, εἶπεν ἔμ' παλληκάριν
 ἐχάρισέν του τζι' ἕναν γριβιν⁹ ἀππάριν
 10 τζιαῖ μὲ τῆσ σέλλαν τῆγ γρουσην τζιαῖ μὲ τὸ χαλινάριν!
 Τζι' ἐσάρταρεν¹⁰ τζι' ἐκαλλίτζιεψεσ σάν ἄξ'ομ¹¹ παλλικάριν.
 Ὡστη νά πάη ἔς τῆσ Σολιάν¹² ἐψόφησεν τ' ἀππάριν.
 Δικλά ἔπο τζιεῖ, δικλά ἔπο ἔδᾶ, θωρεῖ ἕναγ κουρτελλάρην.¹³
 Πκιάννει τὸ παλιοκούρτελλον¹⁴ τζιαῖ βκάλλει τὸ τομάριν
 15 Στόν νῶμον του τὸ ἔβαλεν τζι' ἐλάλεχ χάι-χάι.
 Τζιαῖ πκιάννει τζιεῖνον τὸ στρατίν, τζιεῖνον τὸ μονοπάτιν
 τὸ μονοπάτιβ βκάλλει τοσ ἔς τὸ σπίτιν τοῦ Μιχάλη.
 Τζι' ἠῦρεν τοὺς τζι' ἐδειπνούσασιν ἀρσενικόδ δαμόλιν.
 Τζι' ἐπῆγεν γιά νά τὸ δευτῆ¹⁵ τζι' ἐκρουσέν τον ἔς τ' ἀφφάλιν.

*Καταγραφή Ξ. Π. Φαρμακίδη.

1. Πελαργοί, λελέκια. 2. Ξενιτιά. 3. Ἄν ἡ λέξη παράγεται ἀπὸ τὸ «ρόδον», σημαίνει ροδοκόκκινος, «ροδόχρους». Ἄν ὅμως παράγεται ἀπὸ τὸ «ρώδιον», πρέπει νά γραφῆ μέ ω καὶ τότε σημαίνει στρογγυλοπρόσωπος. 4. Πρώτος ἀδελφός, ὁ πρωτότοκος. 5. Νά σείση. 6. Ὁ ἀπὸ χρυσάφι καὶ πολυτίμους λίθους πλοῦτος. Λέγεται καὶ «λοάριν». 7. Ἰδέ. 8. Νόθος σκύλλου βρισιά. 9. Ἄσπρο. 10. Πήδησε. λεξ. Ἰταλική. 11. Ἄξιο. 12. Σολέα, διαμέρισμα στὴν ἐπαρχία Λευκοσίας, ὅπου ἄλλοτε οἱ ἀρχαῖοι Σόλοι. 13. Μαχαιροποιός, μαχαιροπώλης. λεξ. Ἰταλική. 14. Παλιό μαχαίρι, 15. Γευθῆ.

ΣΗΜ. 1.—Μοῦ τὸ υπαγόρευσε ὁ ἀγράμματος Μικέλλης Χ" Παναῆ σαραντα χρονῶν, στίς 10 Αὐγούστου 1918 στὸ Ριζοκάρπασο.

ΣΗΜ. 2.—Λι πρώτοι πέντε στίχοι τοῦ τραγουδιοῦ αὐτοῦ μοιάζουν μὲ τοὺς 26—32 τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Κλήδωνα, ποῦ δημοσίεψα στὸ «Ν. Ἔθνος» ἀρ. 1782, ἡμερομ. 11 Μᾶη 1928, σελ. 2, στήλ. 3, στίχ. 26, ὅπου ἀντὶ τῆς λέξης «λελέτσια» ὑπάρχει ἡ λ. «πουλλούδκια», ἐνῶ στὸ Σακελλ. σελ. 180, τομ. Β', βρίσκεται «πεζούνια.»

Ξ. Π. Φ.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΤΟ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ

Μέσα στη μηχανική εποχή μας, ή ποίηση, στα πλατιά στρώματα του λαού, δεν είναι παρά μία παλιά ξεχασμένη ώραία κατάσταση, που αποτέλεσε θετικό για τη σύγχρονη ζωή ούτε έχει ούτε μπορεί ν' αποκτήσει, γιατί δεν ανταποκρίνεται, τάχα, σε καμιάν ανάγκαιότητα. Είναι πολύ σκληρός και μονοκόματος ο σύγχρονος άνθρωπος, και δεν του μένει διάθεση για να χαρεί το πιο λεπτό χάρισμα της ανθρώπινης ψυχής, την ποίηση, ούτε λογαριάζει σοβαρό κείνο που δεν του δίνει άμεση ωφέλεια, χεροπιαστή. Η ποίηση άγνοήθηκε είτε κακολογήθηκε υπέρμετρα—δικαιολογημένα ίσως, γιατί την είχαν κακομεταχειριστεί τα πιο ανάξια χέρια τον τελευταίο καιρό,—που δυσκολεύεται κανένας να πιστέψει πως θα ξανασηκώσει πιά κεφάλι για ν' ανοίξει δρόμο στην ανθρώπινη σκέψη και να την ανυψώσει στην πραγματική πρόοδο.

Αυτός είναι ο λόγος που έκανε πολλούς να πιστεύουν πως τώρα είναι αποκλειστικά ή εποχή της πεζογραφίας. Τα προβλήματα που αντικρύζει σήμερα ο άνθρωπος είναι τόσο μεγάλα κ' έχουνε τέτοια ζωτική σημασία, που χρειάζεται να συζητηθούν πλατιά και ν' απλωθούν με τον καλύτερο τρόπο ίσαμε την πιο απόμυρη γωνία της γης. Πιέζουνε βαριά το ανθρώπινο μυαλό, δεν το αφήνουν να βγει έξω από το πλαίσιο τους, κι όλο το αναγκάζουν να τὰ πολυσκέφτεται και να ζητά να τους βρει κάποια λύση. Έτσι, ένα όργανο, με ικανότητα άπειροστης ανάπτυξης κ' επέχτασης, είναι απαραίτητο για τὸ έργο του και τὸ μόνο που μπορεί αξία να τὰ βγάλει πέρα με την κατάσταση. Ένα όργανο με δυναμικότητες ατελείτητες έπεξεργασίας και ποικίλης τοποθέτησης του και μέσα στα πιο μεγάλα καλούπια—ανάλογα με τὸ θέμα που κάθε φορά θ' άπασχολεί τον άνθρωπο. Και τέτοιο είναι ο πεζός λόγος, με τὸν άνεξαντλητό πλούτο και τὸ μέγεθος του. Γι αυτό σήμερα ο πεζός λόγος κέρδισε τόσο πολύ στην πνευματική ζωή και πάει να γίνει τὸ μοναδικό μέσο της σύγχρονης γραπτής έκφρασης. Γι αυτό ή ποίηση όλο και περιορίζεται σε στενώτερα σύνορα, κ' έξοστρακίζεται κι από τὰ πεδία που άποτελοῦσαν αποκλειστικότητά της, όπου ειοχωρεί ή πεζογραφία άπαιτητική.—Τὰ παραδείγματα είναι πολλά και στην ξένη και στην έλληνική λογοτεχνία.

Μά τὰ τελευταία χρόνια ξανάρχισε μία έντονη έξορμηση της ποίησης, έξω πρώτα, ιδιαίτερα στους άγγλόφωνους λαούς και στην Γαλλία, και σαν από άντανάκλωση, και στην Ελλάδα τώρα. Νέες ποιητικές συλλογές κάθε

λίγο κυκλοφοροῦν κι από παλιούς κι από νέους—προπάντων από νέους—άντιπροσωπεύοντας την πολύμορφη κίνηση της εποχής και προσπαθώντας ν' ανοίξουν καινούργιους δρόμους στην τέχνη. Δεν υπάρχει όμως άμφιβολία πως ούτε τη δύναμη ή την κοινωνική βαρύτητα της σημερινής έλληνικής πεζογραφίας έχει ή σύγχρονη της ποίηση, ούτε κι άνοίγεται τόσο δημιουργικά ή πηγαινει σ' άνάλογο βάθος. Τὸ έλληνικό μυθιστόρημα π.χ. ύστερα από τὸ 1930 όλο και σημειώνει μία σταθερή πρόοδο και στη μορφή και στο περιεχόμενό του, γίνεται καθολικώτερο και κοντεύει ν' άπαντήσει άντάξια στο αίτημα που βάγει στη σύγχρονη λογοτεχνία ή άγωνία της μεταβατικής εποχής μας. Άλλα ή ποίηση, όπου δε συνεχίζει τη νεοελληνική παράδοση, με τὸς καθιερωμένους έκφραστικούς και τεχνικούς τύπους και με τὰ γνωστά «ποιητικά» θέματα, κι όπου δεν άποτελεί άχρηρη μίμηση κι άγονη άνιγραφή σύγχρονων ξένων προτύπων, σπάνια φέρνει τὴ σφραγίδα της πρωτοτυπίας και σπανιώτερα άνταποκρίνεται στις πνευματικές κι άλλες άνάγκες της εποχής.

Όραία είσηγηση κ' εὐνοϊκή σ' ένα ποιητικό τεύχος! θά πῆτε. Άλλά δεν είναι κοκὸ νά διαπιστώνει κανένας μία κατάσταση. Κακό είναι νά τὴ δεχτοῦμε άγόγγυστα μία δυσάρεστη κατάσταση και χωρίς προσπάθεια πραγματικής βελτίωσης. Κ' ίσα ίσα με τὸ κυπριακό αυτό ποιητικό τεύχος, τουτο θέλουμε κούρια νά τονίσουμε: Καιρός πιά νά προσέξουμε ούσιαστικώτερα την καλή νεοελληνική ποίηση, νά τὴ μελετήσουμε βαθύτερα και νά τὴ βοηθήσουμε ν' άνέβει σε σκαλοπάτια άνώτερα. Φτάνουν πιά οί πειραματισμοί κ' ή άλόγιστη μίμηση! Φτάνει πιά ή άπισιοδοξία για τὸ λογοτεχνικό μέλλο της Έλλάδας! Μέσα στον έλληνικό λαό υπάρχουν ακόμα οί δυναμικότητες για μία γενική πνευματική άναδημιουργία. Η ποίηση, που τις περισσότερες φορές ξεχωνόταν φλύαρη και κούφια από έκαιοντάδες βιβλία, μ πο ρ ε ι κ α ι π ρ ε π ε ι, για νά ζήσει και νά δράσει, νά στραφεί στη σημερινή πραγματικότητα και νά τὴν κλείσει μέσα στα σύνορά της, ώστε νά βαθύνει από τὸ περιεχόμενό της και νά κινηθεί από τὸν παλμό της. Ό ποιητής χρειάζεται—όπως και κάθε λογοτέχνης—νά προσανατολιστεί μέσα στα λογής σύγχρονα ρεύματα που κινούν τὴ ζωή μας, νά έναρμονιστεί με τὸ ρυθμό της. Τότε θά βρει νέα θέληγτρα στην τέχνη του, γιατί θά τὴ δοκιμάσει πάνω σε θέματα καινούρια—ή και παλιά μὰ ιδωμένα με σύγχρονο μάτι—θά πλουτίσει τὸ λόγο του με νέα έκφραστικά εύρήματα, θ' άντηγήσει σ' άφτιά του και θά τὰ δονήσει μία πρω-

τάκουστη μουσική. "Ετσι θά λειψεί ό βερ-
παλισμός, ή επίτϊδευση και ή κενότητα.

«Μισώ τόν άρμονικό στίχο πού δέ δημι-
μιουργεί», γράφει ό Φώσκολος. "Αν και μεις
είχαμε τό ίδιο συναίσθημα, λίγα ποιήματα
της μοντέρνας παραγωγής μας θά έσώζου-
ταν από τό άνάθεμα. Είμαστε όμως μετριο-
παθέστεροι, άνεχτικότεροι, και γι αυτό οι
άκείρες ώραιολογίες και άερολογίες, ή πνευ-
ματική φτώχεια και τό συναισθηματικό ψεύ-
τισμα, ή στενόκαρδη και ξώδερμη μελαχόλη-
ση, ή έλλειψη δημιουργικής πνοής, ή στείρό-
τητα της έμπνευσης, ή τυχαία, άδικαιολόγητη
κι ασύνδετη παράθεση λέξεων και ή άμου-
σία, πότε τό ένα ή τό άλλο και πότε όλα
μαζί χαρακτηρίζουν τό μεγαλύτερο μέρος
της ποιητικής παραγωγής τών νέων. Τοῦτο
μπορεί βέβαια νά είναι σύμπτωμα της αστά-
θειας, άοριστίας κι άβεβαιότητας της έπο-
χής μας, μά πρέπει οι νέοι, οι δυναμικοί πα-
ράγοντες του αύριου, ν' αντίδράσουν γερά
και μετρημένα γιά νά πλησιάσουν στην άλη-
θινά ύψηλή τέχνη.

Ό Λογγίνος—ή όποιος άλλος είναι πού
έγραψε τό «περί ύψους» έργο, τό μοναδικό
καλολογικό βιβλίο της αρχαιότητας, πού γί-
νηκε τό εύαγγέλιο της ακαδημαϊκής αισθη-
τικής.—λέγει πώς «άκρότης και έξοχή τις λό-
γων έστί τά ύψη». Είναι βέβαια πολύ πιθανό
νά μη φτάσει άμέσως ένας νέος ποιητής σή-
μερα στον ύπέροχο και τέλειο αυτό λόγο τό
μεσωμένο από τό άδρότερο και τό πιο
πλούσιο περιεχόμενο, αλλά, άν αναθεωρήσει
τήν τέχνη του, καθαρίζοντάς την από τά έ-
λαττώματα και μειονεκτήματά της, θά
πάψει νά χαμοσέρνεται σέ μικρά κι ανάγια
πραματικά, πρόσκαιρα κι άχρηστα, και θά
βρει εύρύτητα αντίλαλο ίσχυρο και κατασύ-
νεχο στην ψυχή τών σύγχρονων του. Γιατί όπως
ανάφερέται στο «Περί ύψους» επίσης, «τοῦτο
γάρ τῶ δντι μέγα, οὔ πολλή μὲν ή αναθεώ-
ρησις, δύσκολος δέ, μάλλον δ' αδύνατος ή
κατεξαναστάσις, ίσχυρά δέ ή μνήμη και
δυσεξάλειπτος. Όλως δέ καλά νόμιζε ύψη
και άληθινά τή διά παντός άρέσκοντα και
πάσιν.» Τέτοιων καθολικών έργων πρέπει νά
φιλοδοξούν οι νέοι νά γίνουν δημιουργοί.

Η σύγχρονη κυπριακή ποιητική παραγωγή,
χωρίς νά είναι ή πρώτη στη νεοελληνική λο-
γοτεχνία, όμως κρατάει, νομίζω, μίαν από τις
καλύτερες θέσες και γιά την άυθορμησία και
την έλικρινή έμπνευσή της, και γιά την τέχνη
και την ούσια της. Θά μπορούσει νά τό διαπι-
στώσει κι ό καλοπροαίρετος άναγνώστης από
τό τεύχος αυτό, πού άποτελεί μιά σύγχρονη
κυπριακή ποιητική άνθολογία, άγκαλά δέν
περιλαβαίνει όλους τους ντόπιους ποιητές
μας. Όλες οι τεχνοτροπίες, και κείνες πού
συνεχίζουν την παράδοση και κείνες πού άν-

τανακλούν τη σημερινή ροή, κ' οι άλλες πού
τραβάνε στα μελλούμενα πρωτοπόρες, όλες
οί φωνές, από τό άπαλό κελάρυσμα του ρυα-
κιού στο βουνό και τό φλύαρο τραγούδι του
πουλιού ώς τό άπέραντο βουητό της θάλασ-
σας και τών ανθρώπων μαζών, ή έρωτική
όνατριχίλα, ή φιλοσοφική ένάτηνιση κ' έγ-
κάρτηρηση, ή δραματική συγκίνηση κ' ή γα-
ληνία διήγηση, ό λεπτός έσωτερικός κόσμος
μέ τη θαμπάδα του κ' ή πλατιά ζωή ή κατα-
φάνερη της πολυτάραχης κοινωνίας—όλα
πού άποτελέσαν πάντα τά διάφορα μοτίβα
της ποίησης, ύπάρχουνε κ' έδώ άδρά, αντι-
καθρεφτίζοντας ζωηρά την άξιόλογη πνευμα-
τική κίνηση της Κύπρου στον τομέα τοῦτο.

Τά λίγα δημοτικά τραγούδια, πού δημο-
σιεύουμε επίσης στο τεύχος αυτό, επιτρέ-
πουν στον άναγνώστη νά καταλάβει πώς ή
ποιητική παράδοση ποτέ δέν έλειψε όλοτετα
άπό τόν τόπο μας, αλλά συνεχίζόταν πάντα,
πότε πιο έντονη και πότε λιγώτερο, σ' όλες,
και στις σκοτεινότερες ακόμα μερες του. Δέ-
νουν την άλυσίδα μέ τό παρελθό και δείχνουν
πώς δέ στέρεψεν έδώ ποτέ ή πηγή του ποιη-
τικού λόγου, μά ως είναι και σταλιά σταλιά
δρόσιζε την κυπριακή γη και την έτοιμάζε
γιά τη σημερινή και τη μελλούμενη—πού θά
είναι, σίγουρα, έκλεκτότερη—άνθιση.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΟΥΣΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Σπ. Ν. Διμπεράτου: «Η ψυχοπαθο-
λογία του Ούγου Φωσκόλου». Έκδ.
Α. Κασιγόνη, Άλεξάνδρεια—1936.

Στό αυτότελές τεύχος Όκτώβρη—Δεκέβρη
1936 του Άλεξανδρινού περιοδικού «Έρευνα»
δημοσιεύεται μέ τόν πιο πάνω τίτλο μιά με-
λέτη του ίατροδικαστή κ. Σπυρ. Άρσάβανη
Διμπεράτου γιά τόν Ιταλο-έλληνα ποιητή
Ούγο Φώσκολο, πού έζησε από τό 1778 ως
τό 1827. Ό κ. Διμπεράτος παίρνει από προη-
γούμενες βιογραφίες και πρό πάντων από έπι-
στολές του ίδιου του ποιητή πολύ ένδιαφέ-
ρουςες λεπτομέρειες της ζωής και του χαρα-
κτήρα του Φώσκολου, τις παραθέτει μέ με-
θοδική σειρά και στο τέλος βγάζει τά ψυχι-
ατρικά του συμπεράσματα.

Από τις έπιστολές και τις βιογραφίες του
Φώσκολου ό κ. Λ. παίρνει ακριβώς εκείνα
πού χρειάζονται γιά νά σχηματίσει ό άνα-
γνώστης μιά σωστή ιδέα γιά τό χαρακτήρα
του ποιητή. Άξιοπρόσεχτες είναι οι λεπτομέ-
ρειες γιά τις άρώστιες του Φώσκολου, τη με-
λαγχολία του, την τάση πού είχε γι' αυτο-
χτονία, τη μισανθρωπία του, την υπερβολική
άγάπη του προς τη μητέρα του και άλλα τέ-

τια. Εύτυχως οί βιογράφοι τοῦ Φώσκολου δὲν εἶναι ὑποκειμενοί, ὅπως συμβαίνει μὲ ἄλλους, νὰ εἰκασουν τὶς μικρολεπτομέρειες τῆς ζωῆς του, αὐτὲς ποῦ ἀπαρτίζουν τὸ χαρακτήρα τοῦ κάθε ἀτόμου· ὁ Φώσκολος συνήθιζε στὶς ἐπιστολὲς του νὰ ἐξωτερικεύει μ' εἰλικρινεῖα τὰ συναισθημάτα του κ' ἔτσι εἴτε ἐνσυνείδητα εἴτε ἀλλιῶς προετοίμασε ὁ ἴδιος τὸ ὄλικό ποῦ χρειάζονταν εἰς βιογραφοὶ του γιὰ τὴ δουλεία τους. Τέτια παραδείγματα εἶναι καὶ τὰ παρακάτω, παρμένα ἀπὸ ἐπιστολὲς ποῦ παραθέτει ὁ κ. Λ. στὸ βιβλίον του.

Σελ. 14. «Ἀπὸ παιδικῆς ἤδη ἡλικίας ἔκλινα πρὸς τὴν μελαγχολίαν καὶ ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἡ πτωχὴ μου μητέρα ἦτο ἀπηλιτισμένη διὰ τὴν ὑγείαν μου, διότι εἶχα γίνεи χλωμός, μονήρης καὶ σιωπηλός».

Σελ. 22 «ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας εἴτε ὠθούμενος ἀπὸ τὴν φύσιν, εἴτε ἀπὸ τὴν συνήθειαν τῆς ἀτυχίας, ἐσυλλογίσθην σοβαρῶς τὴν αὐτοκτονίαν».

Σελ. 60. «Ποῦ θὰ ἐπανεύρω γαλήνην; Ἄλλ' ἐγὼ εἶμαι ἕνας δυστυχισμένος φρενοπαθής».

Σελ. 73 «Ὁ θάνατος τῆς πτωχῆς μητέρας μου, μοῦ ἀνοίειν εἰς τὴν καρδίαν μίαν Νεάν Πηγὴν μελαγχολίας καὶ τῦψεως». (Σημειώτεον ὅτι μητέρα του εἶχε ἀποθανεи γρηγὰ, σὲ ἡλικία 67 ἐτῶν, ὅταν αὐτὸς ἦταν στὰ 39).

Σελ. 74 «ὦ! ἄς ἡδύναμην νὰ ταφῶ πλησίον τῆς μητέρας μου θάνατον ὡς τὸ ἀγαπητότερον εὐεργετήμα τοῦ οὐρανοῦ».

Ἄνκαι τὸ περισσότερο μέρος τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Λ. ἀσχολεῖται μὲ περὶ γραφῆ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ χαρακτήρα τοῦ Φώσκολου, σκοπὸς ὅμως τοῦ βιβλίου, ἀν κρίνει ἕνας ἀπὸ τὸν τίτλο καὶ τὸν πρόλογο, φαίνεται νάναι ἡ ἐξήγησις τοῦ χαρακτήρα τοῦ ποιητῆ. Καὶ εἶναι ἀκριβῶς στὸ ζήτημα αὐτὸ ποῦ ὑπάρχει ἀρκετὴ διαφωνία ἀναμεσα σ' αὐτοὺς ποῦ ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ Φώσκολο. Οἱ ἀποψεις τοῦ κ. Λιμπεράτου, ὅπως φαίνονται στὸ τέλος τοῦ βιβλίου, σελ. 91, εἶναι αὐτὲς: «Ὁ Φώσκολος ἦτο, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, θῆμα τῆς χολαιμίας κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, βραδύτερον δὲ τῆς ἠπατικής του διαταραχῆς, ἥτις, διὰ τῆς ἠξυμένους νευρικής ἐγερσιμότητος, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς προσεοιδεν εἰς τὸν χαρακτήρα του αἰσθηματικὴ καὶ τρυφερότητα, ἀφ' ἑτέρου, τὸν καθίστα ὑποχονδριακόν». Συνεχίζοντας ὁ κ. Λ. ἀναφέρει ὅτι τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Φώσκολου εἶναι ἀκριβῶς τὰ ἴδια ποῦ ἀνάφερε ὁ Γερμανὸς (ὄχι Γάλλος ὅπως γράφει ὁ κ. Λ.) γιατρός τοῦ 18οῦ αἰῶνα Stahl ὅταν περιέγραφε τοὺς χολαιμικούς: «Εἶναι γοργοί, ζωηροί, ἔτοιμοι διὰ κάθε τι, ἀλλὰ στεροῦνται υπομονῆς ὅταν εὐρεθοῦν πρὸ δυσχερείων. Ἐξάπτονται, εἶναι ἐκ φύσεως βίαιοι, πάντοτε ἔτοιμοι ν' ἀντιστώσι καὶ νὰ παλαίσουν πεισμώνως ἐναντίον παντός ἐμποδίου προβάλλοντος ἀντίδρασιν κατὰ τῶν σχεδίων των. Εἶναι φιλοδοξοί, ἀγέρωχοι,

ἀκατάδεκτοι, περιφρονούντες εὐκόλως τοὺς ἄλλους. Φύσει θαρραλέοι, ἀπεχθάνονται τὴν ἀεργίαν, πάντοτε ἔτοιμοι πρὸς δράσιν, ἐπιμένοντες εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των».

Δὲν εἶναι καθόλου παράξενο πὼς ἕνας ἐπιστήμονας τοῦ 18οῦ αἰῶνα ἐσουχέτιζε τὴ φιλοδοξία, ἀκαταδεχτικότητα, θαρραλεότητα καὶ τὰ τέτια μὲ τὴ χολαιμία καὶ τὴν πάθησι τοῦ σηκοῦ, γιὰτι σ' ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἡ ψυχολογία ἦταν στὰ «σπάργανα» τῆς. Στὸν 20ο ὅμως αἰῶνα, ποῦ ἡ ψυχολογία ἔχει κάνει «ἀλματικές προόδους» δὲν φαίνεται νάναι ἱκανοποιητικὴ ἢ καπὼς μονόπλευρὴ ἐξήγησις ποῦ δίνει ὁ κ. Λ., πὼς δηλαδὴ ὅλα τὰ ψυχολογικά χαρακτηριστικά τοῦ ποιητῆ ὀφείλονταν στὴ χολαιμία καὶ ἠπατική πάθησι. Βέβαια δὲν ἀρνείται κανένας πὼς μιά ὀργανικὴ πάθησι ἐπηρεάζει τὸ χαρακτήρα τοῦ ἀτόμου ὡς ἕνα σημεῖο. Θάταν ὅμως πολὺ τολμηρὸ γιὰ ἕνα σημερινὸ ἐπιστήμονα, ποῦ ζητᾷ νὰ ἐξηγήσει τὴν ψυχολογία οἰουδήποτε ἀτόμου ν' ἀγνοήσει τοὺς δυὸ παράγοντες ποῦ, κατὰ τὴ νεώτερη ψυχολογία, ἀποτελοῦν τὴ βάση κάθε προσωπικότητος: τοὺς ἐνδοκρινεῖς ἀδένες καὶ τὴν ἐπίδρασις τοῦ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος κατὰ τὴ νηπιακὴ καὶ παιδικὴ ἡλικία τοῦ ἀτόμου. Π.χ. πολλὰ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Φ., ὅπως εἶναι ἡ ὑπερβολικὴ του ἀγάπη πρὸς τὴν μητέρα του, ἡ μισανθρωπία καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἦτο πολὺ ἄστατος στοὺς ἐρωτες του «διότι δὲν εὐρε ποτέ εἰς τὰς ἐρωμένες του ἐκείνην τὴν ἰδανικὴν τελειότητα τὴν ὅποιαν ἀνειροπόλει» (σελ. 65), θὰ μπορούσαν νὰ ἐξηγηθῶν κατὰ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ψυχανάλυσης ὡς συμπτώματα τῆς ἀρώστιας—ἀς τὴν ποῦμε ἔτσι—τοῦ ὑποσυνειδητοῦ, ποῦ ὁ Φρούντ τὴν ὀνομάζει «οἰδιποδικὸ σύμπλεγμα» καὶ τὴν ἀποδίδει στὴ δυνατὴ σεξουαλικὴ ἰδιοσυγκρασία (αἰτία οἱ ἐνδοκρινεῖς ἀδένες) καὶ στὶς περιστάσεις τῆς ἀνατροφῆς. Ἀσφαλῶς τέτια ἐξήγησις ταυριάζει πὴ εὐκόλα στὸ πλαίσιο τῶν σημερινῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων παρὰ ἡ ἐξήγησις τῆς χολαιμίας.

Στὴ μελέτη του αὐτὴ ὁ κ. Λιμπεράτος ἐπίσης διαφώνει μὲ τὸ Λομπρόζο ποῦ ἔγραψε πὼς ὁ Φώσκολος ἦταν τύπος ἐγκληματικοῦ καὶ ἀνισόρροπου ἀνθρώπου. Στὴ σελίδα 88 ὁ κ. Λιμπεράτος παραδέχεται πὼς ὁ Φώσκολος «παρεῖχεν ἀρκετὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῶν ὀπιῶν ἡδύνατο νὰ βασίση τὴν θεωρίαν του (ὁ Λομπρόζο) ἐξωτερικῶς καὶ ἐπιφανειακῶς», ἀλλ' ἀπορρίπτει τὴ θεωρία τοῦ Λομπρόζο κυρίως γιὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

α) Τὸ περιεχόμενο τῶν ἔργων ἐνὸς συγγραφέως δὲν εἶναι «ἀποδεικτικόν» δοκουμενόν διὰ τὰ ἐπιρρίψη (τις) κατηγορίας καὶ μομφὰς κατ' αὐτοῦ». Σελ. 88.

β) «Γὰ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Φώσκολος ὀμολογεῖ ὅτι ὑπέκειτο εἰς αἰφνηδῖους θυμούς, ὀρμητικὴ καὶ ὑπερευσιθῆσιαν, δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀπόδειξιν περὶ διανοητικῆς

άνισορροπίας. Ὁ Φώσκολος, ὄργανισμὸς εὐ-
αίσθητος καὶ ρωμαντικὸς, ὑπερβάλλει τὰ βά-
σανά του καὶ χρωματίζει μὲ ζῶηρότητα τὰς
περιπετείας του». Σελ. 91

γ) «Εἰς ἐπιστήμων (ὡς ὁ Λομπρόζο) ὁ
ὁποῖος μὲ τὴν μεγάλην ἔλλειψιν εὐσυνει-
δησίας καὶ ἀκριβείας πλαστογραφεῖ καὶ στρε-
βλώνει τὴν πραγματικότητα εἰς ζήτημα τόσον
λεπτὸν ὅσον εἶναι ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ ἠθικὴ
ὑπόστασις ἐνὸς μεγάλου συγγραφέως δὲν
δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἔχων μέγαν σεβα-
σμὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην». Σελ. 89.

Γιὰ τὸ (α) ἐπιχείρημα θὰ μπορούσε ἕνας
νὰ παρατηρήσει πῶς ὁ κ. Λιμπεράτος στὸ
ἴδιο βιβλίον (σελ. 60) παραδέχεται πῶς ὁ
ἥρωας τοῦ μυθιστορηματος τοῦ Φώσκολου
«Τελευταία ἡμέραι τοῦ Ἰακώβου Ὅρτις»
ἀποτελεῖ «πιστὸν ἀντίγραφον τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ
Φώσκολου». Κι' ἐκτὸς τούτου ἡ νεώτερη ψυ-
χολογία ὄχι μόνον συμφωνᾷ μὲ τὸ Λομπρόζο
ἀλλὰ καὶ τὸν υπερβάλλει, στὸ σημεῖο πῶς τὸ
ἔργο ἐνὸς συγγραφέως, εἶναι ὁ καθρέφτης
τῶν ὑποσυνείδητων ἐπιθυμιῶν του.

Γενικῶς, ὁ κ. Λιμπεράτος φαίνεται νὰ παίρ-
νει πολὺ «ἠθικολογικὰ» τὴ θεωρία τοῦ Λομ-
πρόζο. Ὅταν ὁ Λομπρόζο ἔγραφε πῶς ὁ
Φώσκολος ἦταν, ὅπως πολλοὶ ἄλλοι συγγρα-
φεῖς καὶ ποιητές, τύπος ἐγκληματικῶν καὶ
ἀνισορροποῦ ἀνθρώπου, δὲν ἐννοοῦσε βέβαια
πῶς ἦταν πραγματικὸς ἐγκληματίας ἢ πραγ-
ματικὸς ἀνισορροπος, οὔτε πῶς ἔπρεπε νὰ μὴ
ἐχθιμάται πιά ὡς ποιητής. Ὁ Λομπρόζο μι-
λοῦσε σὰν ἀνθρωπολόγος καὶ ὄχι σὰν ἠθικό-
λόγος. Ὅσονδήποτε ὅμως κι' ἂν διαφωνεῖ
ἕνας μὲ τὰ συμπεράσματα τοῦ κ. Λιμπερά-
του σχετικὰ μὲ τὴν ἐξήγησιν τοῦ χαρακτήρα
τοῦ Φώσκολου, δὲν μπορεῖ ὅμως ν' ἀρνηθῆ
πῶς ὡς συνοπτικὴ περιγραφή τῆς ζωῆς καὶ
τοῦ χαρακτήρα τοῦ ποιητῆ τὸ βιβλίον του
εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα πού γράφτηκαν
γιὰ τὸ Φώσκολο.

Α. Ρουσοπούλου: Πρὸς Οὐσιαστικὸν Λογισμὸν καὶ Τάξιν. Κατασκευάζειν καὶ χαίρειν. Ἀθήναι 1936.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Καθηγητῆ τοῦ Πολυ-
τεχνείου Ἀθηνῶν κ. Ρουσοπούλου θὰ μπορού-
σε νὰ χαρακτηριστεῖ ὡς ἕνα κρᾶμα φιλοσο-
χίας καὶ κοινωνιολογίας. Μέσα σ' αὐτὸ θί-
γονται πάμπολλα ζητήματα: συμβατισμὸς,
λογισμὸς, φιλοσοφία, γνωσιοθεωρία, μετα-
φυσικὴ, ἀξιολογία, ποίηση, νομικὴ, δίκαιο,
ἠθικὴ, ἀγάπη, ἐκπαίδευσις, Κράτος, ἀλήθεια,
κοινωνικὴ τεχνικὴ, φασισμὸς, μολοσεβικισμὸς
κλπ. κ/π. Γιὰ νὰ κριτικάρει ἕνας ὅπως πρέπει,
ἴσ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἀσφαλῶς θὰ χρεια-
ζόταν νὰ ἐκδώσει ἕνα ἄλλο βιβλίον μὲ 380
τουλάχιστον σελίδες, ὅσες ἔχει καὶ τὸ κρινό-
μενο βιβλίον. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν σκοπεύω νὰ

καταπιστῶ μὲ τέττια ἐπιχείρησι, θὰ περιορι-
στῶ ἐδῶ στὰ κυριώτερα σημεῖα τοῦ βιβλίου,
τὰ ἐξῆς:

(α) ἐπιθεώρησι τῆς σημερινῆς κατάστα-
σις τῆς ἀνθρωπότητος, (β) ἀνέυρεσι τῶν
αἰτίων τῆς σημερινῆς ἀθλιότητος καὶ (γ) τρό-
ποι διόρθωσις τῆς ἀθλιότητος.

Ὡς πρὸς τὸ (α) σημεῖο ὁ κ. Ρ. παρουσιάζει
τὴν ἀθλιότητα τοῦ σημερινοῦ συστήματος ἄρ-
κετὰ καλὰ, ἀνκαὶ κάνει τοῦτο μὲ πολὺ συγκα-
λυμμένον καὶ στριφνὸ ὕφος.—Σ' αὐτὸ συντείνει
πολὺ καὶ ἡ βαθεῖα καθαρεύουσα πού χρησι-
μοποιεῖ ὁ συγγραφέας καὶ πού κάνει τὸ βι-
βλίον ἄρκετὰ δυσκολοδιάβαστο. Ἡ περιγραφή
ὅμως τῆς σημερινῆς κατάστασις τῆς ἀνθρω-
πότητος δὲν ἔχει πιά τόσο πολὺ ἐνδιαφερο-
γιατὶ κατάντησε κοινοτοπία τὸ πῶς δὲν πά-
με καλὰ. Ἐκεῖνο πού ἐνδιαφέρει περισσότερο
εἶναι ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ καὶ ἡ θεραπεία του.
Ὡς πρὸς τὰ ζητήματα αὐτὰ ὁ κ. Ρ. δεικνύει
ἄρκετὴ πρωτοτυπία λέγοντας πῶς οἱ κυριώ-
τεροι φταίστες γιὰ τὸ κατάντημα μας εἶναι
οἱ νομικοὶ καὶ ἡ «ἐπιστήμη» των. Στις σ. 125,
145 κὶ ἄλλοι πλέκει τὸν «Φιλιπικόν» τῆς
νομικῆς. Ἀλλὰ ὅσο σωστὸ κι' ἂν εἶναι
τὸ κατηγορητήριον αὐτὸ, δὲν εἶναι δίκαιο,
φαντάζομαι, νὰ φορτωθῆ ὅλη ἡ εὐθύνη τοῦ
συστήματος στὴ νομικὴ, γιὰτὶ στὸ κάτω τῆς
γραφῆς αὐτὴ δὲν εἶναι παρὰ ἕνα «ad hoc»
δημιούργημα γιὰ τὸ σκοπὸ πού ἐξυπηρετεῖ
καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν περιμέ-
νουμε νᾶναι διαφορετικὴ.

Ὁ κ. Ρ. φαίνεται νὰ πιστεύει πῶς ἡ οἰκο-
νομικὴ ὀργάνωσις τῆς κοινωνίας καθορίζεται
ἀπὸ τὴν ἀντιλήψεις τῶν «ἰθυνόντων» καὶ ὄχι
τὸ ἀντίστροφο. Γι' αὐτὸ τὴ διόρθωσις τῆς κα-
τάστασις τῆ θέλει ἐκ τῶν ἄνω, διότι, ὅπως
γράφει στὴ σελ. 21, «φῶς ἐκ τῶν ἄνω φωτι-
ζει, φῶς ἐκ τῶν κάτω πυρπολεῖ! Γιὰ τὸν κ.
Ρ. ἡ ἀλλαγὴ δὲν εἶναι καὶ τόσο δύσκολη,
ἄρκει οἱ νομικοὶ οἱ ὁποῖοι ὡς διοικητικὰ ἢ
ἐκτελεστικὰ ὄργανα διατυπώνουν, ἐφαρμό-
ζουν καὶ πραγματοποιοῦν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὸν
συμβατισμὸν, νὰ ἀνένηπτον καὶ ἀπεφαίνοντο
ἀποφασιστικῶς: «ἡ ἀνθρωπίνῃ καὶ ἐπιστημο-
νικῇ μας συνειδήσει μᾶς ἀπαγορεύει τὸν
συμβατισμὸν»—καὶ νὰ ἠρνοῦντο κατόπιν τού-
του τὴν ὑπηρεσίαν των—ὄχι προφανῶς ὡς
ἀπειθαρχοῦντες ὑπάλληλοι ἀλλ' ὡς ἐπιστη-
μονικὴ τότε δόλητις.» (σελ. 147).

Ὅταν γίνῃ αὐτὸ τότε σύμφωνα μὲ τὰ σχέ-
δια τοῦ κ. Ρ. θάπρεπε νὰ ἐγκαθιδρυθῆ «τε-
χνικὴ οἰκονομία», καὶ «τεχνικὸ κράτος» τὸ
ὁποῖο «θὰ εἶναι ἰσχυρὸν ὡς χάλυψ καὶ θὰ
ἐργάζεται συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως διὰ τὴν
ἐξασφάλισιν καὶ προαγωγῆν πάσης ἀνθρω-
πίνης εὐημερίας.» (σελ. 257).

Ἄν ἀφίσουμε κατὰ μέρος τὴν οὐτοπιστι-
κὴ μέθοδον τοῦ κ. Ρ. γιὰ ἀλλαγὴ τοῦ συ-
στήματος, ἡ «τεχνικὴ οἰκονομία» του μᾶς θυ-
μίζει τὸ κίνημα πού εἶτανε τῆς μόδας στὴν
Ἀμερικὴ πρὶν 2—3 χρόνια μὲ τὸνομα «τε-

χνοκρατία». Βέβαια καθένας πού βλέπει βαθύτερα από την όνομασία τής θεωρίας, καταλαμβάνει πώς «τεχνοκρατία» δέν είναι άλλο παρά σοσιαλιστική όργάνωση τής παραγωγής. Τό περίεργο όμως είναι πώς ό κ. Ρ. σιά τελευταία κεφάλαια τοῦ βιβλίου του προσπαθεῖ νά συσχετίσει τήν τεχνοκρατία του μέ τό Φασισμό, τόν όποιο θεωρεῖ ως πρόδρομο τοῦ τεχνικοῦ κράτους ἤ ως «ἡμιτεχνικό» κράτος, όπως τόν ἀποκαλεῖ. Νά πιστέψουμε ἄραγε πώς ἡ ἐξεζητημένη αὐτή συσχέτιση ἔχει σχέση μέ τό νέο περιβάλλο τοῦ συγγραφέως; Θά ἦτο ἐνδιαφέρο ἐπίσης νά ξοίραμε γιατί λείπουν, τόσο ἀπό τό βιβλίο τό ἴδιο, όσο καί ἀπό τόν πίνακα τῶν περιεχομένων του, οἱ σελίδες 165 μέχρι 180.

Δ. ΝΟΥΣΗΣ

Γ. Βαλέτα.—Φιλολογικά στό Βιζυηνό κλπ. Ξαντύπωμα ἀπ' τὰ Θρακικά τόμ. Η', Ἀθήναι, 1936, σ. 100.

Κ' ἡ νέα αὐτή ἐργασία τοῦ κ. Βαλέτα εἶναι δείγμα, ἕνα ἀνώτερο δείγμα, τής ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, πού σωστά, προεργασίας πού κάνει, καιρός τώρα, σχετικά μέ τὰ νέα ἑλληνικά γράμματα. Δικαιώνει τήν τόσο καλή φήμη τοῦ ἐρευνητῆ καί γεννά σίγουρες προσδοκίες γιά τό μέλλο. Ἀλήθεια πώς χωρίς νά γνωρισθεῖ ἕνας καλά καί χορταστικά μέ τό ἔργο ἐνός συγγραφέα ἀπ' όλες τῆς πάντες, χωρίς νά παρακολουθεῖ τήν ὀργανική ἐξέλιξη τοῦ ἔργου του καί στίς παραμικρότερες λεπτομέρειες, δέ θά μπορέσει νά τό κρίνει καί νά τό τοποθετήσει ὀρθά καί πρεπούμενα. Γι' αὐτό πρέπει νά γίνεται ἡ ἀρχή ἀπ' τό ἄλφα καί νά προχωρεῖ ὅσο τό δυνατό, συνεχισμένη ἴσως τό ὀμέγα. Αὐτό πετυχαίνεται μέ τήν προπαρασκευή μιᾶς σωστῆς καί συμπληρωμένης βιβλιογραφίας, κ' εἶναι ἡ βιβλιογραφία τό πρῶτο σιδερούσθητο θεμέλιο, μέ τή συλλογή ὀλόκληρου τοῦ ἔργου, ἐκδομένου κι ἀνεκδότου, πρῶ πάντων ὅταν τό ἔργο βρίσκεται πολυσκορπισμένο ἢ θαμένο σέ δυσεῦρετες ἐφημερίδες ἢ περιοδικά, κάτι πού χαρακτηρίζει ἰδιαίτερα τήν πρώτη παραγωγή τής νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Εἶναι εὐτόχημα πώς μέ τό σπρώξιμο πού πῆρε ἡ ἔρευνα σχετικά μέ τὰ νεοελληνικά γράμματα τελευταία ἀπό λίγους ὠρισμένους καί καλά γνωστούς φιλόλογους, τούς πρωτοπόρους, μπορεῖ κανένας νά πει—κ' εἶναι ὁ κ. Β. ἕνας ἀπό τούτους,—ἡ χρυσή ἐποχή τής ἀοριστολογίας κι ἀερολογίας, τῶν γλυκανάλατων ἀναμασημάτων, τῶν ρητορικῶν ἐνθουσιασμῶν καί τῶν ἀντιφάσεων πάει νά σβύσει μιά γιά πάντα σέ μᾶς σήμερα. Τό βιβλίο τοῦ κ. Β., μ' ἀδιάσειστη μαρτυρία γιά τό τέτοιο σβύ-

σιμο, περιέχει βιβλιογραφικά, βιογραφικά, κριτικά, γραμματολογικά, αἰσθητικά κφάλαια καί κομμάτια ἀπό τό ἀνέκδοτο ἔργο τοῦ ποιητῆ—πεζογράφου. Ἄν ἀκόμα ἡ γλώσσα του ἦταν πικρὸ σφιχτοδεμένη κι ἄν ἔλειπαν οἱ ἀνώφελες μικροειρώνες πού συναντᾶ κανένας κάπου καί κάποτε στό βιβλίο γιά τὰ γραφτά, ἀπάνω στό ἴδιο θέμα, ἰσότημων του ἐρευνητῶν, πού, ἴσως, νά μή ἦταν κι αὐτοῦ τόσο εὐτυχεῖς στήν ἔρευνα τους, ὅπως ἐκεῖνος, συνοδευόμενες ἀπό τίς ἀποκρουστικές παρενθέσεις μ' ἕνα ἢ δύο θαυμαστικά μέσα τους, θάταν δυνατό νά εἰπωθεῖ πώς ὁ κ. Β. ἔγραψε, καθώς φαίνεται καί πρέπει νάναί, ἕνα ἐξαιρετό βιβλίο πού δέ φανερώνει, σάλλα, καί τίποτε πού ν' ἀφαιρεῖ ἀπό τή σεμνοπρέπεια καί σοβαρότητά του!

Ἄς εἶναι, ἐκεῖνο πού ἀξίζει νά προσεχθεῖ πῶς ἀπό τήν κρινόμενη ἐργασία εἶναι τ' ὅ,τι ὁ κ. Β. ἔχει χρησιμοποιήσει τό ἔργο τοῦ Βιζυηνοῦ γιά νά πάρει συμπληρωματικά βιογραφικά κι ἄλλα στοιχεία. Καί τό κάνει μέ προσοχή ἐνισχυμένος κι ἀπό τοῦτο τό κομμάτι ἀπό τό ἄρθρο τοῦ μ. Κυπριώτη λογογράφου Νίκου Χατζηγαβριήλ στήν «Ἐστία» τῶν 24 Νοεμβρίου 1904. «Ἐν δέ διήγημα του 'Τό ἀμάρτημα τής μητρός μου' τό ὀποῖον εἶδα κάποτε εἰς ἕνα παλαιόν τόμον τοῦ περιοδικοῦ 'Ἐστία', εἶναι μιά ἀληθινή σελίς τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ. Συχνά διηγεῖτο τοῦτο ἐν Κύπρῳ πρὸς τοὺς φίλους του». Τό ἴδιο ἢ κάτι παρόμοιο μπορούσε νά γίνει σχετικά μέ τό περιεχόμενο τῆς πρώτης ποιητικῆς ἐκδόσεως του πού βυῆκε στήν πόλη σιά 1873 μέ τόν τίτλο «ἸΠοιητικά πρωτόλεια». Ἴσως νά διαφωτιστόταν ἡ ζωῆ του στήν Κύπρο ἀκόμα περισσότερο.

Χωρίς καμμιὰ πρόθεση νά θίξω τήν τῶση ἐπιτυχία τής ἐργασίας τοῦ κ. Β. θά ἤθελα νά μοῦ ἐπιτραπεῖ νά κάμω τίς ἐπιμέμεινες σχετικές μικρές παρατηρήσεις, πού θά χαρῶ ἄν κι αὐτές, καθώς ἔχει συμβεῖ ἄλλως τε καί μέ τό ἄρθρο μου στό τ. 2 τῆς Α'. χρονιάς αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐστία Βιζυηνός στήν Κύπρο», φανοῦν χρήσιμες εἶτε στόν κ. Β. ἢ σ' ὅποιον ἄλλο μελετητῆ τῆς ζωῆς καί τοῦ ἔργου τοῦ Βιζυηνοῦ. Διορθῶνουν μερικῆς λεπτομέρειες ἢ μικρολαθᾶκια χωρίς νά μεταβάλλουν οὐσιαστικά τό περιεχόμενο:

(i) σ. 23, ἡ τίτλος 397 νά διορθωθεῖ: «Νικ. [Νικ. Χατζηγαβριήλ]. Σημειώσεις. Μία ἐπιστολή τοῦ Βιζυηνοῦ». Ἐστία 24 Νοεμβρ. 1904 σελ. 1β-ε.

(ii) σ. 29, ἡ φράση: «Μαρτυρία παιδικοῦ του φίλου, τοῦ κυπριώτη Νικ. Χατζηγαβριήλ, κλπ.» δέν εἶναι καθόλου ὀρθή γιατί ὁ Χατζ. ἔγραψε στό προαναφερόμενο του ἄρθρο ὅ,τι κι ὁ ἴδιος εἶχε ἀκούσει. Ἄλλως τε γεννήθηκε στίς 26)2)1876 ὅταν πιά ὁ Βιζυηνός δέν ἦταν στήν Κύπρο (βλ. Α. Ἰντιάνου: Νίκος Χατζηγαβριήλ, «Κ. Γρ.», Α', τ. 2 σ. 38).

(iii) Ὑπάρχει μ' ἀντίφαση ἀνάμεσα στίς

φράσεις: «Τό 1861, μέ 1862 φτάνει 'νεοσύλλεκτος τοῦ ἔσναφιου τῶν ραπτῶν' (TZ9) στήν Πόλη», (σ. 35).—«'Η ζωή αὐτή βάσταξε, γιά ἄλλους, δυό χρόνια, γιά ἄλλους (376) τρία χρόνια. Ζήτησε τήν προστασία τοῦ κυπριαῖ ἔμπορου Τσελεμπή Γιάγκου Γεωργιάδη, πού τόν γυρῶριζε, φαίνεται, ἀπ' τό ραφτάδικο», (σ. 36).—«Κοντά στον Γιάγκο θά ἔμεινε, πιστεῦω, δυό τρία χρόνια», (σ. 36), καί τή φράση: «'Η Πίνακας Χρονολογικός... 1867—1868 κοντά στοῦ Χατζηγιωργάκη στήν Πόλη», (σ. 53). Ἐν' ἑξακριβωμένο πῶς ὁ Βιζ, ἔφυγε ἀπό τήν Κύπρο στά 1872 ἀφοῦ ἔμεινε ἐκεῖ τέσσερα χρόνια. Ἔτσι ἔφτασε στό νησί στά 1868 κι ἂν ἔκανε στοῦ Τσελεμπή Γιάγκου τρία χρόνια τότε, τό διάστημα 1865—1868 εἶναι τό σωστό διάστημα πού ἔκανε κοντά στον Τσελεμπή Γιάγκο, γιοῦ τοῦ Χατζηγεωργακί τοῦ Δραγομάνου Κύπρου. Περισσότερα γιά τόν προστάτη του βλ. Κ. Ι. Μυριανθοπούλου, «Χατζηγεωργάκις Κορνέσιος κλπ. 1779—1809», Λευκωσία, 1934 σ. 154, 181—2. Ἐδῶ ὑπάρχει κ' ἡ ἐπόμηνη σημείωσις: «'Ο Τζελεπῆ-Γιάγκος ἐπροσάτευσε τόν ἔθνικόν λογογράφον καί ποιητήν Γεώργιον Βιζυρνόν, συσταθέντα πρὸς αὐτόν ὑπό τινος θείου αὐτοῦ, ὅστις εἰργάζετο εἰς τὰ 'Αμπαζίδικα τῆς Κ)πόλεως».

(iv) σ. 38, στοὺς λόγους πού προτιμήθηκε ὁ Βιζ, νά συνοδεύσει τόν Ἄρχ. στήν Πόλη πρέπει νά προστεθεῖ, κατὰ πῶς μέ πληροφορεῖ ὁ φίλος τοῦ γέρο-Χουρμούζιος, καί τ' ὅτι κατόπι ἐπιστολῆς τοῦ Φιλ. Συλλόγου τῆς Πόλης νά σταλεῖ κι ἀπό τήν Κύπρο ἕνας ἐπιμελής μαθητῆς νά σπουδάσει στή Χάλκη μ' ἔσοδα του, ἡ Ἐπιτροπεία τῶν Σχολείων διάλεξε τόν «πρωτόσκολον» Βιζήν.

ΑΝΤ. ΙΝΤΙΑΝΟΣ

Βασ. Δεδούση: «'Η φεγγαροντυμένη», ρομάντζο. Θεσσαλονίκη, 1937.

Ἡ «Φεγγαροντυμένη» εἶναι ἕνα ρομάντζο πού μπορεῖ νά διαβαστεῖ μέ εὐκολία, χωρίς νά συγκινήσει ὁμως τόν ἀναγνώστη του. Τό ρομάντζο—ἕνα εἶδος πού ἂν νά ξεχάσει ἡ σύγχρονη λογοτεχνία—ἔχει περάσει στήν ἐποχή μας σέ σφαίρες πῶς μοντέρνες καί σύγχρονισμένες. Ὁ ἔρωτας, σάν πρωταρχική αἰτία τῶν ψυχικῶν μας δράσεων, εἶναι θέμα μέ ἀπεριόριστους ὀρίζοντες καί χιλιάδες προοπτικά μονοπάτια. Δυστυχῶς ὁ κ. Δεδούσης στό ἔργο του φαίνεται σάν συγγραφέας πού δέν καλογνώρισε τόν ἔρωτα σάν ψυχική ὑπόθεση ρεαλιστική, καί γι'αὐτό ἄφησε ἐδῶ χαραγμένη τή σφραγίδα τοῦ μέτρου. Οἱ τύποι τοῦ ἔργου του δέν ὀλοκληρώνονται, πολλές φορές οἱ πράξεις τους δέν εἶναι ψυχολογικά δικαιολογημένες, γι'αὐτό ἀκριβῶς ὁ

συγγραφέας δέν μπόρεσε νά μελετήσῃ τόν ἔρωτα ἀπό ὅλες τίς πολύπτυχες μορφές του.

Ὁ Στογιάννης, ἕνας δικηγόρος εἶχε στή ζωή του φυλάξει μιάν ἀνάμνηση ἐρωτικῆς παράδοξου, ἔζησε μαζί τῆς καί καρτεροῦσε νά ζήσει τό παλιό του ἐρωτικό ὄνειρο. Κι ὁμως μολις αὐτό το ὄνειρο τοῦ ξαναρχεῖται στό ὄρομό του, τό ἐγκαταλείπει, αὐτοχτονεῖ, μέ τήν ἰδέα πῶς πρέπει νά πεθάνει εὐτυχισμένος. Αὐτό εἶναι ἔξω ἀπό ψυχολογικούς νόμους. Εἶναι θεωρία πού στέκει σάν θεωρία μοναχά. Ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας, μέ τὰ χειρόγραφα τοῦ ἤρωτα του πού παραθέτει, προσπαθεῖ νά ὀώσει δικαιολογία στήν πράξη του, χωρίς ὁμως νά τό κατορθῶναι, γι'αὐτό οἱ θεωρίες οὐ μπόρου νά πείθουν ποτέ, μόνο οἱ ψυχολογικῆς ἀληθοφάνειας ἰκανοποιῶν.

Ὁ Ἄντρας ἀπό μιὰ παρεξήγηση ἑνός ἐρωτικῆς ἐπεισοδίου γίνεται τρελλός καί βυθίζεται στήν ἀνησυχία τῆς ψυχῆς του. Ἄδικαιολογητά, χωρίς σοβαρά ἐπιχειρήματα, ὁ ἄνθρωπος αὐτός κινεῖται, δρᾷ, ἀγαπᾷ, τρελαίνεται.

Ἡ Ντόλη, ἡ συγχρονισμένη γυναῖκα πού ἀλλάζει ἐραστές μέ τό μήνα, πολύ ξαφνικά ἐξιδανικεύεται, πονεῖ ἀπό τήν ὑψηλή ἀγάπη κάποιου ἀγνωστού καί κλαίει. Νομίζω πῶς ἕνας τύπος σ' ἕνα διήγημα ἔχει δημιουργημένη, ὀλοκληρωμένη τήν ψυχική του ὑπόσταση, καί σ' ὅλες τίς κινήσεις του ἔχει μιὰ βασική γραμμῆ, πού ξεκινᾷ ἀπό τόν χαρακτῆρα του.

Ἡ Ρέα εἶναι τό μόνο πρόσωπο πού ἐξηγεῖται. Κινεῖται μέσα στήν ἀγνή τῆς ἀτμόσφαιρα καί τὰ συναισθημάτων τῆς εἶναι ἀβίαστα καί ψυχολογημένα.

Ἡ «Φεγγαροντυμένη» εἶναι ἕνα ἔργο πού τοῦ λείπει ἡ ψυχολογία τῶν τύπων. Ἡ γλώσσα τοῦ ἔργου εἶναι στρωτή, ὁ διάλογος καλός, πολλές εἰκόνες εἶναι ζωντανές, κι ὁμως ὡς ἔργο μέ ἀξιώσεις δέν μπορεῖ νά νάναι. Ὁ κ. Δεδούσης ξαίρει νά γράφει, νά περιγράφει, νά ἐκφράζεται λογοτεχνικά, μᾶ σ' ἕνα διήγημα σπουδαῖο στοιχεῖο εἶναι ἡ ψυχολογία τῶν τύπων, ἡ ἀληθοφάνεια τους.

ΠΑΝΟΣ ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΣ

Γιάννη Σταυρινοῦ Οἰκονομίδη: Κυπραίικα, Σκηνές ἀπό τήν ζώην τῶν βουνῶν καί τῶν κάμπων τῆς Κύπρου. Κύπρος, 1937, σ. 151.

Ὁ κ. Γ. Στ. Οἰκονομίδης, ἕνας ἀπό τοὺς καί σήμερα ἐργατικούς Κύπριους λογοτέχνες τῆς περασμένης γενεᾶς, ἔγραψε ἀπό τό 1915 ὡς τώρα διηγήματα, ποιήματα, μελέτες, κ' ἔβγαζε γιά ἕνα χρόνο τό λογοτεχνικό περιοδικό «Νέα Ἐποχή». Ἀλλά, μολονότι γράφει

τόσα χρόνια, δὲν κατόρθωσε ἀκόμα νὰ ὑπὸ-τάξει ὁλότελα τὸ γλωσσικὸ ὄργανο πού χρησιμοποιοῖ κι οὕτε μπόρεσε ν' ἀνέβει πάνω ἀπὸ τὴν ἀπλή φωτογράφιση τῆς ζωῆς. Βρίσκονται τὰ δυὸ αὐτὰ χαρακτηριστικὰ πολὺ χτυπητὰ καὶ στὸ καινούργιο του βιβλίο τὰ «Κυπραίικα», μιὰ σειρά διηγήματα, πού, ὅπως ὁ ἴδιος τὰ χαρακτηρίζει, εἶναι «σκηνὲς ἀπὸ τῆ ζωῆ των βουνῶν καὶ τῶν κάμπων τῆς Κύπρου». Τὸ ὕφος του, πολὺ ἀχαμνὸ, ἀημέλητο κι ἀπλοϊκὸ, δίνει τὴν ἐντύπωση προχειρογραφίας καὶ δημοσιογραφισμοῦ—μειονέκτημα πού θὰ μπόρουσε κανένας νὰ τὸ συχωρέσει εὐκολώτερα σ' ἓνα νέο πού πρωτοπαρουσιάζεται παρὰ σ' ἓνα παλιὸ δοκιμασμένο συγγραφέα. Δὲν ξεκουράζει, παρὰ σπάνια, τὸ γράψιμό του, δὲ δίνει τὴν αἰσθητικὴν χαρὰ ἐνὸς καλοδεμένου, στερεοῦ κι ἄρτιου λόγου.

Τὸ γεγονός ὅτι μόνο περιγράφει στὰ «Κυπραίικα» τὴν κυπριακὴν ζωὴ τοῦ χωριοῦ, τὴν κάπως πρωτόγονη ἴσως κι ἀπλοϊκὴ, δὲν εἶναι λόγος γιὰ νὰ τὴν παρουσιάζει καὶ μὲ πρωτόγονα μέσα καὶ χωρὶς γερό τεχνικὸ δούλεμα. Ἄλλωστε ἡ κυπριακὴ ζωὴ δὲν εἶναι ἀπλοστὴ καὶ ἀδιαμόρφωτη, μὰ ἔχει κατασταλάξει πιά σ' ὀρισμένους τύπους—καλοῦς, κακοῦς, ἄλλο ζήτημα,—πού ἐπιτρέπουν στὸν καλλιτέχνη, ἴσα ἴσα μὲ τὴν καθαρότητα κι ὀριστικότητα τῆς μορφῆς των, νὰ τοὺς συλλαβῆι μ' ἐνάργεια καὶ νὰ τοὺς κάνει ἔργο τέχνης ὠριμης. Πιστεύω μάλιστα πῶς ὁ δυνατός καλλιτέχνης, ὀλοκληρώνοντας τὴν κυπριακὴν ζωὴ σὲ μιὰ πλατιά εἰκόνα, μπορεῖ νὰ δώσει ἓνα ἔργο συνθετικὸ κι ὡς πρὸς τὴν οὐσία, ἔργο πού θὰ ἐνδιαφέρει ὄχι μόνο γιὰ τὴν βάση του θὰ ἔχει τὴν Κύπρο, μὰ πρὸ πάντων γιὰ τὴν θὰ δώσει σὲ λογοτεχνικοὺς τύπους ζωντανούς τῆ μικρῆ ἐδῶ ζωῆ μὲ τὴν ἀληθινὴ τῆς ποίηση.

Βέβαια δὲν πρέπει νὰ κοιτάξουμε μόνο μὲ τὴν προοπτικὴ τούτῃ τὰ «Κυπραίικα», μὰ κι ἀπὸ κείνη πού τὸ ἴδιο τὸ ἔργο τοῦτο μὲ τίς μικρὲς του ἀξιώσεις μᾶς βάζει. Σὰν ἔργο λοιπὸν πού ἀποσπασματικὰ σκιστάρει μερικὲς εἰκόνας ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν κυπριακὴν ζωὴν, πετυχαίνει. Βλέπει τὴν ἐπιφάνεια τῆς πραγματικότητος καὶ τὴ ζωγραφίζει ἀνεπιτήδευτη, ἀστόλιστη, μὲ τίς ἀρετὲς καὶ τίς κακίες της—μὲ τίς τελευταίες αὐτὲς προπάντων. Ἀπὸ τὴν ἀποψη τούτῃ εἶναι πλατιότερες οἱ εἰκόνας τοῦ κ. Οἰκονομίδη ἀπὸ τίς ἀνάλογες τοῦ κ. Λαμπούσιου, γενικώτερες κ' ἔχουν περισσότερο τὴν μορφὴ ἠθογραφικοῦ διηγήματος παρὰ τὰ σύντομα ἠθογραφήματα ἐκείνου. Στὸ διάλογο χρησιμοποιοῖ τὴν κυπριακὴν νοτιολαλιά ἀτόφως, κ' εἶσι κάνει περισσότερον πιστὴ τὴν ἀπόδοση τῆς πραγματικότητος.

Τὰ «Κυπραίικα» ἐνδιαφέρουν περισσότερον σὰν ὕλικὸ κυπριακῆς ὑπόθεσης, σὰ δεδομένα δηλαδή κυπριακὰ, πού μποροῦν νὰ μελετηθοῦν ψυχολογικὰ βαθύτερα, γιὰ νὰ φωτιστεῖ καλύτερα ὁ χαρακτήρας τοῦ λαοῦ μᾶς.

Εἰρήνης Σπανδωνίδη: Κρητικὰ τραγουδία. Σφακιάνα, Ριζίτικα. Γκοβόστης (Ἀθήνα) 80 σ. β+187.

Τὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγουδία, ἀπὸ τὸν καιρὸ πού πρωτοπαρουσιάστηκαν ἐντυπα, βρῆκαν τὴν καλύτερὴ ἀπήχηση στοὺς Ἕλληνας καὶ στοὺς ξένους, γιὰ τὴν ἐπιβάλλουσα μὲ τὴν χάρη, τὴν ἐκφραστικὴν τοὺς δύναμη, τὴν παραιοτατικότητα καὶ ζωγραφικότητά τους, μὲ τὴν ἀπλότητα τῆς διαθέσεως καὶ τὴ φυσικότητά τους, μὲ τὴ ζωντανία καὶ τὴν ἀλήθεια τους καὶ μὲ τὸ ἀπλόμα τους σ' ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τοῦ βίου. Γι' αὐτὸ ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Fauriel (1824) ὡς σήμερα πολλοί, κ' Ἕλληνας καὶ ξένοι, φρόντισαν νὰ μαζέψουν τὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγουδία καὶ νὰ τὰ ἐκδόσουν. Μὰ ὁ θησαυρὸς τους εἶναι τόσο μεγάλος πού κάθε νεὸς συλλεκτήης βρίσκει καινούργια καὶ πολὺ ἐνδιαφέροντα τραγουδία, ἀληθινὰ ἀριστουργήματα τῆς λαϊκῆς μουσῆς. Αὐτὸς ὁ λόγος καθὼς καὶ τὸ γεγονός ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ στηριχτοῦν ἀπάνω στὰ δημοτικὰ τραγουδία πολλές, ἑλκυστικὲς κ' εὐχάριστες μελέτες, εἶναι πού κάνουν ὥστε οἱ συλλεχτές κ' οἱ μελετητές τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν νὰ εἶναι ἀναλογικὰ περισσότεροι παρὰ τῶν ἄλλων λαογραφικῶν εἰδῶν.

Ἡ Κρήτη, ὅπου ἡ λογοτεχνικὴ παραγωγή τόσο σὰν ἀτομικὴ ὅσο καὶ σὰν καθαρὰ λαϊκὴ δὲν ἔλειψε ἀπὸ τῆ μεσαιωνικῆ ἐποχῆ ὡς σήμερα, καὶ πού ἔζησε μιὰ ἐντονη ἱστορικὴ ζωὴ καὶ πολὺ τελικὸ σκοπὸ τῆ λευτερία, τράβηξε πάντα τὴν προσοχὴ τῶν ἐρευνητῶν σ' ὅλες τῆς τίς ἐκδηλώσεις. Κι ὅμως ἡ δ. Εἰρήνη Σπανδωνίδη ὑπέρεσε καὶ συγκέντρωσε σ' ἓνα ὀλόκληρο βιβλίον πού τὴ ἐπιγράφει «Κρητικὰ Τραγουδία», 92 νέα κρητικὰ τραγουδία δημοτικά, 170 μαντινάδες καὶ δυὸ σημερινὰ λαϊκά, πού τὰ μαζέψει μόνο ἀπὸ τὴν ἐπαρχία τῶν Σφακιῶν στὰ ΝΔ τῆς Κρήτης. Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ εἶναι ὁλότελα νέα κι ἄγνωστα ἀπὸ τίς ὡς σήμερα ἐκδομένους συλλογές, καὶ τ' ἄλλα ἀποτελοῦν πολὺ ἐνδιαφερόμενες παραλλαγές ἄλλων γνωστῶν. Τὸ μάζεμα κ' ἡ καταγραφή γίνηκε ἐπιμελέστατα καὶ μὲ προσοχὴ μεγάλη, καὶ στὴν κατάταξη κρατήθηκε ὁ ὁριστὸς ἐπιστημονικὸς χωρισμὸς πού ἔχει ὁ Πολίτης στὸ ἔργο του «Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ τραγουδία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

Ἄλλὰ κείνο πού ἀξίζει ἰδιαίτερα στὸ βιβλίον τῆς δ. Σπανδωνίδη εἶναι τ' ἀφθονα σχόλια πού συνοδεύουν τὰ ἱστορικὰ κυρίως τραγουδία, πού μᾶς ἐξηγοῦν πολὺ τὴ γένεσιν τους καὶ μᾶς πιάζουν ὀρεκτὰ στὴ γιομάτη σκληροῦς ἀπελευθερωτικῶν ἀγῶνων ἱστορία τοῦ ἠρωικοῦ νησιοῦ. Ἐνα πλουσιὸν λεξιλόγιο, ὁ πίνακας τῶν κυρίων ὀνομάτων κ' ἡ βιβλιογραφία πού προσθετοῦναι στὸ τέλος, εὐκολοῦν πολὺ τὸν ἀναγνώστη. Τὸ βιβλίον

περιέχει επίσης εικόνες Κρητικών κ' ένα χάρτη της Κρήτης.

Τὰ «Κρητικά Τραγούδια» της δ. Σπανδωνίδη είναι μιὰ ύποδειγματική ἐργασία, κ' εὐχόμαστε νὰ εὐτυχήσουν νὰ τὴν ἔχουν καὶ τὰ ἄγνωστα κυπριακὰ δημοτικὰ τραγούδια, ποῦ, ἂν δὲν ἔχουν τόσο πλούσιο τὸ ἱστορικὸ στοιχεῖο, ὅμως εἶναι ἀπάραιμτα στὸν ἀκριτικὸ κύκλο καὶ στὶς «παρалоγές».

ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΟΥΣΗΣ

ΤΥΠΟΣ

Στὴν «Ἐλευθερία» κατὰ τὸ Μᾶη ὁ κ. Μιχ. Ἀντωνιάδης γράφει «Αἱ ἅγιοι ἡμέραι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα» 1, «Πασχαλινὰ περιεργα» 2, «Τσάρλι Τσάπλιν» 16, ὁ κ. Π. Μπίστης «Πρῶτες οἱ γυναῖκες» 1, «Ὁ θρίαμβος τοῦ ὄρειου Ναζωραίου» 2, «Ἡ συναυλία τῆς ΕἴΠΑ» 11, «Ἡ πρώτη ἑλληνικὴ πνευματικὴ 100ετηρίδα» 16, «Τὰ δάκρυα τοῦ θεοῦ» 23.

— Ἐδῶ ἐπίσης κατὰ τὸ Μᾶη γράφουν ὁ κ. Κ. Μόντης «Θύμησης τῆς Λαμπρῆς», ὁ κ. Λ. Κρουσάλλης «Ἡ Ἀνάσταση», ὁ κ. Ε. Πιτσιλλίδης «Τάφος—Σταυρός Πάσχα» καὶ ὁ κ. Ο. Ἀττικοῦ τὸ ποίημα «Ραββουνί» 2, ἡ δ. Ἄδ. Ἰωαννίδη «Στὸ Χρυσόστομο» 8 καὶ 9, ὁ κ. Μ. Περδίου «Οἱ μεγάλοι», 19 «Ὁ πόνος» 23, «Λόντος» 29, ὁ κ. Κ. Μόντης «Ἡ σχετικότης τῆς ζωῆς καὶ τῆς τέχνης» 23, ἡ κ. Εἰρήνη Σέρβα «Ἰσπανίδες» καὶ ἡ κ. Κίκα Λάγκ «Τὰ λουλούδια τοῦ κακοῦ» 30.

— Κατὰ τὸν Ἰούνη δημοσιεύονται στὴν «Ἐλευθερία» τοῦ κ. Χ. Χαραλάμπους «Ἡ Ἠλέκτρα τοῦ Σοφοκλέους» 3, τοῦ Θεατοῦ «Ἠλέκτρα Σοφοκλέους» 5, τοῦ κ. Μ. Περδίου «Ἐπισκέπτης» 6, τῆς κ. Χαρ. Σακκάδα «Ἡ προστασία τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ» 6, 13 καὶ 20, τῆς δ. Ἄδελ. Ἰωαννίδη «Στὸ Μαχαίρα» 8, τοῦ κ. Δ. Ἰακωβίδη «Θίασος Πολαιολόγου καὶ ἡ συναυλία τῆς κ. Σπανδωνίδη» κριτικὴ 9, τῆς κ. Κ. Λάγκ «Ἀπλὲς σκέψεις» 9, 10, 11, 20, 27, τοῦ κ. Λ. Κκολλῆ τὸ ποίημα «Σιμῶνι ἡ νύχα» 11, τοῦ κ. Μ. Περδίου «Ἡ πρώτη μαθητικὴ συναυλία», 11, «Τὸ παιδί καὶ τὸ γατάκι» 13, τοῦ κ. J. Firth «Φωνολογία καὶ προφορά τῆς κυπριακῆς διαλέκτου», 11, τοῦ κ. Μιχ. Ἀντωνιάδη «Κινηματογράφος κ' ἱστορία», 13, «Τὸ θέατρο», 20, 22, 23 καὶ 24, «Ὁ μουσικὸς θίασος Σὺλβα—Ἀρτάντωφ», 24, τοῦ κ. Σ. Χουρμούζιου «Τὸ ἐν τῆς σχολαίς τῆς κατωτέρας παιδείας ἐφαρμοσθὲν οὐστημα διδασκαλίας», 15, τοῦ κ. Π. Μπίστη κριτικὴ γιὰ «Τὸ θανάσιμο φίλημα» τοῦ θιάσου Παλαιολόγου 17, «Μεγάφωνο», 27, τοῦ κ. Σπ. Μαρινοῦ «Μινωικὴ προσευχομένη Παναγία», 19, Ἐδῶ ἐπίσης συχνὰ χρονογραφημένα τοῦ κ. Widson καὶ οὐνόμας σκιαγραφεῖς τῶν ἠθοποιῶν.

— Στὴν «Ἐλευθερία», ἐπίσης κάθε Κυριακὴ δημοσιεύονται οἱ ἐπόμενες μελέτες τοῦ κ. Κ. Καστρινοῦ: κατὰ τὸ Μᾶη «Ὁ χόρος τῆς Λαμπρῆς», 2, «Ἀθλητισμὸς καὶ διάνοση», 9, κριτικὴ τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Μελλῆ Νικολαΐδη «Ἄσμα ἀσμάτων κι ἄλλα διηγήματα», 16, «63 διηγήματα», 23, «Τὸ κυπριακὸ παραῤῥθι», 30, καὶ κατὰ τὸν Ἰούνη «Ἡ παράσταση τῶν ἀρχαίων δραμάτων», 6, «Ἡθικὴ καὶ Τέχνη», 13, «Κυπριακαὶ Σπουδαί», 20, «Ἡ ἀγωνία τοῦ βιβλίου», 27.

— Ἡ κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ διαγωνισμοῦ διηγήματος ποῦ προκήρυξε ἡ «Ἐλευθερία», δημοσίεψε τὴν ἀπόφασή της στὶς 15 Μαη καὶ τὴν ἀναλυτικὴ τῆς ἔκθεσι στὶς 16, 18 καὶ 19 Μαη. Τὴν ἐπιτροπὴ τὴν ἀπέτελεσαν οἱ κ. Κ. Προυσῆς (εἰσηγητῆς), Σ. Χρήστis καὶ Γ. Ἠλιάδης. Τὰ διηγήματα τοῦ πῆραν τὰ τέσσερα πρῶτα βραβεῖα δημοσιεύτηκαν ἕνα κάθε Κυριακὴ κατὰ σειρά ἐπιτυχίας: α) τῆς κ. Κίκα Λάγκ «Ὁ συγγραφέας δίχως ἔμπνευση», 23, β) τοῦ κ. Λοῖζου Κκολλῆ «Μιχελιούτσος τὸ αὐριό», 30 Μαη, γ) τοῦ κ. Μ. Τροκκοῦδη «Ὁ φομπρὸς ποῦ δάκρυσε», 6 Ἰούνη καὶ δ) τοῦ κ. Fou-Netas «Τὸ ἐπαθλόν», 18 Ἰούνη.

— Ἡ «Ἐλευθερία», δημοσίεψε ἐπίσης καὶ τοῦ κ. Κ. Λαμπούτσιου τὸ «Ἀμαξάρης-σωφέρ-πέζος», 20 Ἰούνη. Σχετικὰ μὲ τὴν ἀπόφασή τῆς ἐπιτροπῆς ἡ κ. Κίκα Λάγκ δημοσίεψε μιὰ ἐπιτολὴ τῆς στὴν 21 Μαη.

— Στὸν «Κυπριακὸ Τύπο», δημοσιεύονται κατὰ τὸ Μᾶη τοῦ κ. Ο. Ἀττικοῦ τὸ ποίημα «Σταυρωθῆτα», 1, τῆς δ. Ἐλλης Χ. Παπαδοπούλου «Τὸ ὄνειρο τοῦ βουσκῶ», 2, τοῦ κ. Α. Περνάρη κριτικὴ τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Α. Κυπριόλεοντος «Ἡ προίκα τῆς Μαριάννης», τοῦ κ. Λ. Γιαννίδη κριτικὴ τοῦ «Στοχασμοὶ κι ἀναρωτήματα», 1, τοῦ κ. Τ. Μελά, ποιήματα τοῦ κ. Λ. Γιαννίδη (μετάφραση) καὶ Κ. Γερολέμου 5, τοῦ κ. Α. Χατζιωσηφ κριτικὴ τῆς μετάφρασης τοῦ κ. Ν. Ἀντωνιάδη «Εὐρύπιδος Μηδία», μετάφραση τοῦ ποιήματος «Τὸ μαῦρο αἶνιγμα τοῦ Powell ἀπὸ τὸν κ. Α. Περνάρη 12, τοῦ κ. Χ. Γιαπανὰ «Ἐκθεση λοῖκῆς τέχνης», 14, τῆς δ. Ἄθ. Μιχαηλίδη ἰο ποίημα «Ἐλένη», τοῦ κ. Θ. Ρῶση προζες «Συμφωνίες», τοῦ κ. Π. Γαλισῶφου κριτικὴ γιὰ τὶς «Ἀγριόχηνες», τοῦ Λασκου 19, τοῦ κ. Γ. Χαριτώνος κριτικὴ γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀχ. Αἰμιλιανίδη «Διομολογήσεις καὶ πρόνοια τῶν ἀλλοδαπῶν ἐν Κύπρῳ», ποίημα «Ἡ δασκάλα», τῆς δ. Ἐλλης Παπαδοπούλου, πρόζες τοῦ κ. Γ. Λ. καὶ Θ. Ρῶση, σκέψεις τοῦ κ. Μ. Μίδη καὶ τοῦ θεατρόφιλου «Ὁ δραματικὸς θίασος Παλαιολόγου», 30.

— Ἐδῶ ἐπίσης ἀπ' ἀφορμὴ ἐνὸς δημοτικοῦ τραγουδιοῦ ποῦ δημοσίεψε ὁ κ. Θ. Ρωσσης στὶς 5 Μαη, γράφουν ἐξηγητικὰ ἄρθρα ὁ κ. Κ. Χατζηγιάννου 12 Μαη, ὁ κ. Π. Σιούτας 19 Μαη καὶ 2 Ἰούνη, ὁ κ. Σ. Π. Φαρμακίδης «Περὶ τῆς λέξεως ροδινοῦ», 15 Ἰούνη.

— Στὸν «Κυπριακὸ Τύπο» ἐπίσης

δημοσιεύονται κατά τὸν Ἰούνη τοῦ κ. Λ. Γιαννίδη «Κυπριακά θέματα στὴ νεοελληνική λογοτεχνία», ποιήματα τοῦ κ. Χρ. Κουτσογιάννη καὶ Κ. Μαϊστράλη καὶ πρόζες τῆς δ. Σόφ. Φαίδωνος 2, τοῦ κ. Χ. Παπαχρυσόπουλου «Ἡ Ἡλέκτρα τοῦ Σοφοκλέους» 3 καὶ 4, τοῦ κ. Λ. Γιαννίδη «Ἡ διδασκαλία τῆς Ἡλέκτρας» 5, Κατάλογοι τῶν μουσικῶν βιβλίων τοῦ κ. Σ. Χουρμούζιου 1, 2, 3, τοῦ κ. Α. Χατζηιώση μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ θανάτου τοῦ Adler «Ἐνας θεωρητικὸς τῆς ψυχανάλυσεως» 14 καὶ 16. Ἐπίσης συχνὰ χρονολογήματα τοῦ κ. Π. Ταλιαδώρου καὶ Π. Παπαβασιλείου καὶ ποιήματα καὶ πρόζες τοῦ Χρ. Κουτσογιάννη.

—Στὴν «Ἀλήθεια» 7 Μάη δημοσιεύεται μετάφραση ἀπὸ τὸν κ. Α. Δρουσιώτη τῆς μελέτης «Ἑλληνική δημοτικὴ ποίησις ἐν Κύπρῳ» τῆς κ. H. Ludeke. Ἐδῶ ἐπίσης ὁ κ. Λ. Κρυστάλλης κρίνει τὰ «Κυπριακά» τοῦ κ. Γ. Στ. Οἰκονομίδη 28 Μάη, ὁ κ. Κ. Νικολαΐδης γράφει γιὰ «Μιά κυπριακὴ ἱστορία» 11 Ἰούνη, ὁ ἴδιος «ἱστορία καὶ κειμήλια τῆς ἱ. μονῆς τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ Ὁμοδούς» 25 Ἰούνη κ. ἄ., καὶ συνεχίζονται πάντοτε ἐνδιαφέρουσες οἱ «Παλαιῆς ἀναμνήσεις» τοῦ Παλαιάμου.

—Στὴ «Φωνὴ τῆς Κύπρου» 5 Ἰούνη ὁ κ. Στ. Χουρμούζιος γράφει «Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σωφρόνης καὶ ἡ κυβέρνησις κατὰ τὴν πρώτας ἡμέρας τῆς κατοχῆς» καὶ συνεχίζεται ἡ μετάφραση ἀπὸ τὸν κ. Ἀχ. Αἰμιλιανίδη τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ κ. Ν. Γιόργκα «Ἡ Φραγκοκρατία ἐν Κύπρῳ».

—Στὴν ἀγγλικὴ καθημερινὴ ἑφημερίδα τῆς Λευκωσίας «Embros», ποῦ τὴ διευθύνει ὁ κ. G. B. Pusey, δημοσιεύονται κατὰ τὸ Μάη σημείωμα γιὰ τὶς «Διομολογήσεις... ἐν Κύπρῳ», τοῦ κ. Ἀχ. Αἰμιλιανίδη 7, ἑταιρικό σημείωμα γιὰ τὰ «Κυπριακά Γράμματα», 9, τοῦ κ. W. H. G. Poppstone «The Holy Fire», 18, τοῦ κ. N. Maxoudian «The History of Salamis», 19, 20, 22, καὶ 25, τῆς κ. E. F. Passingham «Trinity College of Music», 21, τοῦ κ. Gasparian «Sir Granville Bantock», 26. Ἐδῶ ἐπίσης κατὰ τὸν Ἰούνη δημοσιεύονται τοῦ κ. Χρ. Χαράλαμπος κριτικὴ γιὰ τὴν παράσταση τῆς Ἡλέκτρας 5, τοῦ κ. M. Parozian «England and English Literature», 5, ἀναδημοσίευση τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Γ. Βασιλειάδη πρὸς τὸ «Crown Colonist», σχετικὰ μὲ «The Constitutional Status of Cyprus», 6, τοῦ κ. N. Maxoudian «The mediæval kingdom of Cyprus», 9, 10 καὶ 11, σημείωμα γιὰ τὰ «Ἐφημερα», τοῦ κ. Ξ. Λυσιώτη 19.

—Στὴ Φιλολογικὴ Γωνιά τοῦ «Παρατηρητῆ» δημοσιεύεται συνεργασία τῶν κ.κ. Ρ. Ἀγνοῦ, Π. Μεράνου, Μ. Τυρολέου, Κ. Σφαέλου, Κ. Μουκτάρη, Μ. Ἀντωνιάδη, Ξ. Π. Φαρμακίδη («Κυπριακὸν ἱστορικὸν ἀνέκδοτον», 9 Μάη), Α. Ρολάνδη, Κ. Φουσέντζου, Ο. Ἀττικοῦ, Τ. Μελέ, Γ. Φλιάσιου, Φ. Πισχαλινοῦ, Θ. Μακρυ-

γιάννη, Ο. κ. Ὁ. Ἀττικός ἐδῶ κρίνει (27 Ἰούνη) τὰ «Ἐφημερα» τοῦ κ. Ξ. Λυσιώτη.

—Στὸ «Χρόνος» ὁ Κριτικὸς κρίνει (10 Μάη) τὰ «Κυπριακά» τοῦ κ. Γ. Στ. Οἰκονομίδη. Τὸ χρονολογήμα τὸ γράφει ὁ κ. Κ. Λαβίθης.

—Ἀπὸ τὶς 15 Ἰούνη ἄρχισαν νὰ βγαίνουν στὴ Λευκωσία δυὸ νέες καθημερινὲς ἑφημερίδες, ἀπογευματινές, τὸ «Κυπριακὸν Μέλλον» μὲ διευθυντὴ τὸν κ. Κώστα Ἀσσιώτη καὶ ὁ «Νέος Κυπριακὸς Φύλαξ» μὲ διευθυντὴ τὸν κ. Κ. Κωνσταντινίδη καὶ ἀρχισυντάκτη τὸν κ. Βία Μαρκίδη.

—Πήραμε τὴ «Σχολικὴ Πρόοδος» χειρόγραφο μηνιαῖο περιοδικὸ ποῦ τὸ βγάζουν οἱ μαθητὲς τῆς Ε' καὶ Στ' τάξης τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Ἰδαλίου, μὲ ἀβρόακια καὶ ποιήματα πολὺ ἀξιοπρόσεχτα γιὰ μαθητὲς.

—Στὴν «Καθημερινή» 25 Ἀπρ. ὁ κ. Αἰμ. Χουρμούζιος μὲ τὸν τίτλο «Ἐνας ἀγνοημένος», γράφει μιὰ σφοδρὴ διαμαρτυρία γιὰ τὴν παραμέριση καὶ τὴν ἀγνοία τοῦ μεγάλου συμπατριῶτη μας Νίκου Νικολαΐδη, ποῦ οὔτε τὸν ἀναφέρουν κἀν οἱ «ἱστορίες» τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Μεταξὺ ἄλλων χαρακτηρίζει ἔτσι τὸν Ν. Νικολαΐδη: «Ἀναγεννητὴς ἀληθινὸς τοῦ νεοελληνικοῦ διηγήματος τῆς δευτέρας δεκαετίας τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Θεμελιωτὴς τοῦ ὕφους ποῦ θὰ μπορούσε, ἀν σπουδαζότανε μὲ στοργὴ κι' ἐνδιαφέρον ἀπο τοὺς νέους «Ἑλληνας πεζογράφους, νὰ δημιουργήσει, μόνο αὐτό, παράδοση στὰ γράμματα». Ἄς ἐλπίσουμε πὼς ἡ φωνὴ τοῦ κ. Χουρμούζιου θὰ ἐυπνήσει τοὺς ἐκεῖ ἱστορικοὺς καὶ θὰ φέρει ἀποτελεσμα.

Ὁ κ. Stanley Casson γράφει βιβλιοκρισία γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Gunnis, «Historic Cyprus etc.» στὸ περιοδικὸ «Antiquities» τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1937 σ. 250—252.

Στὸ Vol. 37 Ἀρ. 2 τοῦ Μάη, 1937, σ. 85—7 δημοσιεύεται ἡ συμπληρωματικὴ ἔκθεσις τοῦ κ. Δικαίου, σχετικὰ μὲ τὶς τελευταῖες κατατάξεις τῶν ἀρχαιοτήτων στὶς αἰθουσες τοῦ Μουσείου.

Στὸ τεῦχος Ἰουν.—Μαρτίου, 1937 τοῦ IX τόμ. τῆς Rénue Archéologique ἡ ΚΑ Simone Besques γράφει στὴ σ. 82 γιὰ τὶς νεολιθικὲς ἀνασκαφές τοῦ Δίκαιου στὴ Χοιροκοιτία. Ἡ ἴδια δημοσιεύει ἀναλυτικὴ βιβλιοκρισία τοῦ β' τόμου τῆς Σουηδικῆς Ἀποστολῆς γιὰ τὶς ἀνασκαφές τῆς στῆς Κύπρου σ. 108—112.

Ὁ κ. John Franklin David γράφει γιὰ Two Late Cypriote III Tombs from Kourion, Plates I—VI στὸ «American Journal of Archaeology», January—March, 1937, vol. XLI, No 1, pp. 56—85. This is the first part of the publication of the excavations conducted at Kourion for the University of Pennsylvania Museum.

Ἐδῶ ἐπίσης στὴ σ. 124α μὲ τίτλο Cyprus.—The Neolithic Period in Cyprus ἀναφέρονται οἱ

άνασκαφές τοῦ κ. Δίκαιου στήν Ἐρήμη καί στή Χοιροκοιτία καί στή σ. 124β **Apollo** Μαγειρίου «**Cyprus**» γίνεται ἀνασκόπηση τοῦ ἄρθρου τῆς Κας **Simone Besques** ποῦ δημοσιεύθηκε στό **R. A. viii, Series VI, 1936, pp. 3-11.**

—Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος Ἄπρ.—Ἰουνίου τοῦ μοναδικοῦ Κυπριακοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ «Κυπριακὰ Χρονικά» ποῦ βγάζει ὁ Δρ. Ν. Κυριαζῆς στή Λάρνακα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 80 σελίδες καί περιέχει, αὐτὴ τὴ φορά, ἀποκλειστικῶς ἔργασια τοῦ διευθυντῆ του. Δίνουμε τὰ περιεχόμενα: Ἐκ τῶν Κωδίκων τῆς Μ. Κιτίου Α΄.—Ὁ Πάφος Ἰσααεῖμ.—Β΄ Ἐκπτώσις καί ἀποκατάστασις Φιλοθέου.—Ὁ Κιτίου Μακρίος.—Ὁ Κιτίου Δαμασκηνός.—Δάνεια τῶν Θρονῶν Κύπρου, προγραφὰ καί δημεύσεις ἀκινήτων, Λοιμοκοσμητῆριον Λεμεσοῦ, Διαθῆκαι, Γκιαοῦρ, Ἰμάμης καί ὁ Ἕλλην καλόγηρος, Ἐμπόριον Κύπρου, παραμῦθια.

—Στὴ «Νέα Ἐστία», ἡ Μῆη δημοσιεύεται ὁ πίνακας τοῦ Κύπριου ζωγράφου κ. Σολ. Φραγκουλίδη «Ἡ ἔξοδος τοῦ Μεσολογγίου», ποῦ ἀναρτήθηκε στήν αἴθουσα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Μεσολογγίου. Ἐδῶ ἐπίσης ἡ Ἰούνη ὁ κ. Κ. Παράσχος κρίνει ἀρκετὰ εὐνοϊκὰ τὰ «Βήματα στήν Ἄμμο», τοῦ κ. Λ. Γιαννίδη.

—Στὸ τρίτο φύλλο τῆς «Φοινικιάς», ὁ κ. Γ. Ἀλκαίος κρίνει τὴν «Προῖκα τῆς Μαρίας», τοῦ κ. Α. Κυπρολέοντος καί δημοσιεύεται μικρὸ σημείωμα γιὰ τὸ Νίκο Νικολαΐδη.

—Πήραμε τὸ πρῶτο φύλλο τοῦ περιοδικοῦ «Τὸ Νηοί, ποῦ βγαίνει στὴ Χτὸ με διευθυντὲς τοὺς κ.κ. Γ. Μουτάφη καί Κ. Χαλλιόρη καί με συνεργασίαν: Θ. Ἀθανασιαδῆ, Γ. Θεοτοκά, Φ. Ἀγγουλέ, Γ. Βαλέτα, Σ. Βίου, Α. Βενέζη, κ. ἄ. Ἐδῶ ὁ κ. Γ. Ἐκηβόλος κρίνει τὴν «Προῖκα τῆς Μαρίας», τοῦ κ. Α. Κυπρολέοντος.

—Στὶς «Μορφές» ἀρ. 2 καί 3-4 ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα συνεργασία καί μικρὸ σημείωμα γιὰ τὰ «Κυπριακὰ Γράμματα» καί τὴν «Πάφο».

—Τὰ «Νεοελληνικὰ Σημειώματα» τοῦ κ. Γ. Σκαρίμπα στὸ 3 τεῦχος ἐξακολουθοῦν σὲ ζωηρότατο τόνο τὸν ἔλεγχου τῆς νεοελληνικῆς πνευματικῆς ζωῆς. Συνεργάζονται καί οἱ κ. Ν. Παππάς, Α. Τερζάκης, Γ. Κοτζιούλας, Η. Ζιώγας, Β. Θ. Λειβαδᾶ.

—Στὸ 5 φύλλο τοῦ περιοδικοῦ «Τὸ Κάστρο» δημοσιεύονται μεταφράσεις ἀπὸ τὸ Δάντη, τὸν Κάτουλλο καί τὸ Βεργίλιο καί πρωτότυπα τοῦ κ. Λ. Ἀλεξίου.

—Οἱ «Κρητικὲς Σελίδες», ποῦ μὴ-κάνε κιάλας στὸ δεύτερο τοὺς χρόνον, ἐχθὸς ἀπὸ ἄλλη διαλεχτὴ συνεργασία δημοσιεύουν τὸ ποίημα «Ἰσορροπία» τοῦ κ. Λ. Παυλίδου, τὸ διήγημα «Τὸ διαζύγιον», τοῦ κ. Κ. Χρυσάνθου, κριτικὴ τοῦ κ. Σ. Βογιατζάκη γιὰ τὸ «Ἄ-

σμα ἁμαρτῶν καὶ ἄλλα διηγήματα» τοῦ κ. Μελλῆ Νικολαΐδη, κ. ἄ.

—Στὸ τεῦχος 11-12, τὸ τελευταῖο τοῦ πρώτου χρόνου τοῦ περιοδικοῦ «Νέα Πνοή» τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ κ. Λ. Ρήγας κρίνει τὴν «Προῖκα τῆς Μαρίας», τοῦ κ. Α. Κυπρολέοντος. Ἡ «Νέα Πνοή», ἀναγγέλλει πῶς στὸ δεύτερο τῆς χρόνον θὰ δημοσιεύσει ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα συνεργασία, ὡς τις μελέτες τοῦ κ. Ἄβρ. Πατάζογλου γιὰ τοὺς Κύπριους λογοτέχνες Νίκο Νικολαΐδη καί Γλαῦκο Ἀλιθέρση, τοῦ κ. Κ. Χρυσάνθου γιὰ τὸ Δ. Λιπέρτη κ. ἄ. Τὴν συσταίνουμε στοὺς ἀναγνώστες μας. Συνδρομητὲς μποροῦν νὰ γραφοῦν στὸν κ. Κ. Προυσῆ 11 Σοφοκλέους Λευκοσία, ἢ κατευθεῖαν στὸ διευθυντὴ κ. Νίκο Ν. Πάνο, 11 Μητρ. Ἰωσήφ. Θεσσαλονίκη. Ἡ ἐτήσια συνδρομὴ ἐξωτερικῶς εἶναι 80 δρ.

—Στὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα», ἀρ. 23, ὁ Γ. Μυλωνογιάννης κρίνει τὴν «Προῖκα τῆς Μαρίας», τοῦ κ. Κυπρολέοντος, κ' ἕνας Σ. τὸ «Χωρὶς ἐπίσημες πομπές» τοῦ κ. Σ. Μιράντη.

—Στὴν «Πατριδα» τῆς Πόλης 20 Μάρτη γράφοντας ὁ κ. Ἄβρ. Πατάζογλου γιὰ «τὰ περιοδικὰ τῆς ἐπαρχίας», γιὰ τὸ περιοδικὸ μας γράφει αὐτὰ: «Τὴν ἴδια πολὺ ἀξιόλογη δράση ἔχουν τὰ «Κυπριακὰ Γράμματα» τῆς Κύπρου. Στέκουν καὶ αὐτὰ ἕνα ἄρτιο λογοτεχνικὸ περιοδικὸ ὅλης τῆς Ἑλλάδος καί συντελοῦν ἀποτελεσματικῶς στὴν πνευματικὴ ἴστορία τοῦ μεγάλου νησιοῦ.»

—Πήραμε τὸ τεῦχος Μῆη—Ἰούνη τῆς τριμηνιαίας τουριστικῆς ἐπιθεώρησης «In Greece» ποῦ τὴ βγάζει τὸ Ὑφυπουργεῖο τύπου καί τουρισμοῦ στήν Ἀθήνη. Περιέχει ἐξαιρετικὲς εἰκόνες ἀπὸ τὴν ἀρχαία καί σύγχρονη Ἑλλάδα καί ἀρθρα τῶν κ. Θ. Νικολοῦδη, Κ. Οὐράνη, Μιχ. Δόρι, κ. ἄ.

—Πήραμε τοὺς ἀρ. 2-5 τοῦ «Μηνιαίου Δελτίου» τοῦ Ὑφυπουργεῖου Τύπου καί Τουρισμοῦ, πλουσιώτατο σὲ πολὺ ἐνδιαφέρουσα ὕλη.

—Πήραμε τὶς ἐφημερίδες «Πάφος», «Ἑλληνικὸς Τύπος», Σικάγου, «**Cyprus Public Health**», Ἐρευνα, Αἰγίου, τὰ περιοδικὰ «Γνώσεις», «Ὁ φίλος τῶν ζώων», «Παναγιῦππια», «Νέα Ἀκακία» Ἀλεξάνδρειας ὅπου ἡ μελέτη τοῦ κ. Π. Φίρμπα τὸν ποιητὴ Πέτρο Μάγνη, τὰ «Νέα» πολιτικὴ, φιλολογικὴ καὶ ἐγκυκλοπαιδικὴ ἐπιθεώρηση—ἐφημερίδα τῆς Ἀλεξάνδρειας με διευθυντὴ τὸν κ. Ἀλέκο Γιούλη, τὸ «Γέλιο», τὴ «Νέα Πολιτικὴ» με συνεργασίαν τῶν κ. Ι. Τουρνέκη, Τ. Παπατσῶνη, Μ. Τόμπρου, Α. Pernof, Μ. Arnaoudov κ. ἄ., τὰ «Νέα Γράμματα», «Τὸ Ξεκίνημα» Ζακύνθου.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

Στόν ἔρανο τοῦ ἄνοιξαν τὰ «Κυπριακά Γράμματα» στήν Κύπρο γιά τήν προτομή τοῦ Κωστή Παλαμά—στήν Ἑλλάδα ἡ πρωτοβουλία ἀφιελεῖται στήν «Νέα Ἔστια»—πρσφέρανε :

«Ἐνωσις Ἑλληνίδων Κυριῶν»	£ 0.100
Γ. Θ. Πιερίδης	0. 50
Α. Διαμαντής	0. 20
Ἄδελαις Ε. Ἰωαννίδη	0. 20
Ἑλλη Χ. Παπαδοπούλου	0. 10
Μαθητές Α' τάξ. Παγκυπρίου Γυμνασίου	0. 50
Ι. Πηλαβάρης	0. 40
Σ. Μαρκίδης	0. 20
Χρ. Μακρίδης	0. 20
Παῦλος Γεωργίου	0. 40
Π. Μπίστης	0. 20
Χρυσ. Χριστοδούλου	0. 20
Χρ. Ι. Κότσαπας	0. 30
Γεωργ. Μιχαηλίδης	0. 10
Σόλων Μιχαηλίδης	0. 30
Κ. Α. Λανίτης	0. 20
ΚΕΟ	0.100
Προσωπικόν Γυμνασ. Λεμεσοῦ	0.120
Π. Παπαϊωάννου	0. 20
Π. Φασουλιάτης	0. 10
Ἄντ. Χατζηπαύλου	0.100
Κικίτσα Χατζηλοῖζου	0. 50
Λεύκιος Ζήνων	0. 50
Τερέζα Χατζηπαύλου	0. 50
Θρ. Αὐτόνομος	0. 30
Μ. Μσληκίδης	0. 20
Φ. Κυριακίδης	0. 30
Ζ. Ρωσσιδης	0. 30
Ἄντ. Γεωργιάδης	0. 30
Λέσχη «Ἐνωσις» Λεμεσοῦ	1. 00
Γεωργία Ματθαίου	0. 20
Ι. Ν. Ἰωαννίδης	0. 30
Βεν. Σωτηρίου	0. 10
Δ. Πολυδωρίδης	0. 10
Ν. Μανδρίδης	0. 20
Ἄνωνυμος	0. 20
Κ. Στυλιανοῦ	0. 20
Τώνης Μελᾶς	0. 20
Ι. Πάπαγγέλου	0. 20
Γ. Κ. Ταλιαδώρος	0. 20
Μητρόπολις Κιτίου	0.100
Α. Πανάρετος	0. 50
Ν. Σάντης	0. 20
Π. Ἰωάννου	0.100
Ι. Μαραγκός	0. 20
Λ. Ε. Λουίζου	0.100
Δ. Κωφοῦ	0. 30

Ι. Χριστοφίδης	£ 0. 50
Ἑλληνική Λέσχη Ἀμμοχώστου	1. 00
Μαρία Π. Ἰωάννου	0. 50
Σωματεῖο «Ὀνήσιος»	0.100
Λύκειον Ἑλλην. Ἀμμοχώστου	0.100
Μορφωτικός Σύνδεσμος	0.100
Ι. Θ. Ἰωάννου	0. 50
Τεκτονική Στοά «Εὐαγόρας»	1. 00
Αὐγούστα Στεφάνου	0. 30
«Ἀνόρθωσις»	0.100
Ἑλένη Χατζηπέτρου	0. 10
Δήμητρα Φράγκου	0. 10
Π. Α. Παπαδόπουλος	0. 10
Γ. Χ. Γεωργιάδης	0. 10
Κ. Ἀδαμίδης	0. 10
Μ. Σ. Κοντογιάνης	0. 10
Ἀναστασία Θ. Μιχαηλίδου	0. 10
Ε. Παπανδρέου	0. 10
Ἰφιγ. Μαραθobουινιάτη	0. 10
Ἄγνη Μ. Λουϊζίδη	0. 50
Ν. Π. Λανίτης καί Σία	0.100
Μαριάννα Γ. Ἐμφιετζή	0. 10
Ι. Καλαφατάς	0. 30
Α. Χ. Οἰκονομίδης	0. 10
Χ. Φελλάς	0. 10
Γ. Χ. Δημητρίου	0. 10
Μ. Κούμας	0. 04 1)2
Κ. Παιονίδης	0. 04 1)2
Ι. Συμεωνίδης	0. 10
Β. Πετρίδης	0. 10
Ἄλικη Σολομωνίδη	0. 20
Π. Κλεόπας	0. 20
Μητρόπολις Κερύνιας	0. 50
Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Ἀρνόπουλος	0. 50
Ζαχαρίας Διάκονος	0. 20
Π. Σ. Ἰωαννίδης	0. 20
Ἄνωνυμος	0. 30
Χρ. Χριστοφορίδης	0. 10
Χ. Δημητριάδης	0. 20
Χρ. Π. Μιτσιδης	0. 20
Κ. Σ. Κωνσταντινίδης	0. 20
Ν. Κρανιδιώτης	0. 10
Γυμνάσιον Κερύνιας	0. 20
Σπ. Κ. Χαραλαμπίδης	0. 30
Κυριακή Θεοδώρου	0. 20
Προηγούμενες εισφορές	12.10.0
Σύνολο	£ 30.13.0

Ὁ ἔρανος στήν Κύπρο ἔκλεισε. Τό ποσό αὐτό (£ 30.13.0) ἡ Κυπριακή Ἐπιτροπή τοῦ παλαμικοῦ ἔρανου τό ἔστειλε στήν πανελλήνια ἐπιτροπή τοῦ ἔρανου γιά τήν προτομή τοῦ Παλαμά στήν Ἀθήνα, μέ συνοδευτική ἐπιστολή καί κατάλογο τῶν προσώπων πού εἰσέφερανε.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

—Κυκλοφόρησε ὁ πρῶτος τόμος τοῦ πρώτου χρόνου τῶν «Κυπριακῶν Σπουδῶν» πού εἶναι τὸ Δελτίο τῆς Ἑταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν, τῆς ἑταιρείας δηλαδή πού ἰδρύθηκε πέρυσι μὲ σκοπὸ νὰ περισώσει καὶ νὰ μελετηθεῖ τὸ ἱστορικὸ, γλωσσικὸ, λαογραφικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ ὄλικὸ τῆς Κύπρου. Ὁ τόμος αὐτός, ἄρτιος σ' ἐμφάνιση καὶ πλούσιος σὲ περιεχόμενον, περιέχει τὶς ἐπόμενες μελέτες: Ἀχ. Αἰμιλιανίδη «Προνόμια τῶν ἀλλοδαπῶν καὶ διομολογήσεις ἐν Κύπρῳ», Κ. Σπυριδάκι «Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτείας τοῦ ἀρχαίου Ἰδαλίου (5 αἰ. π.Χ.)», Γ. Παπαχαραλάμπου «Ἔθιμα, προλήψεις καὶ δεσπομονίαι τῶν Κυπρίων», Ν. Κληρίδη «Προλεγόμενα καὶ κείμενον τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ὁσίου Ἰωάν», Π. Ξιοῦτα «Ξένα λέξεις στὴ γλῶσσα μας» καὶ Γ. Σωτηρίου «Ὁ ναὸς καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἀπ. Βαρνάβα παρὰ τὴν Σαλαμίνα τῆς Κύπρου». Εἶναι ἓνα ἔργο πολὺ σοβαρὸ πρὸς ἐνδιαφέρει κάθε Κύπριο. Πουλιέται 4 σελίνια στὸν κ. Κ. Προυσῆ, 11 Σοφοκλέους, Λευκωσία.

—Κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ Ἰουνίου παραστάθηκε ἀπὸ μαθητῶν καὶ μαθητρίων τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία σὲ τρεῖς παραστάσεις ἢ «Ἠλέκτρα» τοῦ Σοφοκλῆ στὴ μετάφραση τοῦ Ι. Γρυπάρη, κατὰ διδασκαλία τοῦ κ. Χ. Παπαχρυσούτου, μὲ σκηνικὰ τοῦ κ. Α. Διαμαντῆ καὶ μουσικὴ τοῦ κ. Γιάγκου Μιχαηλίδη.

—Στὴν Κύπρο παίζουνε τώρα δυὸ καλοὶ ἑλληνικοὶ θίασοι, ὁ δραματικὸς θίασος Παλαιολόγου καὶ ὁ μουσικὸς τοῦ Σύλβα.

—Βρίσκεται στὴν Κύπρο ἡ γνωστὴ καλλιτέχνηδα τοῦ πιάνου κ. Ἑλλάς Σπανδωνίδη, πού ἔδωσε στὶς ἐδῶ πόλεις ἀρκετὰ κονσέρτα τῆς.

—Ἀκολουθώντας τὰ ἴχνη τῆς κ. Lüdeke ἔφτασε στὴν Κύπρο ἀπὸ ἓνα μῆνα τώρα ἡ δ. Ξανθάκη γιὰ νὰ μαζέψῃ κυπριακὸ λαογραφικὸ ὄλικον.

—Στὸ δεύτερον λογοτεχνικὸ διαγωνισμὸ τῆς «Ἐλευθερίας», τὸ διαγωνισμὸ διηγήματος, πήρανε μέρος 63 καὶ βραβευτῆκανε οἱ ἐπόμενοι κατὰ σειρά: ἡ κ. Κίκα Λάγκ, ὁ κ. Λ. Κκολλῆς, ὁ κ. Μ. Τροκκούδης κι ὁ κ. **Fon-Natas** (ψευδώνυμο). Τὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ τὴν ἀποτελεσαν οἱ κ. Γ. Ἡλιάδης, Σ. Χρίστης καὶ Κ. Προυσῆς (εἰσηγητῆς).

—Στὶς 25 Μάη γίνηκε στὴ Θεσσαλονικὴ φιλολογικὸ μνημόσυνον τῆς ποιήτριας Ἀνθούλας Σταθοπούλου Βαφοπούλου, πού πέθανε τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1925. Μίλησαν γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῆς οἱ κυρίες Μυρτιώτισσα, Χρ. Ζιτσαία, καὶ οἱ κ. Γ. Δέλλος, Ν. Πάνος καὶ Κ. Ντούλας.

Κυπριακαὶ Σπουδαί. Δελτίον τῆς Ἑταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν ἐκδιδόμενον ὑπ' αὐτῆς τῆ ἐπιμελείᾳ Α. Αἰμιλιανίδου, Π. Δικαίου, Α. Ἰντιάνου, Κ. Σπυριδάκι, Ἔτος Α'—Τόμος Α', Ἐν Λευκωσίᾳ, 1937, σελ. ια' + 187+εἰκ. III, σελίνια 4.

Νεὰ ρχου Κληρίδου: Κυπριακὴ Ἀγιογραφία. Ὁ Ὁσίου Ἰωάν. Προλεγόμενα καὶ κείμενον τῆς ἀκολουθίας. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν Κυπριακῶν Σπουδῶν τ. Α'. Ἐν Λευκωσίᾳ, 1937, σ. 50.

Γ. Χ. Παπαχαραλάμπου: Ἔθιμα, Προλήψεις καὶ Δεσπομονίαι τῶν Κυπρίων. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν Κυπριακῶν Σπουδῶν τ. Α'. Ἐν Λευκωσίᾳ 1937, σ. 12.

Κ. Σπυριδάκι: Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτείας τοῦ ἀρχαίου Ἰδαλίου (κατὰ τὸν 5 αἰ. π.Χ.) Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν Κυπριακῶν Σπουδῶν τ. Α'. Ἐν Λευκωσίᾳ 1937, σ. 20.

Ἀχιλλέως Κ. Αἰμιλιανίδου: Διομολογήσεις καὶ προνόμια τῶν ἀλλοδαπῶν ἐν Κύπρῳ. Πρόλογος Στ. Π. Σεφεριάδου. Λευκωσία—Κύπρος, 1937, σ. 73.

Π. Ξιοῦτα: Ξένα λέξεις στὴ γλῶσσα μας. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν Κυπριακῶν Σπουδῶν τ. Α'. Ἐν Λευκωσίᾳ 1937, σ. 44.

Γ. Σωτηρίου: Ὁ ναὸς καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα παρὰ τὴν Σαλαμίνα τῆς Κύπρου. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν «Κυπριακῶν Σπουδῶν» τ. Α'. Ἐν Λευκωσίᾳ 1937, σ. 15.
Γλαύκου Ἀλιθέρση: Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ, (τραγωδία). Ἐκδόση «Κυπριακῶν Γραμμάτων», Λευκωσία Κύπρος 1937, σ. 93, σελ. 1.

Ξάνθου Λυσιώτη: Ἐφήμερα (ποιήματα) Κύπρος 1937, σ. 98.

Γιῶργη Χειμαρίδη: «Κολλιτῆρες καὶ Σία..» (ποιήματα) Κύπρος 1937, σ. 67, γρ. 4112

Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Ἐν Λευκωσίᾳ 1937, 80 σ. 40.

Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. [διὰ μαθητῶν]. Ἐν Λευκωσίᾳ 1937 160 σ. 27.

Ὅλα τὰ πρὸ πάνω βιβλία τυπώθηκαν στὸ τυπογραφεῖο «ΝΕΟΣ Κόσμος» τοῦ Θωμᾶ Γ. Κυριακίδη, Λευκωσία.

Μαριέττας Ἐπτανησιας: Τὰ Δικά μου (περιοδικὴ ἔκδοση). Ὁ πεσσιμισμὸς τοῦ Λεοπάρντι. Αὐτοτελεῆς μελέτη γιὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα του. Ἀθήνα, 1937 σ. 48, δρ. 10.

R. J. H. Jenkins: *Dedalic. A study of Dorian Plastic Art in the seventh century B. C.* Cambridge University Press 1936 pp. XV+95, plus XI Plates.

Ἀλέκου Μ. Λιδωρίκη: Λόρδος Βύ

ρων, Ἐκδοτικός οἶκος Δημητράκου Α. Ε. Ἀθήναι, σ. 164, δρ. 30.

Δημήτρῃ Μπόγγρη: Τὸ Μπουρίνι. Δραματικὴ κωμῳδία εἰς πράξεις τρεῖς. Ἐκδ. Μ. Ι. Σαλιβέρου, Ἀθήναι 1936, σ. 100.

Δημήτρῃ Μπόγγρη: Καινούργια Ζωή. Κομεντί εἰς τέσσαρες πράξεις. Ἐκδ. Μ. Ι. Σαλιβέρου, Ἀθήναι 1937, σ. 94.

Εἰρήνη Σπανδωνίδη: Κρητικὰ τραγοῦδια. Σφακιανά, Ριζίτικα. Γκοβόστης Ἀθήναι 1937 σ. 187 + 185.

Κώστα Γ. Καλαντζή (Θεοσσαλοῦ): Τὸ τραγοῦδι τοῦ βουνοῦ. Γραφεῖο Πνευματικῶν ὑπηρεσιῶν, Ἀθήνα 1937, σ. 22.

Leo Ferrero: Τελευταία ποιήματα. Μετάφραση καὶ πρόλογος Γιάννη Γ. Σφακιανάκη. «Κασταλία», Ἀθήνα 1937, σ. 20.

Μαχμοῦτ Ραγῆτ Κιοσεμιχάλ: Οἱ Τούρκικες ἐπιδράσεις στὰ μουσικὰ λαογραφικὰ ζητήματα τῶν Βαλκανίων. Μετάφραση ἀπ' τὰ τούρκικα Ἀβρ. Ν. Παπάζογλου. Θεσσαλονίκη, ξανατύπωμα ἀπ' τὴ «Νέα Πνοή», 1937 σ. 15.

Κώστα Κουτρῆ: Ἀπὸ τὸ μαγαζί τῆς Ἀφροδίτης. Ἀλεξάνδρεια, 1936, σ. 57.

Γ. Βαλέτα: Τὰ νέα Λεσβιακὰ γράμματα Γ. Γιάννης Ν. Δελῆς. Μυτιλήνη, τυπογραφεῖα «Τρίβολος» 1937, σ. 24.

Γ. Βαλέτα: Συμβολὴ στὴ Σολωμικὴ βιβλιογραφία. Ἀπόσωμα πρῶτο 1826—1934, 1 (181)—187 (368). Μυτιλήνη, τυπογραφεῖο «Πρωϊνῆς» 1937 V σ. 14.

Μ. Βάλας: Ἡ γάγραйна. Δράμα, ἐκδοτικὴ ἐπιμέλεια Κώστα Δρακοπούλου 1936 σ. 81.

Κούλη Ἀλέπη: De Profundis (ποιήματα). Γραφεῖο Πνευματικῶν Ὑπηρεσιῶν, Ἀθήνα—1937, σ. 64.

Σύττω Χονδρόπουλου: Πρόσωπα στὸ περιθώριο. Ἐκδότης Νίκος Ν. Βουτεράκος, Πειραιᾶς, 1937, σ. 124.

Ἀγγελου Κασσιγιάνη: Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Ἀλεξάνδρεια 1937, σ. 48.

Δρος Γεωργίου Ι. Σπανοπούλου ἰατροῦ: Ἡ Ἀνάτρησις τοῦ Κρανίου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία, Ἀθήναι 1937, σ. 253.

Μ. Κριαρά: «Βασιλεύει ὁ Ἥλιος», Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ ΜΖ τόμου τῆς «Ἀθηνᾶς», Ἀθήνησι, 1937, σ. 79—93.

John Franklin Daniel: Two Late Cypriote III Tombs from Kourion. Plates I-VI (American Journal of Archaeology, January-March, 1937, Vol. XLI No 1., pp. 56—85.

Cyprus Monuments. Historical and Architectural Buildings by the late G. Jeffery, O.B.E., F.S.A., etc. Architect, Curator of Ancient Monuments. New Illustrated Series—No. 4. Nicosia. First printed 1932: Reprinted 1937, pp. 40.

Sir Richmond Palmer: The Bornu Sahara and Sudan. pp. VII+296, John Murray, London, 425.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ἀβρ. Παπάζογλου, Ν. Πάνο, Θεσσαλονίκη. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια. Φροντίζουμε γιὰ συνδρομητές. Ὅσο ὅσο σας γράφουμε ἰδιαίτερα μὲ τὸ ταχυδρομεῖο.—κ. Θ. Νέκτ. Τὰ ποιήματά σας ἔχουν κάποιο μονότοτο ὕφος καὶ μερικὲς χαρμωδιές ἀκόμα. Θὰ δημοσιευτοῦν.—κ. R. Jenkins, Καίμπριτζ. Σας στείλαμε τὰ τεύχη τοῦ ζητᾶτε. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴ συνδρομὴ.—κ. A. Steinmetz, Μόναχο. Τὰ καλὰ σας λόγια μᾶς κάνουν υπερήφανους γιὰ τὴν προσπάθεια μας. Τοῦ Ν. Νικ. ἔργα θὰ φροντίσουμε νὰ σας στείλουμε ἂν βροῦμε στὴν Αἴγυπτο, ὅπου ζεῖ ὁ συγγραφέας. Περιμένουμε τὴ συνεργασία τοῦ μᾶς γράφετε.—κ. B. Lavagnini, Παλέρμο. Καὶ τὸ δικό σας γράμμα μᾶς εὐχαρίστησε πολύ, προπάντων γιὰ τὴν ἀγάπη σας στὴ σύγχρονη Ἑλλάδα καὶ στὴν Κύπρο. Τὰ ἀνάτυπα τῆς μελέτης σας τὰ στείλουμε.—κ. Α. Ζώνη. Τὸ διήγημα σας πάλαι ἀπὸ ζωῆ καὶ δείχνει ψυχικὸ πλοῦτο. Οἱ ψυχολογικὲς μεταπτώσεις δὲ γίνονται πάντα φυσικά, ὡς ὅσο ἔχουν κάποια πιθανοφάνεια τοῦ συμφωνεῖ κάποτε καὶ μὲ τοὺς ἔξωτεροὺς παράγοντες. Ἀλλὰ ἡ γλώσσα εἶναι ὀλότελα ἀδούλευτη, ἀνακατωμένη καὶ τὸ ὕφος σας ἀπρόσεχτο καὶ χαλαρό. Στείλιτε μας κάτι ἄλλο καλύτερο. Θέλουμε νὰ σας παρουσιάσουμε μὲ κάτι ἄρτιο. Γνωρίστε μας καὶ τὸ πραγματικὸ σας ὄνομα.

Ἵπεύθυνος—Ἰδιοχρῆτης Α. Μ. Ἀτταλίδης Λευκοσία

Τυπογραφεῖο «ΝΕΟΣ Κόσμος» Θωμᾶ Γ. Κυριακίδη-Λευκοσία.

ΕΞΑΡΘΡΩΣΕΙΣ ΑΜΕΣΟΣ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΙΣ

Τὸ ΣΛΟΑΝΣ θερμαίνει μαλακώνει καὶ ἀνακουφίζει ἀμέσως
Εἰσέρχεται μέσω τῶν πόρων ἄνευ ἐντριβῆς μέχρι τῶν πονεμέ-
μων μερῶν καὶ ἀφαιρῆι τοὺς πόνους ἀμέσως

Μεταχειρισθεῖτε τὸ Σλοᾶνς κατὰ τῶν ρευματι-
σμῶν, ἰσχυαλγίας, ὀσφυαλγίας, στραμπουλισμῆτα
καὶ πόνων τῶν μυῶν.

ΣΛΟΑΝΣ ΛΙΝΙΜΕΝΤ Στιματῆ τοὺς πόνους

SLOANS LINIMENT

